

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра обліку і оподаткування

АННА САФАРОВА

ОПОДАТКУВАННЯ

Конспект лекцій для підготовки до ЄФВВ

ЛУЦЬК – 2025

УДК 336.221(07)
С 21

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 3 від 19.11.2025 р.)

Рецензенти:

Матвійчук Н. М. – к.е.н., доцент кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сафарова А. Т.

С 21 Оподаткування: конспект лекцій для підготовки до ЄФВВ / *Анна Таджидінівна Сафарова*. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2025. 126 с.

Конспект лекцій для підготовки до ЄФВВ розділ 3. Оподаткування, розроблено відповідно до програми предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра. Структура видання відповідає плану ЄФВВ, містить теоретичний матеріал, використані джерела та приклади тестів, які були включені до програми тестування у 2023, 2024 роках.

Рекомендовано для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» денної та заочної форм здобуття освіти.

Інформація в конспекті подана станом на 22 червня 2025 року.

УДК 336.221(07)

© Сафарова А. Т., 2025

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Тема 1. Основи оподаткування суб'єктів господарювання в Україні.....	4
Тема 2. Платники податків, їх права і обов'язки.....	14
Тема 3. Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір.....	17
Тема 4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	27
Тема 5. Екологічний податок.	36
Тема 6. Акцизний податок і мито.....	43
Тема 7. Рентна плата.	49
Тема 8. Місцеві податки і збори.	56
Тема 9. Податок на додану вартість.	68
Тема 10. Спрощена система оподаткування.	81
Тема 11. Податок на прибуток підприємства.....	87
Тема 12. Адміністрування податків, зборів, платежів.	98
Тема 13. Відповідальність платників податків.	108
Використана література.....	119
Зразки тестів	121

ТЕМА 1. ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ.

- 1.1. Сутність і суспільне призначення податків.
- 1.2. Поняття податку та збору.
- 1.3. Функції податків, їх сутність та особливості прояву.
- 1.4. Загальнодержавні податки і збори та їх характеристика.
- 1.5. Місцеві податки і збори та їх характеристика.
- 1.6. Елементи, що визначаються під час встановлення податків, та їх характеристика.
- 1.7. Види систем оподаткування: загальна і спрощена.

1.1. Сутність і суспільне призначення податків.

Сутність податків полягає в тому, що це обов'язкові, безоплатні та безповоротні платежі, які сплачуються фізичними та юридичними особами до бюджету держави або місцевих бюджетів у встановлених законодавством розмірах і в установлені строки. Податки є формою вилучення частини доходів платників на користь держави з метою фінансування її функцій.

Основні характеристики податків:

обов'язковість – сплата податку є юридичним обов'язком платника;

безвідплатність – сплата податку не передбачає надання конкретних благ або послуг від держави;

безповоротність – кошти, сплачені як податки, не підлягають поверненню;

індивідуальна безеквівалентність – держава не гарантує платникові конкретної вигоди чи компенсації за сплачений податок.

Суспільне призначення податків полягає в тому, що вони виступають основним джерелом фінансового забезпечення держави. Через податкову систему реалізується низка важливих функцій:

1. Фіскальна функція – наповнення державного бюджету фінансовими ресурсами для фінансування армії, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, інфраструктури тощо.

2. Розподільча функція – перерозподіл доходів між різними верствами населення та регіонами через систему соціальних виплат, дотацій, субсидій.

3. Регулююча функція – держава через податки може впливати на економічну активність, стимулювати або стримувати розвиток окремих галузей, регулювати рівень споживання певних товарів (наприклад, акцизами).

4. Стимулююча функція – через податкові пільги або знижені ставки держава може заохочувати інвестиції, інновації, розвиток малого бізнесу.

5. Контрольна функція – податкова система дозволяє державі здійснювати контроль за доходами суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

Отже, податки є інструментом реалізації економічної, соціальної та фінансової політики держави, вони забезпечують її стабільне функціонування та розвиток суспільства загалом.

1.2. Поняття податку та збору.

Податок - це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до ПКУ.

Збір (плата, внесок) - це обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому порядку, становить *податкову систему України*.

1.3. Функції податків, їх сутність та особливості прояву.

Сутність податків як економічної категорії проявляється в їх функціях. До основних функцій податків відносять:

- 1) фискальна - пов'язана з формуванням джерела державних доходів;
- 2) розподільча - полягає в перерозподілі доходів платників у відповідності з прийнятими в суспільстві критеріями доцільності і соціальної справедливості;
- 3) регулююча - суть полягає у впливі податків на різні сторони діяльності платників.

Через фискальну функцію системи оподаткування задовольняються загальнонаціональні необхідні потреби, а за допомогою регулюючої формуються протидії надлишковому фискальному тиску, тобто створюються спеціальні механізми, які забезпечують баланс економічних інтересів держави, юридичних і фізичних осіб.

1.4. Загальнодержавні податки і збори та їх характеристика.

В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори (таблиця 1).

Таблиця 1

Види податків і зборів в Україні

№ з/п	Найменування податку/збору	Законодавча норма
Загальнодержавні податки/збори (ст. 9 ПКУ)		
1	Податок на прибуток підприємств	Розд. III ПКУ
2	Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО)	Розд. IV ПКУ
3	Податок на додану вартість (ПДВ)	Розд. V ПКУ
4	Акцизний податок	Розд. VI ПКУ
5	Екологічний податок	Розд. VII ПКУ
6	Рентна плата, яка включає рентну плату (ст. 251 ПКУ):	Ст. 252 ПКУ
	– за користування надрами для видобування корисних копалин	
	– користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин	Ст. 253 ПКУ
	– користування радіочастотним ресурсом України	Ст. 254 ПКУ
	– спеціальне використання води	Ст. 255 ПКУ
	– спеціальне використання лісових ресурсів	Ст. 256 ПКУ
	– транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України	Ст. 256 ¹ ПКУ
7	Мито	Ст. 276 МК
8	Військовий збір*	П. 16 ¹ підрозд. 10 розд. XX ПКУ
Місцеві податки/збори (ст. 10 ПКУ)		
1	Податок на майно, який складається (ст. 265 ПКУ):	Ст. 266 ПКУ
	– з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	
	– транспортного податку	Ст. 267 ПКУ
	– плати за землю	Ст. 269–289 ПКУ
2	Єдиний податок	Розд. XIV ПКУ
3	Туристичний збір	Ст. 268 ПКУ
4	Збір за місця для паркування транспортних засобів	Ст. 268 ¹ ПКУ
* Установлено тимчасово, до набуття чинності рішення Верховної Ради про завершення реформи Збройних сил України.		

До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені ПКУ і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених ПКУ.

Загальнодержавні податки та збори

До загальнодержавних податків належать:

1. податок на прибуток підприємств;
2. податок на доходи фізичних осіб;
3. податок на додану вартість;
4. акцизний податок;
5. екологічний податок;
6. рентна плата;
7. мито.

Відносини, пов'язані з установами та справлянням мита, регулюються митним законодавством.

Зарахування загальнодержавних податків та зборів до державного і місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

1.5. Місцеві податки і збори та їх характеристика.

До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

До місцевих податків належать:

1. податок на майно;
2. єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

1. збір за місця для паркування транспортних засобів;
2. туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково установають єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі).

1.6. Елементи, що визначаються під час встановлення податків, та їх характеристика.

Під час встановлення податку обов'язково визначаються такі *елементи*:

- 1) платники податку;
- 2) об'єкт оподаткування;
- 3) база оподаткування;
- 4) ставка податку;
- 5) порядок обчислення податку;
- 6) податковий період;
- 7) строк та порядок сплати податку;
- 8) строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Також під час встановлення податку можуть передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування.

1. Платники податків

Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з ПКУ або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з ПКУ.

Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами.

2. Об'єкт оподаткування

Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

3. База оподаткування

Базою оподаткування визнаються конкретні вартісні, фізичні або інші характеристики певного об'єкта оподаткування.

База оподаткування - це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

4. Ставка податку

Ставкою податку визнається розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Види ставок податку:

- базова (основна) ставка податку. Базовою (основною) ставкою податку визначається ставка, що визначена такою для окремого податку відповідним розділом ПКУ.
- гранична ставка податку. Граничною ставкою податку визнається максимальний або мінімальний розмір ставки за певним податком, встановлений ПКУ.
- абсолютна ставка податку. Абсолютною (специфічною) є ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування.
- відносна ставки податку. Відносною (адвалорною) визнається ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

5. Обчислення суми податку

Обчислення суми податку здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку із/без застосування відповідних коефіцієнтів.

6. Податковий період

Податковим періодом визнається встановлений ПКУ період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів.

Податковий період може складатися з кількох звітних періодів.

Базовий податковий (звітний) період - період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати до бюджету суми податків та зборів, крім випадків, передбачених ПКУ, коли контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму податкового зобов'язання платника податку.

Види податкового періоду:

- календарний рік;
- календарне півріччя;
- календарні три квартали;
- календарний квартал;
- календарний місяць;
- календарний день.

7. Строк сплати податку та збору

Строком сплати податку та збору визнається період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок чи збір, що не був сплачений у визначений строк, вважається не сплаченим своєчасно.

Момент виникнення податкового обов'язку платника податків, у тому числі податкового агента, визначається календарною датою.

Строк сплати податку та збору обчислюється роками, кварталами, місяцями, декадами, тижнями, днями або вказівкою на подію, що повинна настати або відбутися.

Сплата податків та зборів здійснюється в грошовій формі у національній валюті України, крім випадків, передбачених ПКУ або законами з питань митної справи.

Сплата податків та зборів здійснюється в готівковій або безготівковій формі, крім випадків, передбачених ПКУ або законами з питань митної справи.

8. Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку

Податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом) контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Митні декларації прирівнюються до податкових декларацій для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань.

Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною.

Форма податкової декларації встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Податкова декларація складається за формою, затвердженою в порядку, визначеному положеннями пункту 46.5 статті 46 ПКУ та чинному на час її подання.

Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору.

Обов'язкові реквізити - це інформація, яку повинна містити форма податкової декларації та за відсутності якої документ втрачає визначений ПКУ статус із настанням передбачених законом юридичних наслідків.

Податкова декларація повинна містити такі *обов'язкові реквізити*:

- тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;
- звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку);
- повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту (або дата заповнення - залежно від форми);
- інформація про додатки, що додаються до податкової декларації та є її невід'ємною частиною;
- ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або інші відомості, визначені в абзаці сьомому цього пункту, посадових осіб платника податків;
- підписи платника податку - фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, визначених ПКУ, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

У окремих випадках, коли це відповідає сутності податку або збору та є необхідним для його адміністрування, форма податкової декларації *додатково може містити такі обов'язкові реквізити*:

- відмітка про звітування за спеціальним режимом;
- код виду економічної діяльності (КВЕД);
- код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ;
- індивідуальний податковий номер згідно з даними реєстру платників податку на додану вартість за звітний (податковий) період;

- дата та номер рішення про включення неприбуткової організації до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- ознака неприбутковості організації;
- повне найменування нерезидента;
- місцезнаходження нерезидента;
- назва та код держави резиденції нерезидента.

Податкова декларація повинна бути підписана:

- керівником платника податків або уповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до контролюючого органу. У разі ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку така податкова декларація підписується таким керівником;

Достатнім підтвердженням справжності документа податкової звітності є наявність оригіналу підпису уповноваженої особи на документі у паперовій формі або наявність в електронному документі електронного цифрового підпису платника податку.

- фізичною особою - платником податків або його представником;
- особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно із договором про спільну діяльність або угодою про розподіл продукції.

Якщо податкова декларація подається податковими агентами - юридичними особами, вона повинна бути підписана керівником такого агента та особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації такого агента, а якщо податковим агентом є платник податків - фізична особа - таким платником податків.

Подання податкової декларації до контролюючих органів

Податкова декларація подається за звітний період в установлені ПКУ строки контролюючому органу, в якому перебуває на обліку платник податків.

Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПКУ звітний період, в якому виникають об'єкти оподаткування, або у разі наявності показників, які підлягають декларуванню, відповідно до вимог ПКУ подавати податкові декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є.

Податкова декларація подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено ПКУ, в один із таких *способів*:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Єдиною підставою для відмови у прийнятті податкової декларації засобами електронного зв'язку в електронній формі є недійсність електронного цифрового підпису такого платника податків, у тому числі у зв'язку із закінченням строку дії сертифіката відкритого ключа, за умови що така податкова декларація відповідає всім вимогам електронного документа і надана у форматі, доступному для її технічної обробки.

Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Податкова звітність з податку на додану вартість подається в електронній формі контролюючому органу всіма платниками цього податку з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Акредитований центр сертифікації ключів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, безоплатно надає платникам податків послуги у сфері електронного цифрового підпису.

У разі надсилання податкової декларації поштою, платник податку зобов'язаний здійснити таке відправлення на адресу відповідного контролюючого органу не пізніше ніж за п'ять днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації, визначеного ПКУ, а при поданні податкової звітності в електронній формі, - не пізніше закінчення останньої години дня, в якому спливає такий граничний строк.

Податкові декларації, крім випадків, передбачених ПКУ, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

- календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) - протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

- календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) - протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

- календарному року, крім випадків, передбачених підпунктами 49.18.4 та 49.18.5 ПКУ - протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

- календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб - до 1 травня року, що настає за звітним, крім випадків, передбачених розділом IV ПКУ;

- календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб - підприємців - протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

- календарному року для платників податку на прибуток для податкової декларації, яка розраховується наростаючим підсумком за рік, - протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

1.7. Види систем оподаткування: загальна і спрощена.

Українським підприємцям доступно два основних варіанти – можна вибрати загальну систему або ж спрощену (так званий «єдиний податок»). «Загальносистемники» сплачують всі види зборів і подають звітність за умовами, встановленими ст. 177 ПКУ. Займатися можуть будь-якими видами діяльності, не мають обмежень щодо найму робітників, обсягу доходу.

Перебування на єдиному податку передбачає чотири доступних варіанти – 1-4 групи, для кожної з яких встановлено певні обмеження (Розділ XIV, Глава 1 ПКУ). Основні переваги – спрощений режим ведення звітності ФОП чи ТОВ, знижені ставки податку. Але перш ніж вибрати ЄП, потрібно уважно вивчити всі умови та правила, передбачені ПКУ для кожної з груп.

Групи спрощеної системи:

- 1 – для ФОП, що займаються роздрібною торгівлею на ринках, надають побутові послуги, не наймають працівників, не працюють з юрособами.

- 2 – можна займатися різними видами діяльності (з певними обмеженнями), торгувати на ринку, надавати послуги населенню й платникам ЄП. Оформлення найманих працівників дозволено (але до 10 осіб).

- 3 – для підприємців, що працюють самостійно чи наймають працівників, надають послуги й займаються різними видами діяльності, співпрацюють з різними контрагентами.

- 4 – вибрати можуть лише сільськогосподарські товаровиробники (а тому цю групу ми розглядати не будемо, зосередившись на тих, що підходять ФОП для ІТ-сфери, б'юті-індустрії, представникам творчих професій, надавачам послуг та ін.).

Правила переходу на вибрану систему оподаткування

Коли здійснюється реєстрація ФОП чи ТОВ, для бізнесу автоматично встановлюється загальна система оподаткування. За бажання перейти на спрощену можна подати відповідну заяву до ДПС одночасно із заявою на реєстрацію підприємницької діяльності або пізніше.

В разі переходу на ЄП під час ведення діяльності встановлено такі терміни:

- 1 і 2 групи – заява подається до кінця місяця, в якому здійснено реєстрацію бізнесу, перехід відбувається з 1 числа місяця, що йде наступним за місяцем реєстрації.

- 3 група – подати заяву треба протягом 10 днів з моменту реєстрації, перехід здійснюється з дня реєстрації.

Якщо терміни порушено, перейти на ЄП або вибрати іншу групу дозволено з нового кварталу за умови подання заяви мінімум за 15 днів до завершення поточного.

Важливий момент: реєстрація ТОВ чи ФОП на спрощеній системі дозволена лише раз на рік (ст. 298 ПКУ). Тобто, якщо ви вже були на ЄП, потім перейшли на загальну систему, повторно вибрати одну з груп ЄП зможете лише в наступному році.

Для переходу на загальну систему потрібно подати заяву щодо відмови від ЄП до ДПС за 10 днів до того, як почнеться новий квартал, в якому планується отримати статус «загальносистемника».

Особливості здійснення розрахунків та сплати податків

«Загальносистемники» оплату можуть приймати в будь-якій формі, податки сплачують з прибутку, віднімаючи від нього витрати. Витрати повинні бути підтверджені і стосуватися комерційної діяльності. Обмежень щодо обсягів доходів на рік немає. Тому загальна система вигідна для тих, хто має великі прибутки і значні витрати, приймає оплату в різних формах.

Сплата податків ФОП та ТОВ на ЄП здійснюється зі всієї суми отриманого доходу. Є обмеження щодо річного ліміту доходів та форми проведення розрахунків. Вести зовнішньоекономічну діяльність дозволено за умови дотримання інших вимог щодо ЄП та правильного виведення коштів на підприємницькі рахунки, відкриті в українських банках.

Перебуваючи на загальній системі, підприємець сплачує кілька видів податків раз на квартал, «спрощенці» ж перераховують лише ЄП та ЄСВ. Для 3 групи ставка ЄП стала, для 1-2 групи встановлюється відповідно до рішення органів місцевого самоврядування за місцем реєстрації бізнесу. Види зборів та терміни сплати податків ФОП, ТОВ на загальній, спрощеній системі вказані у таблиці нижче.

Подання звітності та вимоги до ведення документації

Всі платники податків регулярно подають звітність до ДПС. «Загальносистемники» подають декларацію про майновий стан і доходи з додатком ЄСВ раз на рік, «спрощенці» – декларацію платника ЄП з дотриманням термінів, встановлених для їх групи.

Всі підприємці зобов'язані правильно формувати та зберігати первинні документи (акти, рахунки, накладні та ін.) протягом мінімум 3 років. Також є вимога щодо ведення книги обліку доходів, встановлення РРО/ПРРО (але з деякими виключеннями).

Таблиця 1.1

Порівняльна таблиця умов та вимог, встановлених для платників податків за загальною і спрощеною системою

Порівняльна ознака	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування (1-3 групи)
Правила переходу	Під час реєстрації чи з нового кварталу з поданням заяви за 10 днів до його початку.	Під час реєстрації або в будь-який момент ведення підприємницької діяльності з поданням заяви мінімум за 15 днів до початку нового кварталу.
Ставки податків	• ПДФО – 18%; • ЄСВ – 22%; • ВЗ – 5%; • інші види зборів (ПДВ, акциз, туристичний збір та ін.).	ЄСВ – 22% від МЗП; Єдиний податок: • 1 група – не більше 10% від суми прожиткового мінімуму. • 2 група – не більше 20% від суми ПМ. • 3 група – 3% з ПДВ і 5% без.
База розрахунку податку	Чистий прибуток (за мінусом підтверджених витрат).	Податок нараховується на весь дохід, що був отриманий протягом вказаного у декларації звітного періоду.

Терміни сплати податків	ПДФО і ВЗ – авансом за I-III квартали (на основі декларації), а потім за підсумками року, з урахуванням внесених платежів.	Єдиний податок «спрощенці» 1 і 2 групи сплачують щомісячно авансом (до 19-20 числа, враховуючи вихідні, святкові дні), 3 група – щоквартально.
	ЄСВ сплачується щокварталу (до 20 числа місяця, що йде наступним після закінчення кварталу).	
Терміни подання звітності	Декларація про майновий стан і доходи + додаток ЄСВ подаються до 1 травня року, що йде наступним за звітним.	Декларацію по ЄП + додаток ЄСВ: 1 і 2 група – подають раз на рік в 60-денний термін після його закінчення. 3 група – за I-III квартали наростаючим підсумком + за рік в 40-денний строк після закінчення періоду.
Форма розрахунків	Обмежень немає.	Тільки грошова форма – готівка чи безготівковий розрахунок (в т.ч. електронними грошима).
Ведення ЗЕД-діяльності.	Дозволено.	Дозволено.
Види діяльності	Обмежень немає.	Список дозволених/заборонених видів діяльності для 1-3 груп ЄП вказано в ст. 291 ПКУ. Дозволено: 1 група – продаж товарів з лотків і побутові послуги (згідно зі ст. 291 ПКУ). 2 група – надавати послуги, продавати/виробляти товари, працювати в ресторанній галузі. Не можна надавати послуги ріелтора, інтернет-провайдера, працювати з ювелірними виробами тощо. 3 група – тільки загальні обмеження для ЄП.
Річний ліміт доходу	Обмежень немає.	1 група – 167 мінімальних зарплат (показник станом на 1 січня року). Це 1 185 700 в 2024 р. 2 група – 834 розміри МЗП (5 921 400 в 2024 р.). 3 група – 1167 розміри МЗП (8 285 700 в 2024 р.).
Число найманих працівників	Обмежень немає.	1 група – заборонено, 2 група – до 10, 3 група – обмежень немає.

Співпраця з контрагентами	Обмежень немає.	1 група – заборонено вести комерційну діяльність з юрособами, клієнти – тільки населення. 2 група – можна надавати послуги тільки населенню і платникам ЄП, продавати товари можна всім. 3 група – обмежень немає.
Застосування РРО/ПРРО	Обов’язково потрібно зареєструвати ПРРО (РРО) та використовувати під час ведення діяльності.	Обов’язково для всіх, крім: • ФОП 1 групи. • ФОП, що не мають розрахункових операцій. • ФОП 2-3 груп, що торгують в селі та дотримуються певних умов (ст. 9 ЗУ про РРО).
Ведення книги обліку доходів	Обов’язково, за встановленою формою.	Не обов’язково. Можна вести у довільній формі платникам ЄП 1-2 груп і 3 без ПДВ.
	Вести книгу можна в паперовій чи електронній формі, є можливість робити це прямо в кабінеті на сайті ДПС.	
Зберігання первинної документації	Обов’язкове для всіх протягом 3 років (за виключенням певних видів документів, ситуацій, що вказані в переліках ст. 39 і ст. 44 ПКУ тощо).	

ТЕМА 2. ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ, ЇХ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ.

2.1. Види та характеристика платників податків.

2.2. Права та обов'язки платників податків.

2.1. Види та характеристика платників податків (ст. 15 ПКУ).

Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.

Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами.

Податковим агентом визнається особа, на яку покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків.

Податкові агенти прирівнюються до платників податку і мають права та виконують обов'язки, для платників податків.

Класифікація платників податків:

1) За правовим статусом:

- фізичні особи — громадяни, іноземці, особи без громадянства, які отримують доходи або мають об'єкти оподаткування (зарплата, нерухомість, спадщина тощо).

- юридичні особи — підприємства, організації, установи, що здійснюють господарську діяльність і мають обов'язок сплачувати податки із прибутку, доходу, майна тощо.

2) За резидентністю:

- резиденти — особи, які мають постійне місце проживання або реєстрацію в Україні та зобов'язані сплачувати податки з усіх доходів, отриманих як в Україні, так і за кордоном.

- нерезиденти — особи, які не є резидентами України, але отримують доходи з джерел на території України. Вони сплачують податки тільки з таких доходів.

3) За формою оподаткування:

- загальна система оподаткування — платники сплачують податки відповідно до загального порядку (ПДВ, податок на прибуток, ПДФО тощо).

- спрощена система оподаткування (єдиний податок) — застосовується малими підприємствами та підприємствами за спрощеними правилами з фіксованими ставками.

4) За видом господарської діяльності -підприємства промисловості, торгівлі, транспорту, сільського господарства тощо — мають особливості оподаткування залежно від сфери діяльності.

5) За масштабом діяльності (для ФОП):

Мікропідприємці — фізичні особи-підприємці, що працюють за спрощеною системою (1–3 група платників єдиного податку).

Малі, середні та великі підприємства — юридичні особи, що класифікуються відповідно до обсягів доходів, кількості працівників тощо.

2.2. Права та обов'язки платників податків (ст. 16, 17 ПКУ).

Обов'язки платника податків:

- стати на облік у контролюючих органах в порядку, встановленому законодавством України;

- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів;

- подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;

- сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених ПКУ та законами з питань митної справи;
- подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання;
- подавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та напрями їх використання (щодо умовних податкових пільг - пільг, що надаються за умови використання коштів, вивільнених у суб'єкта господарювання внаслідок надання пільги, у визначеному державою порядку);
- подавати контролюючим органам інформацію в порядку, у строки та в обсягах, встановлених податковим законодавством;
- виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки;
- не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та виконувати законні вимоги такої посадової особи;
- повідомляти контролюючим органам за місцем обліку такого платника про його ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення (крім випадків, коли обов'язок здійснювати таке повідомлення покладено законом на орган державної реєстрації);
- повідомляти контролюючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи та зміну місця проживання фізичної особи - підприємця;
- забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом строків, установлених ПКУ;
- допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів;
- використовувати електронний кабінет для листування з контролюючими органами в електронній формі у разі подання звітності в електронній формі, а також після проходження електронної ідентифікації он-лайн в електронному кабінеті, крім платників податків, які відмовилися від використання електронного кабінету в порядку, встановленому цим Кодексом, та платників податків, які не визначили спосіб взаємодії із контролюючим органом;
- забезпечувати надання посадовими (службовими) особами платника податку письмових пояснень на письмовий запит контролюючого органу з питань, що стосуються предмета перевірки, та їх документального підтвердження;
- визначати, змінювати уповноважених осіб платника податків, які мають право користуватися електронним кабінетом, зокрема щодо підписання, подання, отримання ними документів та інформації через електронний кабінет, та визначати їхні повноваження.

Права платника податків:

- безоплатно отримувати у контролюючих органах, у тому числі і через мережу Інтернет, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;
- представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника;
- обирати самостійно метод ведення обліку доходів і витрат;

- користуватися податковими пільгами за наявності підстав;
- одержувати розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу;
- бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, та за власною ініціативою пояснення з питань, що не запитувалися контролюючим органом, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, проведених контролюючими органами, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу письмові заперечення;
- оскаржувати рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), у тому числі надану йому у паперовій або електронній формі індивідуальну податкову консультацію, яка йому надана, а також узагальнюючу податкову консультацію;
- вимагати від контролюючих органів проведення перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь платника податків;
- на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання посадовими особами службових обов'язків, крім випадків, коли це прямо передбачено законами;
- на залік чи повернення надміру сплачених, а також надміру стягнутих сум податків та зборів, пені, штрафів;
- на повне відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями (бездіяльністю) контролюючих органів (їх посадових осіб), у встановленому законом порядку;
- самостійно обирати спосіб взаємодії з контролюючим органом в електронній формі через електронний кабінет;
- реалізовувати через електронний кабінет права та обов'язки, та які можуть бути реалізовані в електронній формі засобами електронного зв'язку;
- подавати декларацію та інші документи в паперовій формі у разі виникнення технічних та/або методологічних помилок чи технічного збою в роботі електронного кабінету (наявність помилки/збою має бути підтверджена технічним адміністратором та/або методологом електронного кабінету, або згідно з повідомленням на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, або рішенням суду), якщо подання таких документів в електронній формі не є обов'язковим;
- надавати за власною ініціативою письмові пояснення та/або документи щодо обставин, які підтверджують відсутність його вини у вчиненому податковому правопорушенні;
- відкрито застосовувати технічні прилади і технічні засоби, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засоби фото- і кінозйомки, відеозапису; відкрито здійснювати звукозапис, фото-, відеофіксацію (відеозйомку), накопичувати та використовувати таку мультимедійну інформацію (фото, відео-, звукозапис) під час проведення перевірок;
- взаємодіяти з контролюючим органом у режимі відеоконференції з метою надання усних пояснень.

Платник податку має також інші права, передбачені законом.

Права платника податку, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, можуть бути обмежені у разі застосування до платника податків спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) у порядку, встановленому Законом України «Про санкції».

ТЕМА 3. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР.

- 3.1. Платники податку на доходи фізичних осіб. Податкові агенти.
- 3.2. Об'єкт та база оподаткування податком на доходи фізичних осіб.
- 3.3. Ставки податку на доходи фізичних осіб.
- 3.4. Платники, об'єкти та база оподаткування військовим збором.
- 3.5. Ставки військового збору та порядок його розрахунку.

3.1. Платники податку на доходи фізичних осіб (ст. 162 ПКУ). Податкові агенти (пп. 14.1.180 ПКУ).

Платниками податку на доходи фізичних осіб є:

- фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа - резидент, яка володіє та/або користується (орендує (суборендує), на умовах емфітевзису, постійно користується) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, у частині мінімального податкового зобов'язання;
- фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- податковий агент.

Податковий агент (щодо податку на доходи фізичних осіб) - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений розділом IV ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

У разі смерті платника податку або оголошення його судом померлим чи визнання безвісно відсутнім або втрати ним статусу резидента податок за останній податковий період справляється з нарахованих на його користь доходів. Відповідно до цього останнім податковим періодом вважається період, який закінчується днем, на який відповідно припадає смерть такого платника податку, винесення такого судового рішення чи втрата ним статусу резидента. У разі відсутності нарахованих доходів податок сплаті не підлягає.

Якщо фізична особа - платник податку вперше отримує оподатковувані доходи всередині податкового періоду, то перший податковий період розпочинається з дня отримання таких доходів.

3.2 Об'єкт та база оподаткування податком на доходи фізичних осіб (ст. 163, 164).

Об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб резидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
- іноземні доходи - доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб нерезидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;
- доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

Базою оподаткування податком на доходи фізичних осіб є загальний оподатковуваний дохід.

Загальний оподатковуваний дохід - будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.

У разі використання права на податкову знижку базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки такого звітного року.

Базою оподаткування для доходів, отриманих від провадження господарської або незалежної професійної діяльності, є чистий річний оподатковуваний дохід.

Загальний оподатковуваний дохід складається з доходів, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання), доходів, які оподатковуються у складі загального річного оподаткованого доходу, та доходів, які оподатковуються за іншими правилами.

Загальний місячний оподатковуваний дохід складається із суми оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) протягом такого звітного податкового місяця.

Загальний річний оподатковуваний дохід дорівнює сумі загальних місячних оподатковуваних доходів, іноземних доходів, отриманих протягом такого звітного податкового року, доходів, отриманих фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності та доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність.

До загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включаються:

- доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту);
- суми винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору;
- доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав, зокрема інтелектуальної (промислової) власності, та прирівняні до них права, доходи у вигляді сум авторської винагороди, іншої плати за надання права на користування або розпорядження іншим особам нематеріальним активом (творами науки, мистецтва, літератури або іншими нематеріальними активами), об'єкти права інтелектуальної промислової власності та прирівняні до них права (далі - роялті), у тому числі отримані спадкоємцями власника такого нематеріального активу;
- частина доходів від операцій з майном;
- дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування);
- оподатковуваний дохід (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів минулих податкових періодів та самостійно виявлений у звітному періоді платником податку або нарахований контролюючим органом;
- сума заборгованості платника податку за укладеним ним цивільно-правовим договором, за якою минув строк позовної давності та яка перевищує суму, що становить 50 відсотків місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, крім сум податкової заборгованості, за якими минув строк позовної давності, що встановлює порядок стягнення заборгованості з податків, зборів і погашення податкового боргу. Фізична особа самостійно сплачує податок з таких доходів та зазначає їх у річній податковій декларації;
- пасивні доходи, доходи у вигляді вигащів, призів;
- інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах;
- дохід у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна у межах, що оподатковується;
- сума надміру витрачених коштів/електронних грошей, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки;

- кошти або майно (нематеріальні активи), отримані платником податку як неправомірна вигода, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі згідно із законом, у сумах, які визначені обвинувальним вироком суду незалежно від призначеної ним міри покарання;

- доходи, що становлять позитивну різницю між:

сумою коштів, отриманих платником податку внаслідок його відмови від участі в фонді фінансування будівництва, та сумою коштів, внесених платником податку до такого фонду, крім випадків, коли платник податку одночасно передає кошти, отримані з фонду фінансування будівництва, в управління тому самому управителю у той самий або інший фонд фінансування будівництва;

сумою коштів, отриманих платником податку від інших осіб внаслідок відступлення на їх користь права вимоги за договором про участь у фонді фінансування будівництва (у тому числі, якщо таке відступлення здійснено на підставі договору купівлі-продажу), та сумою коштів, внесених платником податку до такого фонду за цим договором;

- дохід у вигляді неустойки (штрафів, пені), відшкодування матеріальної або немайнової (моральної) шкоди, крім:

а) сум, що за рішенням суду спрямовуються на відшкодування збитків, завданих платнику податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди, а також шкоди життю та здоров'ю, а також відшкодувань моральної шкоди в розмірі, визначеному рішенням суду, але не вище чотирикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, або в розмірі, визначеному законом;

б) відсотків, отриманих від боржника внаслідок прострочення виконання ним договірних зобов'язань;

в) пені, що сплачується на користь платника податку за рахунок бюджету (цільового страхового фонду) внаслідок несвоєчасного повернення надміру сплачених грошових зобов'язань або інших сум бюджетного відшкодування;

г) суми втрат, заподіяних платнику податку актами, визнаними неконституційними, або незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури або суду, що відшкодовуються державою в порядку, встановленому законом.

г) виплати з державного бюджету, пов'язані з виконанням рішень закордонних юрисдикційних органів, у тому числі Європейського суду з прав людини, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України.

Не поширюється на оподаткування сум страхових виплат, страхових відшкодувань і викупних сум за договорами страхування;

- сума страхових виплат, страхових відшкодувань, викупних сум або пенсійних виплат, що сплачуються платнику податку за договорами довгострокового страхування життя (у тому числі за договорами страхування довічних пенсій) та недержавного пенсійного забезпечення, за договорами пенсійного вкладу, договорами довірчого управління, укладеними з учасниками фондів банківського управління;

- сума пенсійних внесків у межах недержавного пенсійного забезпечення відповідно до закону, страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), у тому числі, за договорами добровільного медичного страхування та за договором страхування додаткової пенсії, внесків на пенсійні вклади, внесків до фонду банківського управління, сплачена будь-якою особою - резидентом за платника податку чи на його користь, крім сум, що сплачуються:

а) особою-резидентом, що визначається вигодонабувачем (бенефіціаром) за такими договорами;

б) одним із членів сім'ї першого ступеня споріднення платника податку;

в) роботодавцем-резидентом за свій рахунок за договорами недержавного пенсійного забезпечення платника податку та/або за договорами добровільного медичного страхування в межах 30 відсотків нарахованої заробітної плати такому працівнику;

г) резидентом Дія Сіті за свій рахунок за договорами недержавного пенсійного забезпечення та/або за договорами добровільного медичного страхування платника податку - гіг-спеціаліста в межах 30 відсотків нарахованої винагороди такому гіг-спеціалісту;

- дохід, отриманий платником податку як додаткове благо у вигляді:

а) вартості використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, що належать роботодавцю, наданих платнику податку в безоплатне користування, або компенсації вартості такого використання, крім випадків, коли таке надання зумовлено виконанням платником податку трудової функції відповідно до трудового договору (контракту) чи передбачено нормами колективного договору або відповідно до закону в установлених ними межах;

б) вартості майна та харчування, безоплатно отриманого платником податку.

в) вартості послуг домашнього обслуговуючого персоналу, безоплатно отриманих платником податку, включаючи працю підпорядкованих осіб, а також осіб, що перебувають на військовій службі чи є заарештованими або ув'язненими;

г) суми грошового або майнового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що обов'язково відшкодовуються згідно із законом за рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з цим розділом;

г) суми безповоротної фінансової допомоги (крім суми процентів умовно нарахованих на таку допомогу);

д) основної суми боргу (кредиту) платника податку (крім суми прощеного (анульованого) основного боргу платника податку за іпотечним кредитом в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою житлової нерухомості), прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним з процедурою банкрутства, до закінчення строку позовної давності, у разі якщо його сума перевищує 25 відсотків однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року.

е) вартості безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), визначеної за правилами звичайної ціни, а також суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку. Не є додатковим благом сума знижки звичайної ціни (вартості) при продажу (відчуженні) на користь платника податків житлової нерухомості, набутої у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно за договорами іпотеки, що забезпечує кредит, наданий в іноземній валюті.

- дохід, отриманий платником податку за зданий (проданий) ним брукт дорогоцінних металів, крім доходу, отриманого за брукт дорогоцінних металів, проданий Національному банку України.

- інші доходи.

При визначенні бази оподаткування враховуються всі доходи платника податку, отримані ним як у грошовій, так і негрошовій формах.

Під час нарахування (отримання) доходів, отриманих у вигляді валютних цінностей або інших активів (вартість яких виражена в іноземній валюті або міжнародних розрахункових одиницях), такі доходи перераховуються у гривні за валютним курсом Національного банку України, що діє на момент нарахування (отримання) таких доходів.

Під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за такою формулою:

$$K = 100 : (100 - Cп),$$

де К - коефіцієнт;

Сп - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування.

У такому самому порядку визначаються об'єкт оподаткування і база оподаткування для коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки.

Під час нарахування доходів у формі заробітної плати база оподаткування визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суму страхових внесків до Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, - обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності.

3.3. Ставки податку на доходи фізичних осіб (ст. 167 ПКУ).

Базова ставка ПДФО – 18%.

За ставкою ПДФО у розмірі 18% оподатковують більшість видів доходів, визначених розділом IV ПКУ, зокрема у формі зарплати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховують (виплачують, надають) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами (п. 167.1 ПКУ).

За ставкою 18% також оподатковують пасивні доходи (дивіденди, проценти, роялті, інвестиційний прибуток тощо), крім дивідендів:

нарахованих та виплачених нерезидентами, інститутами спільного інвестування (ІСІ) та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток (юрособами – платниками єдиного податку) – 9%;

за акціями та корпоративними правами, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток – 5%. Як і раніше, не оподатковують ПДФО дивіденди у вигляді акцій (часток, паїв), які не змінюють участі всіх акціонерів (власників) у статутному капіталі.

Пенсії, які перевищують 10 розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (у розрахунку на місяць), у частині такого перевищення оподатковують ПДФО теж за ставкою 18%. Виняток – пенсії, призначені учасникам бойових дій, інвалідам війни та особам, на яких поширюється дія ст. 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ. Пенсії таких осіб звільнені від оподаткування ПДФО, незалежно від їх розміру.

Ставку ПДФО у розмірі 5% застосовують до доходу, отриманого від операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна, визначених ст. 172 ПКУ, а саме від:

продажу протягом звітного податкового року більш як одного з таких об'єктів нерухомості: житлового будинку, квартири або її частини, кімнати, садового (дачного) будинку, а також земельної ділянки, що не перевищує норми безоплатної передачі);

продажу іншого об'єкта нерухомості, не зазначеного вище;

продажу (обміну) об'єкта незавершеного будівництва.

Ставку ПДФО у розмірі 0% застосовують до:

вартості власності, яку успадковують або приймають у дарунок члени сім'ї спадкодавця (дарувальника) першого ступеня споріднення; особа, яка є інвалідом I групи або має статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування; дитина-інвалід;

грошових заощаджень, поміщених до 02.01.1992 в установи Ощадбанку СРСР та Держстраху СРСР, а також у державні цінні папери та грошових заощаджень громадян України, поміщених в установи Ощадбанку України та колишнього Укрдержстраху протягом 1992–1994 років, погашення яких не відбулося, що успадковує (приймає у дарунок) будь-який спадкоємець (обдарованийий) (пп. 174.2.1, п. 174.6 ПКУ).

ФОПи, які займаються роздрібною торгівлею паливом, сплачують авансовий внесок з ПДФО за кожне місце продажу, яке внесене до Єдиного реєстру ліцензіатів і місць обігу пального на перше число місяця (пп. 177.5.1-1 ПКУ).

Сума авансового внеску залежить від типу пального, яку ФОП продає:

60 000 грн за кожне місце торгівлі паливом;

30 000 грн за кожне місце, де продає тільки скраплений газ;

45 000 грн за кожне місце, де продає різні види пального, але не менше 50% від загального обсягу продажу припадає на скраплений газ (у літрах, приведених до температури +15 °C).

Ці авансові платежі враховуються як частина податку на доходи фізичних осіб.

3.4. Платники, об'єкти та база оподаткування військовим збором (пункт 16¹ підрозділу 10 розділу XX ПКУ).

Військовий збір (ВЗ) – це обов'язковий платіж, який ввів із 03.08.2014 Закон України від 31.07.2014 №1621-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших», з метою забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави.

Розмір та порядок стягнення ВЗ визначає п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX Податкового кодексу України. Такий збір встановлено тимчасово до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України та, відповідно, скасування військового збору.

Платниками військового збору є:

1. фізичні особи – резиденти, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи, в тому числі ФОПи на загальній системі оподаткування та особи, які провадять незалежну професійну діяльність;
2. фізичні особи – нерезиденти, які отримують доходи з джерела їх походження в Україні;
3. податкові агенти, що зобов'язані утримувати та сплачувати ВЗ від імені фізичних осіб (це роботодавці при виплаті працівникам заробітної плати, юридичні особи та ФОПи при виплаті фізичним особам винагород за цивільно правовими договорами, банки при виплаті відсотків за депозитами);
4. ФОПи – платники єдиного податку першої, другої та четвертої груп;
5. ФОПи та юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи, крім електронних резидентів (е-резидентів) (пп. 1.1 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX, п. 162.1 ПКУ).

!!!! До грудня 2024 року не були платниками ВЗ ФОПи на спрощеній системі оподаткування

Пільги зі сплати військового збору

1. ФОПи із податковими адресами на ТОТ.

ФОПи на єдиному податку першої та другої груп, податкова адреса яких розташована на територіях, де ведуться бойові дії або які окуповані, мають право не сплачувати ВЗ (пп. 1.12 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ). Це стосується періоду:

1. з першого числа місяця, коли почалися бойові дії, окупація або виникла можливість бойових дій;
2. до останнього числа місяця, коли бойові дії або окупація завершилися.

Дати початку та завершення бойових дій або окупації визначають за офіційним Переліком територій, затвердженим наказом Міністерства від 28.02.2025 №376.

Для таких платників збору, які скористалися правом не сплачувати військовий збір, ДПС не нараховує авансові внески з військового збору.

У цей період такі підприємці також не зобов'язані сплачувати єдиний податок, а, отже, й подавати декларації єдиного податку.

Штрафні санкції та пеню за несплату (неперерахування) або сплату (перерахування) не в повному обсязі авансових внесків з ВЗ у порядку та строки до таких платників не застосовують.

2. ФОПи без найманих працівників.

ФОПи першої та другої груп, які працюють без найманих працівників, звільняються від сплати військового збору:

1. на час відпустки – протягом одного календарного місяця щорічно. Для цього треба подати заяву до податкової до початку відпустки;
2. у разі хвороби – якщо вона триває 30 днів і більше. Для цього потрібно подати заяву до 20 числа місяця після закінчення лікарняного, додавши витяг із реєстру лікарняних (пп. 1.13 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).
3. ФОПи та самозайняті особи, призвані на військову службу.

ФОПи та особи, які провадять незалежну професійну діяльність, звільняються від сплати, нарахування і подання звітності з ВЗ на період військової служби під час мобілізації чи виконання обов'язків у рамках воєнного стану.

Для отримання пільги потрібно подати до податкової:

1. заяву;
2. копію військового квитка або іншого документа, що підтверджує призов.

Документи подають за місцем податкової реєстрації:

1. протягом 10 днів після демобілізації

або

1. після завершення лікування, якщо особа перебувала в медзакладі.

Об'єкт та база оподаткування військовим збором

Фізособи та податкові агенти

Базою оподаткування ВЗ є загальний оподатковуваний дохід – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (п. 164.1 ПКУ).

Об'єктом оподаткування збором (для резидентів) є:

1. загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
2. доходи з джерелом походження в Україні, які оподатковують ПДФО під час їх нарахування й виплати;
3. іноземні доходи.

Для нерезидентів – ті самі об'єкти, крім іноземних доходів (ст. 163 ПКУ).

Доходами, з яких сплачують ВЗ фізичні особи та податкові агенти, зокрема є:

1. зарплата – основна й додаткова, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, (пп. 14.1.48 ПКУ);
2. лікарняні виплати;
3. сума коштів, надміру витрачена у відрядженні;
4. вихідна допомога при звільненні. Адже її включають до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу;
5. доходи (винагороду) за цивільно-правовими договорами;
6. нецільова благодійна допомога, яку оподатковують ПДФО (у 2025 році – сума, що за рік сукупно не перевищує 4240 грн);
7. доходи від продажу рухомого і нерухомого майна (якщо таку угоду укладають двічі і більше разів за рік за ст. 172, 173 ПКУ);
8. авторські винагороди;
9. доходи від надання права користування нематеріальними активами (роялті);
10. доходи від надання майна в оренду чи лізинг;
11. дивіденди і процентні доходи за депозитами для фізосіб;
12. подарунки у грошовій, натуральній або нематеріальній формах (якщо вони перевищують 25% мінімальної зарплати на 1 січня звітного року – 2000 грн у 2025 році). ВЗ, як і ПДФО, стягують із суми перевищення;
13. додаткові виплати, оплата навчання або корпоративного одягу;
14. спадкові виплати, крім спадщини від родичів першого та другого ступенів споріднення тощо.

ВЗ утримують із доходів, які оподатковують ПДФО (абз. 1 пп. 1.7 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ)

Натомість ВЗ не сплачують за такими виплатами як:

1. допомога по вагітності й пологах;
2. житлові субсидії;
3. кошти, отримані на відрядження або під звіт, за якими вчасно відзвітували;
4. аліменти;
5. поворотна фінансова допомога;
6. прибуток від продажу нерухомого майна, яке було успадковано або перебувало у власності понад три роки (не більше однієї угоди на рік);
7. спадщина і подарунки від родичів першого ступеня споріднення;
8. грошове забезпечення військовослужбовців, працівників правоохоронних органів і працівників ЗСУ, СБУ, Нацгвардії, МВС тощо на період їх безпосередньої участі в забезпеченні національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії російської федерації (п. 165.1, пп. 1.7 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

Отже, ВЗ утримують із доходу фізичної особи. При цьому його не зменшують на суму ПДФО чи податкової соціальної пільги

Тобто під час застосування податкової соціальної пільги, якщо ПДФО застосовують до доходу, зменшеного на пільгу, то ВЗ – до повної суми доходу.

ФОПи-загальники та «незалежники»

Для ФОПів на загальній системі оподаткування об'єктом оподаткування ВЗ є чистий оподатковуваний дохід. Ідеться про різницю між загальним оподатковуваним доходом і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такого ФОПа, що визначають за правилами ст. 177 ПКУ.

Для осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, базою оподаткування ВЗ є сукупний чистий дохід. Тобто різниця між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду професійної діяльності, що визначають відповідно до ст. 178 ПКУ.

Єдинники

Об'єктом оподаткування для ФОПів – єдинників першої, другої та четвертої групи є щомісячна сума, що дорівнює розміру мінімальної зарплати на 1 січня звітного року.

А для ФОПів та юридичних осіб єдинників третьої групи – доходи, визначені ст. 292 ПКУ.

3.5. Ставки військового збору та порядок його розрахунку.

Ставка військового збору

Фізособи та податкові агенти

До доходів фізосіб, які нараховують (виплачують) податкові агенти у вигляді заробітної плати, виплат за цивільно-правовими договорами, орендної плати, процентів за депозитами, дивідендів тощо за податкові періоди після 01.12.2024, застосовують ставку ВЗ у розмірі 5% (пп. 1 пп. 1.3 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

!!!! До грудня 2024 року ставка ВЗ становила 1,5% з доходів фізичних осіб (резидентів та нерезидентів) із джерел їх походження в Україні та доходів фізичних осіб (резидентів) з джерел за межами України

Така ставка діятиме до 01 січня року, наступного за роком, в якому буде припинено (скасовано) воєнний стан.

При цьому, для доходів військовослужбовців та працівників ЗСУ, СБУ, СЗРУ, ГУР, Нацгвардії, Держприкордонслужби України, Держслужби спецв'язку і захисту інформації України, УДО України, Держспецслужби транспорту України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, які здійснюються відповідно до законодавства України, застосовують ставку 1,5%, за винятком доходів, які звільнені від оподаткування ВЗ (пп. 4 пп. 1.3 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

ФОПи-загальники та «незалежники»

До оподатковуваних доходів ФОПів на загальній системі оподаткування та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, отриманих за 2024 рік, застосовується ставка ВЗ у розмірі 1,5%, а до доходів, отриманих з 01.01.2025, – у розмірі 5% (пп. 1 пп. 1.3 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

Підвищена ставка ВЗ у розмірі 5% встановлена для самозайнятих осіб на загальній системі оподаткування строком до 31 грудня року, у якому буде припинено (скасовано) воєнний стан.

Єдинники

Для платників єдиного податку сплата ВЗ встановлена на період з 01.01.2025 по 31 грудня року, в якому буде припинено (скасовано) воєнний стан, у таких розмірах:

1. для першої, другої та четвертої груп – у розмірі 10% розміру мінімальної зарплати (МЗП), встановленої законом на 1 січня звітного року, з розрахунку на календарний місяць. Тобто в 2025 році – це 800,00 грн на місяць та 9600,00 грн за рік;

2. для третьої групи, крім електронних резидентів (е-резидентів) – 1% від отриманого доходу (пп. 2, 3 пп. 1.3 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

Строки сплати військового збору

ВЗ сплачують за тими самими правилами, що й ПДФО.

Податковий агент перераховує ПДФО до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом (пп. 168.1.2 ПКУ). Так роботодавець сплачує ВЗ до держбюджету одночасно з виплатою зарплати.

Якщо податковий агент виплачує зарплату (дохід) на банківський рахунок, ВЗ сплачують одночасно з отриманням грошей у банку.

Та є винятки з цього правила. Так, підприємство зобов'язане сплатити ВЗ протягом трьох банківських днів із дня, наступного за днем:

1. виплати з каси заробітної плати готівкою;
2. надання працівникові доходу (зарплати) у негрошовій формі (пп. 168.1.4 ПКУ).

Протягом 30 календарних днів, що настають за останнім днем звітного місяця, роботодавець сплачує до бюджету ВЗ, утриманий із зарплати, нарахованої, але не виплаченої працівникові (пп. 168.1.5 ПКУ).

Якщо дохід нараховували, але не виплатили, ВЗ потрібно сплатити впродовж 30 днів, які настають за останнім днем місяця, в якому це сталося

Якщо граничний строк сплати ВЗ припав на вихідний або святковий день, останнім днем сплати податкового зобов'язання вважається операційний день, що настає за вихідним або святковим днем (п. 57.1 ПКУ, роз'яснення ГУ ДПС в Одеській області).

Юридична особа перераховує ВЗ як за себе, так і за не уповноважений відокремлений підрозділ до бюджету за своїм місцезнаходженням (реєстрації) на рахунки, відкриті в органах Казначейства.

Громадяни та особи, які проводять незалежну професійну діяльність, мають сплатити ВЗ, як і ПДФО, зазначені у поданих ними річній деклараціях про майновий стан та доходи, до 1 серпня року, що настає за звітним (п. 179.7 ПКУ).

Підприємці на загальній системі оподаткування сплачують ВЗ авансовими платежами до 20 числа місяця, наступного за кожним календарним кварталом (крім IV кварталу). Остаточний розрахунок загальники проводять протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання річної декларації про майновий стан і доходи (пп. 177.5.1 ПКУ).

ФОПи – єдинники першої, другої та четвертої групи сплачують ВЗ авансовими внесками не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця або можуть здійснити сплату ВЗ авансовим внеском за весь податковий (звітний) період (квартал, рік), але не більш як до кінця поточного звітного року (пп. 1.11 п. 16-1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ). Нараховують авансові внески для таких платників збору контролюючі органи.

Платники єдиного податку третьої групи сплачують ВЗ протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації платника єдиного податку за податковий (звітний) квартал.

Єдинники відображають суми ВЗ (у т. ч. щомісячні авансові внески зі збору) у складі декларації платника єдиного податку

Тобто єдинники 3 групи сплачують ВЗ щокварталу, у ті ж терміни, що і єдиний податок.

Розрахунок військового збору

Податкові агенти розраховують військовий збір за формулою:

$VZ = \text{Зарплата (інші доходи)} \times 0,05.$

Нагадаємо, якщо працівник отримує дохід в натуральній формі, для оподаткування ПДФО визначають базу як добуток вартості доходу в натуральній формі і «натурального» коефіцієнта. Базу оподаткування ВЗ обчислюють без застосування такого коефіцієнта, тобто вона дорівнюватиме вартості натурального доходу. ВЗ обчислюємо як добуток вартості доходу і ставки збору (5%).

Фізичні особи – підприємці на загальній системі та особи, які провадять незалежну професійну діяльність, обчислюють його так:

$VZ = \text{Чистий оподатковуваний дохід (сукупний чистий дохід)} \times 0,05.$

Підприємці першої, другої та четвертої групи єдиного податку розраховують ВЗ за формулою:

$VZ = \text{МЗП на 01.01} \times 0,1.$

Єдинники третьої групи, крім е-резидентів – за формулою:

$B3 = \text{дохід} \times 0,01.$

Відповідальність за порушення утримання та сплати військового збору

Несплата або сплата не в повному обсязі ВЗ ФОПами-єдинниками 1, 2 та 4 групи тягне за собою накладення штрафу в розмірі 50% ставки ВЗ (у 2025 році – це 400 грн.)

Фізичним особам, ФОПам та юридичним особи – єдинникам третьої групи за порушення правил сплати (перерахування) сум ВЗ збору загрожує штраф у розмірі:

1. 5% погашеної суми боргу – у разі затримки сплати до 30 календарних днів;
2. 10% погашеної суми боргу – у разі затримки в понад 30 календарних днів (п. 124.1 ПКУ).

У разі несплати (несвоєчасної сплати) збору умисно, застосовують штраф у розмірі 25% від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) зобов'язання. А вчинення таких діянь повторно протягом 1095 календарних днів або прострочення сплати грошового зобов'язання на строк більше як 90 календарних днів, – тягнуть за собою штраф у розмірі 50% від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) зобов'язання (п. 124.2, 124.3 ПКУ).

Несплата або сплата не в повному обсязі ВЗ податковими агентами тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 10% суми збору, що підлягає сплаті. За ті самі дії, вчинені умисно, штрафують у розмір 25% суми податку. За повторне порушення, вчинене податковим агентом протягом 1095 календарних днів, накладають штраф у 50%, а за порушення, вчинені втретє та більше – штраф у розмірі 75% суми податку (ст. 125-1 ПКУ).

Також за кожен календарний день прострочення нараховують пеню у розмірі:

1. 120% облікової ставки НБУ, якщо порушення виявив орган ДПС. Її нараховують із першого дня прострочення сплати ВЗ;
2. 100% облікової ставки НБУ, якщо порушення виявив платник ВЗ. У цьому випадку пеню нараховують починаючи з 91-го дня після граничного строку сплати ВЗ (ст. 129 ПКУ).

ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ.

4.1. Платники, об'єкти та база оподаткування єдиним соціальним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

4.2. Ставки ЄСВ, особливості їх застосування.

4.3. Терміни сплати та подання звітності з ЄСВ.

4.1. Платники, об'єкти та база оподаткування єдиним соціальним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Платниками єдиного внеску є юридичні та фізичні особи, зареєстровані у органах ДПС як платники ЄСВ. Це, зокрема:

1) роботодавці незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які є страхувальниками та зобов'язані сплачувати ЄСВ за найманих працівників;

2) військові частини й органи, які виплачують грошове забезпечення, – за військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового і начальницького складу, а також осіб, які проходять строкову військову службу у ЗСУ, інших військових формуваннях, СБУ, органах МВС, органах і підрозділах цивільного захисту;

3) самозайняті особи, які сплачують ЄСВ як за найманих працівників, так і за себе (є застрахованими особами і страхувальниками одночасно):

1. фізичні особи – підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів));

2. особи, які провадять незалежну професійну діяльність (далі – «незалежники»), а саме: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в т. ч. адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності;

4) члени фермерського господарства (ФГ) за себе, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах;

5) особи, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – «добровільники»). Добровільно сплачувати внесок можуть і особи, які звільнені від сплати ЄСВ за себе.

Повний перелік платників ЄСВ наведено у ст. 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 №2464-VI

Особи, які працюють на умовах трудового чи цивільно-правового договору, обіймають виборні посади, є застрахованими особами, але самі ЄСВ не сплачують. За них це робить страхувальник – роботодавець

Від сплати ЄСВ звільнені:

1) фізособи-підприємці, «незалежники» та члени ФГ, які:

1. отримують пенсію за віком або за вислугу років;

2. є особами з інвалідністю, які отримують пенсію або соціальну допомогу. Пільга діє з наступного місяця після набуття такого статусу;

3. досягли пенсійного віку та отримують пенсію чи соціальну допомогу (ч. 4 ст. 4 Закону про ЄСВ);

2) особи, які є одночасно «незалежниками» та ФОПами (сплачують ЄСВ виключно один раз) (ч. 5 ст. 4 Закону про ЄСВ);

3) ФОПи та «незалежники», які мають основне місце роботи або уклали ГПГ-контракт з резидентом Дія Сіті за умови сплати роботодавцями ЄСВ за них у розмірі не менше мінімального страхового внеску (ч. 6 ст. 4 Закону про ЄСВ);

4) ФОПи на загальній системі за умови відсутності доходу (п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ);

5) підприємці без найманих працівників, призвані на військову службу під час мобілізації або залучені до виконання обов'язків щодо мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, на весь строк військової служби – на весь строк військової служби (абз. 1 п. 9-2 розд. VIII Закону про ЄСВ). Не стосується призваних на строкову військову службу та прийнятих за контрактом;

6) платники ЄСВ із місцезнаходженням (місцем проживання) на окупованій території (п. 9-3 розд. VIII Закону про ЄСВ);

7) підприємці, які перебували в полоні внаслідок збройної агресії, – за весь період ув'язнення та шість місяців після звільнення (п. 9-8 розд. VIII Закону про ЄСВ);

8) ФОП без найманих працівників – резервісти, призвані на військову службу – на весь строк військової служби (п. 9-18 розд. VIII Закону про ЄСВ).

На які суми нараховують ЄСВ окремі платники наведемо у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

База нарахування ЄСВ

Платники	База нарахування	Норма Закону про ЄСВ
Роботодавці	1. Сума нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають: 1. основну та додаткову заробітну плату; 2. інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у т. ч. у натуральній формі. 2. Сума винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами. Якщо за договором ЦПХ роботи/послуги виконує/надає фізособа-підприємець, роботодавець ЄСВ не нараховує. Але за умови, що ці роботи/послуги відповідають видам діяльності, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. 3. Сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності та допомога по вагітності та пологах.	абз. 1, 2 п. 1 ч. 1 ст. 7
Резидент Дія Сіті	1. Сума нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у т. ч. у натуральній формі. 2. Сума винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за гіг-контрактами	ч. 14-1 ст. 8 Закону про ЄСВ
Військові частини й органи, які виплачують грошове забезпечення	Сума грошового забезпечення кожної застрахованої особи. Нарахування та сплата ЄСВ здійснюється за рахунок коштів держбюджету, але не менше мінімального страхового внеску за кожну особу.	абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 7
ФОПи-загальники, «незалежники», члени ФГ	Сума доходу (прибутку), отриманого від діяльності, що оподатковують ПДФО. При цьому сума ЄСВ не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за місяць, у якому отримано дохід (прибуток)	п. 2 ч. 1 ст. 7
ФОПи-спрощенці	Суми, визначені такими платниками самостійно для себе, але не більше максимальної величини бази нарахування ЄСВ та не менше мінімального страхового внеску	п. 3 ч. 1 ст. 7

ЄСВ нараховують тільки в межах встановленої бази:

1. мінімальна – мінімальна заробітна плата (8000 грн у 2025 році);
2. максимальна – 20 мінімальних заробітних плат (160 000 грн у 2025 році).

Так, роботодавець, який виплачує працівнику заробітну плату в розмірі менше мінімалки, зобов'язаний донараховувати ЄСВ до мінімального рівня. Тобто заплатити не менше 22% від мінзарплати – 1760 грн у 2025 році.

Якщо зарплата працівника чи винагорода за договором ЦПД перевищує 160 000 грн, то ЄСВ нараховують тільки на цю суму, а з суми понад 160 000 грн внесок не сплачують.

4.2. Ставки ЄСВ, особливості їх застосування.

Ставки ЄСВ залежать від категорії застрахованої особи та бази нарахування ЄСВ. Вони визначені у ст. 8 Закону про ЄСВ та розд. III Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженої наказом Мініфіну від 20.04.2015 №449.

Ставки ЄСВ наведено у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

Ставки ЄСВ у 2025 році		
Платники ЄСВ (страхувальники)	Застраховані особи (за кого сплачують)	Ставка ЄСВ, %
Роботодавці:		
1) підприємства, установи, організації, самозайняті особи	Найманий працівник (за основним місцем роботи / за сумісництвом)	22
	Найманий працівник з інвалідністю	8,41*
	Особа, яка виконує роботи (надає послуги) за договором ЦПХ, у т. ч. з інвалідністю	22
2) підприємства та організації всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, зокрема товариства УТОГ та УТОС, де: 1. не менше 50% працівників – особи з інвалідністю; 2. їх зарплата становить не менше 25% загальних витрат на оплату праці.	Найманий працівник, у т. ч. з інвалідністю, та особа, яка виконує роботи (надає послуги) за договором ЦПХ	5,3
3) підприємства та організації громадських організацій осіб з інвалідністю, де: 1. не менше 50% працівників – особи з інвалідністю; 2. їх зарплата становить не менше 25% загальних витрат на оплату праці.	Найманий працівник з інвалідністю	5,5
4) резиденти Дія Сіті	Наймані працівники, гіг-спеціалісти	У розмірі мінімального страхового внеску
Військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення	Військовослужбовці, поліцейські, особи рядового і начальницького складу, особи, які проходять строкову військову службу у ЗСУ, інших військових формуваннях, СБУ, органах МВС, органах і підрозділах цивільного захисту	22
ФОП-загальник		22
«Незалежник»		
Член ФГ		
ФОП-спрощенець		
«Добровільник»		
* Ставку ЄСВ 8,41% застосовують із дати встановлення працівникові групи інвалідності, але не раніше дати одержання роботодавцем завіреної копії довідки до акта огляду в МСЕК, по дату припинення інвалідності. Із 01.07.2025 підтвердження інвалідності – за витягом з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи		

Щоб правильно застосувати ставку ЄСВ, розраховуйте суму зарплати, винагороди за виконану роботу (надані послуги), чи іншої виплати за один, а не кілька місяців. Це саме правило застосовуйте і до максимальної величини бази нарахування ЄСВ.

ФОП на загальній системі сплачує ЄСВ 22% від чистого доходу, але не більше, ніж із 160 000 грн на місяць.

ФОПи на загальній системі та на єдиному податку 1–3 груп сплачують ЄСВ у розмірі не менше ніж 22% від мінімальної зарплати на місяць – 1760 грн у 2025 році, тобто не менше за мінімальний страховий внесок, та не більше 160 000 грн.

Резидент Дія Сіті не може застосовувати ставку ЄСВ 8,41% ні до винагороди гіг-спеціаліста з інвалідністю, ні до зарплати працівника з інвалідністю

4.3. Терміни сплати та подання звітності з ЄСВ.

Страховальники сплачують ЄСВ на рахунки органів ДПС, відкриті в органах Казначейства, або на єдиний рахунок (абз. 1 ч. 5 ст. 9 Закону про ЄСВ).

Фізособи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (у т. ч. ФОПи, «незалежники» тощо), добровільні учасники у системі загальнообов'язкового державного соцстрахування можуть сплачувати ЄСВ готівкою через банки, небанківських надавачів платіжних послуг чи відділення зв'язку, якщо вони не мають банківського рахунку або не використовують єдиний рахунок.

Решта страховальників сплачує ЄСВ шляхом перерахунку безготівкових коштів з їх банківського рахунка.

У таблиці 4.3 наведено строки сплати ЄСВ для кожного страховальника окремо.

Таблиця 4.3

Строки сплати з ЄСВ

Платники ЄСВ (страховальники)	Застраховані особи (за кого сплачують)	Періодичність та строк сплати	Норма НПА
Роботодавці: 1) підприємства, установи, організації, самозайняті особи	1. Наймані працівники; 2. особи, які працюють за договорами ЦПХ	Щомісяця під час кожної виплати заробітної плати (доходу), не пізніше 20 числа наступного місяця	Абз. 1 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ
2) гірничі підприємства		Щомісяця під час кожної виплати заробітної плати (доходу), не пізніше 28 числа наступного місяця	Абз. 1 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ
Військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення	1. Військовослужбовці; 2. поліцейські; 3. особи рядового і начальницького складу; 4. особи, які проходять строкову військову службу у ЗСУ, інших військових формуваннях, СБУ, органах МВС, органах і підрозділах цивільного захисту	Щомісяця під час кожної виплати грошового забезпечення, не пізніше 20 числа наступного місяця	Абз. 1 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ
ФОПи, «незалежники», члени ФГ	За себе	Щокварталу до 20 числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачують ЄСВ	Абз. 3 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ
	За себе у разі припинення підприємницької діяльності, зняття з обліку платника ЄСВ	Протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання звітності, що містить інформацію щодо сум ЄСВ за останній звітний період	Пп. 7 п. 2 розд. IV Інструкції №449

«Добровільник»	За себе	Щомісяця до 20 числа місяця, що настає за місяцем, за який він сплачується (крім осіб, які здійснюють одноразову сплату)	П. 4 розд. V Інструкції №449
----------------	---------	--	------------------------------

Днем сплати ЄСВ є день:

1. списання банком, небанківським надавачем платіжних послуг або Казначейством суми платежу з банківського рахунку платника ЄСВ незалежно від часу її зарахування на вказаний рахунок – у разі перерахування ЄСВ із рахунку платника на відповідний рахунок податкового органу або на єдиний рахунок;
2. прийняття до виконання банком, небанківським надавачем платіжних послуг або іншим учасником платіжної системи документа на переказ готівки разом із сумою коштів у готівковій формі – у разі сплати ЄСВ готівкою;
3. надходження коштів на відповідний рахунок органу ДПС, відкритий у Казначействі – у разі сплати ЄСВ в іноземній валюті (ч. 10 ст. 9 Закону про ЄСВ).

Особливості звітування з ЄСВ

Для різних платників ЄСВ діють різні правила звітування з ЄСВ.

Роботодавці, які звітують за найманих працівників та осіб, що працюють за цивільно-правовими договорами, подають Податковий розрахунок із Додатком Д1. Відзвітувати слід протягом 20 календарних днів після закінчення звітного місяця.

ФОПи на загальній системі оподаткування звітують з ЄСВ за себе шляхом подання декларації про майновий стан і доходи разом із Додатком ЄСВ1 за календарний рік. Такий звіт потрібно подати до 1 травня року, що настає за звітним.

У разі припинення діяльності підприємці також подають декларацію про майновий стан і доходи з Додатком ЄСВ1, заповнюючи її за період від закінчення попереднього звітного періоду до місяця, в якому зареєстровано припинення діяльності. Зробити це необхідно протягом 20 календарних днів після закінчення місяця, в якому відбулася ліквідація.

ФОП на єдиному податку 1 та 2 груп звітують з ЄСВ за себе шляхом подання декларації платника єдиного податку разом із Додатком 1 за календарний рік. Цей звіт необхідно подати протягом 60 календарних днів після закінчення звітного року.

У разі припинення діяльності декларацію платника єдиного податку з Додатком 1 слід подати за період від закінчення попереднього звітного періоду до місяця, в якому здійснено припинення діяльності або перехід на іншу систему оподаткування. У такому випадку звітний період є квартальним, а строк подання декларації становить 40 календарних днів після закінчення кварталу, в якому сталося припинення.

ФОПи-спрощенці 3 групи звітують з ЄСВ за себе шляхом подання декларації платника єдиного податку разом із Додатком 1. Звітним періодом є календарний квартал, а декларацію слід подати упродовж 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу. Однак, Додаток 1, який містить дані про ЄСВ, підприємці заповнюють лише раз на рік.

У разі ліквідації декларацію ФОП заповнює за період від закінчення попереднього звітного періоду до місяця ліквідації та подається у квартальний строк – 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу або раніше.

Фізичні особи, які провадять незалежну профдіяльність, звітують з ЄСВ за себе, подаючи декларацію про майновий стан і доходи разом із Додатком ЄСВ1 за календарний рік. Строк подання – до 1 травня року, що настає за звітним. У разі припинення діяльності декларацію необхідно подати за період із дня закінчення попереднього звітного місяця до місяця припинення діяльності. Звіт подають упродовж 20 календарних днів після закінчення місяця, в якому було припинено діяльність.

Члени ФГ звітують за себе, подаючи декларацію про майновий стан і доходи з Додатком ЄСВ 1 за календарний рік. Звіт слід подати до 1 травня року, що настає за звітним. У разі виходу зі складу фермерського господарства декларацію подають за період від закінчення попереднього звітного періоду до місяця виходу. Строк подання — 20 календарних днів після закінчення місяця, в якому подано заяву про зняття з обліку платника ЄСВ.

Особи, які добровільно беруть участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування теж подають декларацію про майновий стан і доходи з Додатком ЄСВ 2 за календарний місяць. Такий звіт необхідно подати упродовж 20 календарних днів після закінчення звітного місяця. У разі закінчення терміну дії договору звіт також подають за місяць, в якому закінчився термін дії договору, протягом 20 календарних днів.

Отже, строки та форми звітності з ЄСВ залежать від категорії платника, системи оподаткування та умов діяльності або припинення.

Розрахунок суми ЄСВ

ЄСВ усі платники обчислюють лише у національній валюті, у т. ч. із виплат (доходу), що здійснюють в натуральній формі.

За минулі періоди його розраховують виходячи з розміру, що діяв на день нарахування (обчислення, визначення) заробітної плати (доходу), на яку нараховують ЄСВ.

Особливості розрахунку сум ЄСВ залежно від категорії страхувальників встановлюють Закон про ЄСВ та Інструкція №449.

Роботодавці, військові частини, органи, які виплачують грошове забезпечення

ЄСВ обчислюють щомісяця на підставі бухгалтерських та інших документів, згідно з якими провадиться нарахування (обчислення) або які підтверджують нарахування (обчислення) виплат (доходу), на які нараховують внесок (ч. 3 ст. 9 Закону про ЄСВ).

Як вже визначили вище єдиний внесок для роботодавців встановлено у розмірі 22% до визначеної ст. 7 Закону про ЄСВ бази його нарахування. Якщо база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної зарплати, суму ЄСВ розраховуємо як добуток розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), та ставки ЄСВ 22% (ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ). Це правило застосовують до випадків, коли працівник перебував у трудових відносинах протягом повного календарного місяця або відпрацював усі робочі дні звітного місяця.

Для працівників з інвалідністю, працівників – зовнішніх сумісників, працівників, які працюють за трудовим договором з нефіксованим робочим часом базою нарахування ЄСВ буде фактично нарахована заробітна плата

Якщо сума нарахованої зарплати менша за мінімальну, то спершу обчислюють ЄСВ на фактичну суму доходу. Далі визначають різницю між мінімальною зарплатою та цим доходом. Після чого ЄСВ за ставкою 22% нараховують на обчислену суму різниці.

При цьому так зване «мінзарплатне» правило не застосовують:

1. до зарплат (грошового забезпечення), якщо їх нараховували за частину місяця перебування у трудових відносинах (військової служби). Тобто, коли працівники відпрацювали не всі робочі дні місяця за правилами внутрішнього трудового розпорядку чи графіками змінності. Наприклад, у разі прийняття працівника не з першого робочого дня місяця або звільнення не в останній робочий день місяця, або перебування працівника у відпустці за власний рахунок, або декретній відпустці, або у простої тощо;

2. зарплат працівників не за основним місцем роботи (зовнішніх сумісників);

3. зарплат працівників з інвалідністю, на які ЄСВ нараховують за ставками 8,41%, 5,3% і 5,5%;

4. винагород за договором ЦПХ;

5. зарплат працівників, які працюють за трудовим договором з нефіксованим робочим часом (абз. 8 пп. 6 п. 2 розділу III Інструкції №449).

Якщо розрахована база вища за мінімальну зарплату – ЄСВ сплачують із фактичної бази. Якщо розрахована база нижча за мінімальну зарплату – розраховують різницю і на неї донараховують ЄСВ

Зарплату включають до бази нарахування в місяці нарахування, за винятком:

1. виплат після звільнення (середньої зарплати за вимушений прогул);

2. винагороди за ЦПД, нарахованої за декілька місяців (її розподіляють пропорційно);

3. відпускних (їх включають до бази того місяця, за який нараховували);

4. лікарняних та декретних (їх відносять до відповідних місяців).

Отже, нарахування ЄСВ для відпускних, допомоги по тимчасовій непрацездатності, допомоги по вагітності та пологах, зарплати за сумісництвом, винагороди за договорами за ЦПХ має свої особливості. Але їх суми враховуємо при порівнянні розміру нарахованої зарплати і розміру мінімальної зарплати.

Так, для працівників, які перебували у відпустках або на лікарняному, ЄСВ нараховують на загальну суму нарахованих відпускних у місяці, коли ці нарахування здійснили. Так, якщо лікарняні ще не нараховані на момент закінчення місяця, ЄСВ сплачують із фактичної бази. А після нарахування лікарняні розподіляють за відповідними місяцями. Якщо після розподілу база ЄСВ менша за мінімальну зарплату – донараховують ЄСВ.

ЄСВ на допомогу по вагітності та пологах нараховують окремо за кожен місяць. Для цього визначають:

1. середньоденний розмір допомоги шляхом ділення нарахованої суми цієї допомоги на кількість днів, за які вона нарахована;
2. суму допомоги, що припадає на кожен місяць окремо шляхом множення середньоденного розміру цієї допомоги на кількість календарних днів кожного місяця, за які вона нарахована;
3. суму ЄСВ шляхом множення розрахованої суми допомоги за кожен місяць окремо на ЄСВ ставки (22%, 8,41%) залежно від категорії застрахованої особи (пп. 2 п. 2 розд. IV Інструкції №449).

Підприємці, «незалежники», фермери, «добровільники»

Фізособи-підприємці, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, члени фермерських господарств, визначають суму ЄСВ щокварталу.

ЄСВ такі особи нараховують на суму доходу (прибутку), на яку нараховується ПДФО. Йдеться про суму доходу, яка є різницею між виручкою й витратами, що пов'язані з їх діяльністю та підтверджені документами. Тобто ЄСВ сплачують у розмірі 22% від чистого доходу (п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ).

Але якщо розмір доходу за місяць менший, ніж розмір мінімальної зарплати, нарахувати і сплатити необхідно суму мінімального страхового внеску. Якщо розмір доходу за місяць перевищує розмір максимального доходу, на який нараховують ЄСВ, то нарахування і сплату здійснюють тільки на 15 мінзарплат.

Так звані «сплячі» ФОП, «незалежники» та члени ФГ починаючи з 2021 року можуть не сплачувати ЄСВ, якщо у них відсутній дохід. Але тоді цей період не буде включений до страхового стажу, який враховують для розрахунку пенсії або оплати лікарняних. Тож, якщо такі суб'єкти бажають отримати страховий стаж, то їм не заборонено сплатити його в розмірі мінімального страхового внеску за кожний місяць.

Якщо за підсумками окремого місяця або кварталу дохід відсутній, то ФОП може не сплачувати ЄСВ

Остаточний розрахунок зі сплати ЄСВ ФОП здійснює за підсумками року після подання додатку з ЄСВ у складі податкової декларації. Тобто за I–III квартали сплачує внесок у квартальні строки, а за підсумками року – після декларування доходу.

Підприємці-спрошенці

Підприємці на єдиному податку, як уже згадувалось, самостійно визначають, з якої суми сплачувати ЄСВ. Вона не може бути меншою за розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на місяць сплати, і більшою за розмір максимальної величини бази нарахування (15 мінімальних зарплат).

Сплачувати ЄСВ підприємці-єдинники зобов'язані незалежно від того, чи отримали дохід в конкретному місяці, за який необхідно сплатити

Відповідальність за порушення щодо сплати ЄСВ

ЄСВ підлягає сплаті незалежно від фінансового стану платника.

За наявності у платника зобов'язань зі сплати ЄСВ та одночасно зобов'язань по сплаті податків та інших обов'язкових платежів, передбачених законом, або зобов'язань перед іншими кредиторами – сплата ЄСВ виконується в першу чергу, крім зобов'язань із виплати заробітної плати.

За наявності у платника заборгованості на кінець календарного місяця понад 10 гривень, боржнику надсилають вимогу про сплату боргу (недоїмки), яка є виконавчим документом (п. 3 розд. VI Інструкції №449).

Вимога вважається узгодженою, якщо платник не провів оплату протягом 10 календарних днів із дня одержання вимоги про сплату боргу (недоїмки), а також не повідомив орган ДПС за місцем основного обліку про її оскарження. У такому випадку вимогу про сплату боргу (недоїмки) передають до Державної виконавчої служби.

Крім того, на суму недоїмки нараховується пеня 0,1% суми недоплати за кожний день прострочення платежу. Нарахування пені розпочинається з першого календарного дня, що настає за днем закінчення строку внесення відповідного платежу, до дня його фактичної сплати (перерахування) включно.

Фінансова відповідальність

Розміри фінансових санкцій за порушення щодо сплати ЄСВ наведено у ст. 25 Закону про ЄСВ. Унаочнимо їх у таблиці 4.4.

Таблиця 4.4

Фінсанкції за порушення щодо сплати ЄСВ

Порушення	Розмір штрафу	Норма Закону про ЄСВ
Несплата (неперерахування) або несвоєчасна сплата (несвоєчасне перерахування) ЄСВ	20% своєчасно несплачених сум ЄСВ	П. 2 ч. 11 ст. 25
Донарахування органом ДПС або платником ЄСВ своєчасно не нарахованого ЄСВ	10% донарахованої суми ЄСВ за кожний звітний період, але не більше ніж 50% суми донарахованого ЄСВ	П. 3 ч. 11 ст. 25
Несплата, неповна сплата або несвоєчасна сплата ЄСВ одночасно з виплатою, на яку його нараховують	10% таких несплачених або несвоєчасно сплачених сум	П. 6 ч. 11 ст. 25

Штрафи за несплату чи несвоєчасну сплату ЄСВ нараховує винятково орган ДПС. Самостійного нарахування таких штрафів суб'єктом господарювання не передбачено.

За порушення, вчинені у період з початку дії воєнного стану на території України до 01.08.2023, штрафні санкції, визначені ч. 11 ст. 25 Закону про ЄСВ, не застосовують (п. 9-21 розд. VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про ЄСВ)

За кожного працівника, якому виплатили зарплату без нарахування і сплати ЄСВ за нього, до роботодавця застосовують фінансову санкцію у розмірі 10 мінімальних зарплат. Цю санкцію встановлюють суди за поданням інспекторів з праці на підставі ст. 265 КЗпП.

Адміністративна відповідальність

Порушення щодо нарахування та сплати ЄСВ загрожує притягненням також до адміністративної відповідальності посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, ФОПа або особу, яка забезпечує себе роботою самостійно (ст. 165-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Розміри адмінстягнень залежно від виду порушення, наведемо у таблиці 4.5.

Таблиця 4.5

Адмінштрафи за порушення щодо сплати ЄСВ

Порушення	Розмір штрафу
Порушення порядку нарахування ЄСВ	від 30 до 40 нмдг* (від 510 до 680 грн)
Повторне порушення порядку нарахування ЄСВ особою, яку протягом року було піддано адмінстягненню за нього	від 40 до 50 нмдг* (від 680 до 850 грн)
Несплата або несвоєчасна сплата ЄСВ, у сумі, що не перевищує 300 нмдг** (454 200 грн)	від 40 до 80 нмдг (від 680 до 1360 грн)

Несплата або несвоєчасна сплата ЄСВ, у сумі понад 300 нмдг** (454 200 грн)	від 80 до 120 нмдг (від 1360 до 2040 грн)
Несплата або несвоєчасна сплата ЄСВ, у сумі до/понад 300 нмдг** (454 200 грн) особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі правопорушення	від 150 до 300 нмдг (від 2550 до 5100 грн)
* нмдг = 17 грн. ** У разі визначення розміру збитків від злочинів, які кваліфікують за адміністративним законодавством, нмдг застосовують у розмірі ПСП – 1/2 прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня поточного року (п. 5 розд. XX ПКУ)	

Кримінальна відповідальність

За умисне ухилення від сплати ЄСВ до посадових осіб страхувальника та будь-яких осіб, що зобов'язані сплачувати ЄСВ, можуть застосувати і кримінальну відповідальність згідно зі ст. 212-1 Кримінального кодексу України. Розмір покарання залежить від суми ЄСВ, яку не сплатили (таблиця 4.6).

Таблиця 4.6

Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати ЄСВ у 2025 році

Розмір недоплати	Покарання
значний – від 1000 нмдг* (від 1 514 000 грн)	1. штраф від 1000 до 4000 нмдг** – від 17 000 до 68 000 грн або 1. позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років
великий – від 3000 нмдг* (від 4 542 000 грн)	штраф від 3000 до 5000 нмдг** – від 51 000 до 85 000 грн з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років
особливо великий – від 5000 нмдг* (від 7 570 000 грн)	штраф від 15 000 до 25 000 нмдг** – від 255 000 до 425 000 грн з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років із конфіскацією майна
* У разі визначення розміру збитків від злочинів, які кваліфікують за кримінальним законодавством, нмдг застосовують у розмірі ПСП – 1/2 прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня поточного року (п. 5 розд. XX ПКУ). ** нмдг = 17 грн	

Особу, яка вчинила наведені вище правопорушення, звільняють від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до відповідальності сплатить ЄСВ, штрафні санкції та пеню. Інакше кримінальної відповідальності не уникнути.

ТЕМА 5. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК.

5.1. Сутність та значення екологічного податку.

5.2. Платники, податкові агенти, об'єкт, ставка і база оподаткування екологічного податку.

5.1. Сутність та значення екологічного податку.

Екологічний податок — це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р.

Податок охоплює види діяльності, які супроводжуються:

виділенням токсичних хімічних речовин у повітря від стаціонарних об'єктів-забруднювачів;

скидами забруднювальних речовин безпосередньо у водні об'єкти;

розміщенням відходів (крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини);

утворенням і тимчасовим зберіганням радіоактивних відходів.

Екологічний податок є важливим інструментом контролю за діяльністю підприємств, яка супроводжується викидами шкідливих речовин. Його сплачують суб'єкти господарювання залежно від обсягів та видів забруднення. Законодавство постійно змінюється, зокрема щодо ставок, тому платникам варто відстежувати актуальну інформацію.

5.2. Платники, податкові агенти, об'єкт, ставка і база оподаткування екологічного податку.

Платниками екологічного податку є суб'єкти, які під час провадження своєї діяльності на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюють:

1. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (КБК 19010100 та 19011000 – викиди двоокису вуглецю);

2. скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти стаціонарними джерелами забруднення (КБК 19010200);

3. розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщують на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання) (КБК 19010300);

4. утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) (КБК 190010400);

5. тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк (КБК 19010400) (п. 240.1, п. 250.2 Податкового кодексу України; далі – ПКУ).

Це можуть бути:

1. суб'єкти господарювання (юрособи та ФОП незалежно від системи оподаткування);

2. юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність;

3. бюджетні установи;

4. громадські та інші підприємства, установи та організації;

5. постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників.

До стаціонарних джерел забруднення відносять:

1. підприємство, цех, агрегат, установка або інший нерухомий об'єкт, що зберігає свої просторові координати протягом певного часу і здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферу та/або скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти;

2. генератори, мініелектростанції, газозварювальне обладнання (установки), які працюють на пальному під час спалення якого утворюють та викидають в атмосферне повітря забруднюючі речовини або суміш таких речовин, що є об'єктом та базою оподаткування екоподатком за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами (пп. 14.1.230 ПКУ).

Тож якщо суб'єкт господарювання використовує такі джерела у своїй діяльності, наприклад, опалює приміщення за допомогою дизельного генератора, він автоматично є платником екологічного податку.

Якщо суб'єкт господарювання використовує стаціонарне джерело забруднення, яке орендує то сплачувати екологічний податок за викиди з нього має саме цей суб'єкт господарювання — орендар, а не основний власник. Адже платником екологічного податку є суб'єкт господарювання, який викидає забруднюючі речовини в атмосферне повітря через стаціонарні джерела забруднення (пп. 240.1.1 ПКУ).

Однак, якщо йдеться про автономну систему опалення/котел, яку використовують для обігріву будівлі, зокрема, коли в одній будівлі знаходяться декілька орендарів, то платником екоподатку в такому випадку є орендодавець — юридична особа або фізична особа — підприємець. Але якщо орендодавцем є фізична особа — громадянин, платниками екологічного податку є суб'єкти господарювання — орендарі будівлі, якщо вони уклали договори на придбання палива для автономної системи опалення/котла орендованої будівлі.

Не сплачують екологічний податок фізособи, не зареєстровані підприємцями

Не сплачують екоподаток такі суб'єкти-забруднювачі навколишнього середовища, у яких:

1. викид двоокису вуглецю не перевищує 500 тонн на рік за всіма джерелами забруднення (п. 240.7 ПКУ);

2. відходи використовують як вторинну сировину та розміщують на території підприємства (п. 240.5 ПКУ). Тобто їх переробляють у ході замкнутого виробничого циклу (безвідходні виробництва);

3. є дозвіл на зберігання гною у спеціально відведених для нього місцях, а сам гній оприбуткований як вторинна сировина для самостійного виробництва органічних добрив (лист ДПС від 19.11.2021 №25745/7/99-00-04-01-01-07). Ідеться про гній як побічні продукти тваринного походження (екскременти та/або сеча сільськогосподарських тварин).

Також не сплачують та не декларують екоподаток за утворення та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів суб'єкти, визначені у п. 240.4 ПКУ. Ідеться про підприємства ядерної енергетики.

Об'єктом оподаткування екологічним податком є:

- обсяги та види забруднюючих речовин, які викидають в атмосферне повітря стаціонарні джерела;

- обсяги та види забруднюючих речовин, які скидають безпосередньо у водні об'єкти;

- обсяги та види (класи) розміщених відходів. Виняток — відходи як вторинна сировина, що розміщують на власних територіях (об'єктах) суб'єкти господарювання. Вторинною є сировина, яку може використовувати для виробництва повторно;

- обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюють суб'єкти господарювання внаслідок своєї діяльності та/або тимчасово зберігають їх виробники понад установлений особливими умовами ліцензії строк;

- обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій) (п. 242.1 ПКУ).

База оподаткування податком за викиди двоокису вуглецю за результатами податкового звітного року зменшується на обсяг таких викидів у розмірі 500 тонн за рік (п. 242.4 ПКУ). Якщо суб'єкт господарювання перевищить цей ліміт, він зобов'язаний сплатити екологічний податок лише за обсяг такого перевищення.

Тобто, якщо річний обсяг викидів двоокису вуглецю перевищує 500 тонн за рік, суб'єкт зобов'язаний:

- зареєструватися платниками податку за викиди двоокису вуглецю у податковому (звітному) періоді, в якому було таке перевищення;

скласти та подати податкову звітність, нарахувати та сплатити податок за викиди двоокису вуглецю за податковий (звітний) період, у якому відбулося таке перевищення.

Не нараховують та не сплачують екологічний податок за об'єкти оподаткування, що виникають на:

територіях, включених до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Мінрозвитку від 28.02.2025 №376;

земельних ділянках, забруднених вибухонебезпечними предметами, або які були визнані потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами (п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

Право не нараховувати та не сплачувати екоподаток платникам за наведені вище об'єкти припиняється з першого числа місяця, що настає після дати, зазначеної у колонці «Дата завершення бойових дій» відповідного Переліку територій.

Під час війни не сплачують екоподаток у разі використання електрогенераторів

Отже, податкові зобов'язання щодо нарахування та сплати екологічного податку виникають у разі наявності об'єкта оподаткування.

Якщо платник податку з початку року не планує здійснювати викиди, він зобов'язаний повідомити про це контролюючий орган за місцем розташування джерел забруднення. Для цього необхідно скласти заяву довільної форми про відсутність об'єкта обчислення екологічного податку протягом звітного року. У разі невиконання цієї умови платник зобов'язаний подавати податкові декларації відповідно до ст. 250 ПКУ.

При цьому суб'єкти господарювання, включаючи новостворені, які не мають об'єктів обчислення екологічного податку, не повинні подавати заяви про їх відсутність або звітувати шляхом подання податкових декларацій екологічного податку.

Дозволи на діяльність із забруднюючими речовинами

Якщо діяльність суб'єкта господарювання пов'язана з наявністю забруднювачів, необхідно отримати відповідні дозволи та ліцензії. Зокрема:

у разі викидів у атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення потрібен дозвіл на викиди забруднюючих речовин (абз. 2 ч. 1 ст.10 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 №2707-ХІІ, далі – Закон №2707). Такий дозвіл видають обласні та Київська міська державні адміністрації (ч. 5 ст. 11 Закону №2707), у т. ч. через центри надання адміністративних послуг. Строк дії цього дозволу не обмежується;

у разі розміщення небезпечних відходів необхідно отримати ліцензію на поводження з небезпечними відходами. Цю ліцензію видає Міндовкілля протягом 10 днів. Міністерство також веде реєстр ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність у сфері поводження з небезпечними відходами.

Ставки екологічного податку за викиди в атмосферу і водні об'єкти, а також за розміщення відходів і тимчасове зберігання радіоактивних відходів установлюють ст. 243, 245, 246 та 248 ПКУ.

Розмір ставок залежить від кількості шкідливих речовин (у тоннах), які потрапляють у повітря, водотоки або водойми. Водночас необхідно враховувати клас небезпечності речовини, встановлений для неї безпечний рівень концентрації в повітрі населеного пункту, а також гранично допустиму концентрацію у воді.

За викиди в атмосферу

Найменування забруднюючої речовини	Ставка податку, грн/т (п. 243.1, 243.4 ПКУ)
Азоту оксиди	2574,43
Аміак	482,84
Ангідрид сірчистий	2574,43
Ацетон	965,67
Бенз(о)пірен	3277278,63
Бутилацетат	579,84
Ванадію п'ятиокис	9656,78
Водень хлористий	96,99
Вуглецю окис	96,99
Вуглецю двоокис	30,00
Вуглеводні	145,50
Газоподібні фтористі сполуки	6373,91
Тверді речовини	96,99
Кадмію сполуки	20376,22
Марганець та його сполуки	20376,22
Нікель та його сполуки	103816,62
Озон	2574,43
Ртуть та її сполуки	109127,84
Свинець та його сполуки	109127,84
Сірководень	8273,63
Сірковуглець	5376,59
Спирт н-бутиловий	2574,43
Стирол	18799,08
Фенол	11685,10
Формальдегід	6373,91
Хром та його сполуки	69113,38

Клас небезпечності	Ставка податку, грн/т (п. 243.2 ПКУ)
<i>для забруднюючих речовин, які не увійшли до п. 243.1 ПКУ та на які встановлено клас небезпечності</i>	
I	18413,24
II	4216,92
III	628,32
IV	145,50
Орієнтовно безпечний рівень впливу речовин у повітрі, мг/м ³	Ставка податку, грн/т (п. 243.3 ПКУ)
<i>для забруднюючих речовин, які не увійшли до п. 243.1 ПКУ та на які не встановлено клас небезпечності (крім двоокису вуглецю)</i>	
Менше ніж 0,0001	775097,25
0,0001–0,001 (включно)	66410,35
Понад 0,001–0,01 (включно)	9173,92
Понад 0,01–0,1 (включно)	2574,43
Понад 0,1	96,99

За скиди у водні об'єкти

Найменування забруднюючої речовини	Ставка податку, грн/т (п. 245.1 ПКУ)*
Азот амонійний	12883,84
Органічні речовини (за показниками біохімічного споживання кисню (БСК 5))	5156,8
Завислі речовини	369,52
Нафтопродукти	75792,4
Нітрати	1108,56
Нітрити	63278,16
Сульфати	369,52
Фосфати	10297,44
Хлориди	369,52

Гранично допустима концентрація речовини у воді або її орієнтовно безпечний рівень впливу, мг/л	Ставка податку, грн/т (п. 245.2 ПКУ)*
<i>для забруднюючих речовин, які не увійшли до п. 245.1 ПКУ</i>	
До 0,001 (включно)	1349948,0
Понад 0,001–0,1 (включно)	978777,84
Понад 0,1–1 (включно)	168741,52
Понад 1–10 (включно)	17173,04
Понад 10	3437,76
* За скиди забруднюючих речовин у ставки та озера ставки податку збільшуються у 1,5 рази	

За розміщення відходів

Вид відходів	Клас небезпечності	Ставка податку (ст. 246 ПКУ)*	
		грн/т	грн/одинаць
Надзвичайно небезпечні, у т. ч.:	I	1546,22	–
• приладдя, що містить ртуть або елементи, які мають іонізуюче випромінювання		–	952,02
• люмінесцентні лампи		–	16,57
Високонебезпечні	II	56,32	–
Помірно небезпечні	III	14,12	–
Малонебезпечні	IV	5,50	–
Малонебезпечні нетоксичні відходи гірничої промисловості	–	0,54	–
Без класу безпеки	–	1546,22	–
* Ставки збільшуються у 3 рази, якщо відходи розміщують:			
• на звалищах і вони продовжують забруднювати повітря атмосфери чи водойми та водотоки;			
• у межах міста, селища чи села або на відстані меншій ніж 3 км від них			

За тимчасове зберігання радіоактивних відходів

Категорія відходів	Ставка податку (ст. 248 ПКУ)	
	за тимчасове зберігання радіоактивних відходів, грн/л м ³	за тимчасове зберігання джерел іонізуючого випромінювання, грн/см ³
Високоактивні	632539,66	21084,66
Середньоактивні та низькоактивні	11807,40	4216,92.

Кошти від сплати податку розподіляють між державним і місцевими бюджетами та спрямовують на фінансування природоохоронних заходів.

Платник екологічного податку, який не має дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, самостійно визначає обсяги викидів та ставки податку

Строк сплати екологічного податку

Базовий податковий (звітний період) для екологічного податку дорівнює календарному кварталу.

Сплатити екологічний податок потрібно протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання декларації з екологічного податку (п. 57.1 ПКУ). Нагадаємо, що декларацію подають протягом 40 календарних днів по закінченню звітного кварталу (пп. 49.18.2 ПКУ).

Якщо граничний день сплати припадає на вихідний, то він переноситься на найближчий робочий день (для сплати – це найближчий операційний (банківський) день), що настає за таким вихідним чи святковим днем.

Граничні дати сплати екоподатку за 2025 рік

Період сплати	Дедлайн сплати
I квартал 2025 року	20 травня 2025 року
II квартал 2025 року	19 серпня 2025 року
III квартал 2025 року	19 листопада 2025 року
IV квартал 2025 року	19 лютого 2026 року

Відповідальність за несплату екологічного податку

Порушення правил сплати (перерахування) екоподатку тягнуть за собою відповідальність у вигляді штрафу:

5% погашеної суми податкового боргу – у разі затримки до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання;

10% погашеної суми податкового боргу – у разі затримки більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання (п. 124.1 ПКУ).

Крім штрафів за несвоєчасну сплату або несплату збору також нараховують пеню відповідно до ст. 129 ПКУ.

Також до суб'єкта господарювання застосовують фінансові санкції, визначені ст. 123 ПКУ, у разі коли дані перевірки свідчать про заниження податкового зобов'язання в результаті невірно застосованої суб'єктом господарювання ставки екологічного податку. Ідеться про штраф у розмірі 10% нарахованої суми. Якщо податківці доведуть, що податок не сплачено умисно, оштрафують на 25% від донарахованої суми. За повторного (протягом 1095 днів) умисного порушення штраф становитиме вже 50%.

За неподання або несвоєчасне подання платіжок на перерахування збору на посадових осіб підприємства чи ФОПа також можуть накласти адмінштраф у розмірі:

від 5 до 10 нмдг (від 85 до 170 грн);

від 10 до 15 нмдг (від 170 до 255 грн) – за повторне порушення (ст. 163-2 Кодексу про адміністративні правопорушення України).

Також не варто забувати й про кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків та зборів.

ТЕМА 6. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО.

- 6.1. Платники, об'єкти та база оподаткування акцизним податком.
- 6.2. Підакцизні товари та ставки.
- 6.3. Види, платники та об'єкт оподаткування митом, порядок його сплати.
- 6.4. Державне мито та порядок його справляння.

6.1. Платники, об'єкти та база оподаткування акцизним податком.

Платниками податку є:

Особа, постійне представництво, які виробляють підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.

Особа - суб'єкт господарювання, постійне представництво, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.

Фізична особа - резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства.

Особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазайними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку.

Особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законом.

Особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог.

Особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов.

Особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільняються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов.

Особа - суб'єкт господарювання роздрібної торгівлі, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів (крім тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах).

Виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії і продають її на ринку електричної енергії.

Особа - власник ввезеного на митну територію України вантажного транспортного засобу, що переобладнується у легковий автомобіль, з якого справляється акцизний податок.

Особа (у тому числі юридична особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без створення юридичної особи), постійне представництво, які реалізують пальне або спирт етиловий.

Особа - суб'єкт господарювання, постійне представництво, які використовують товари (продукцію), коди яких згідно з УКТ ЗЕД не зазначені у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 (крім газу природного у газоподібному стані за кодом 2711 21 00 00 згідно з УКТ ЗЕД), як пальне для заправлення транспортних засобів, обладнання або пристроїв з двигунами внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення, з двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, з двигунами внутрішнього згоряння з кривошипно-шатунним механізмом.

Особа - виробник та/або імпортер тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, яка здійснює їх

реалізацію для цілей оподаткування акцизним податком з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів за визначеною ставкою.

Об'єктами оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- реалізації та/або передачі в межах одного підприємства підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, своїм працівникам, а також здійснення внесків підакцизними товарами (продукцією) до статутного капіталу;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;
- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством;
- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції);
- реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (крім тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах);
- переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль.

- реалізації з акцизного складу/акцизного складу пересувного будь-яких обсягів пального або спирту етилового понад обсяги, що: отримані з інших акцизних складів/акцизних складів пересувних, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних; ввезені (імпортовані) на митну територію України, що засвідчені належно оформленою митною декларацією; вироблені в Україні, реалізація яких є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 213.1.1, або не підлягає оподаткуванню, або звільняється від оподаткування, або оподатковується на умовах, встановлених статтею 229, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних.

- використання товарів (продукції), коди яких згідно з УКТ ЗЕД не зазначені у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 ПКУ (крім газу природного у газоподібному стані за кодом 2711 21 00 00 згідно з УКТ ЗЕД), як пального для заправлення транспортних засобів, обладнання або пристроїв з двигунами внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення, з двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, з двигунами внутрішнього згоряння з кривошипно-шатунним механізмом.

- реалізації виробниками та/або імпортерами, у тому числі в роздрібній торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, для цілей оподаткування акцизним податком з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів.

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок *базою оподаткування є:*

- вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;

- вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;

- вартість реалізованої виробленої виробником електричної енергії, обчислена на підставі цін, що склалися на ринку електричної енергії в звітному (податковому) періоді без урахування податку на додану вартість та акцизного податку. Вартість реалізованої виробленої виробником електричної енергії дорівнює частці обсягу реалізованої виробленої ним електричної енергії у загальному обсязі реалізації електричної енергії виробника від загальної вартості реалізованої виробником електричної енергії у такому звітному періоді;

- вартість (з податком на додану вартість та без урахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів) підакцизних товарів, що реалізовані.

- вартість за максимальними роздрібними цінами тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку, реалізованих відповідно до ПКУ.

При визначенні бази оподаткування перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за курсом валюти, визначеним відповідно до статті 39-1 ПКУ.

Митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України, визначається відповідно до Митного кодексу України.

У разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок з підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

У разі обчислення податку із застосуванням одночасно адвалорних та специфічних ставок податку базою оподаткування є база, визначена відповідно до пунктів 214.1 та 214.4 ПКУ.

При псуванні, знищенні, втраті підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є вартість та обсяги втрачених товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.

6.2. Підакцизні товари та ставки.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий, спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу "живого" бродіння);
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- тютюнова сировина, тютюнові відходи;
- рідини, що використовуються в електронних сигаретах;
- пальне, у тому числі товари (продукція), що використовуються як пальне для заправлення транспортних засобів, обладнання або пристроїв з двигунами внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення, з двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, з двигунами внутрішнього згоряння з кривошипно-шатунним механізмом та коди яких згідно з УКТ ЗЕД не зазначені;
- автомобілі легкові, кузови до них, причеи та напівпричеи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Ставки податку встановлюються статтею 215.2 і є єдиними на всій території України;. Ставки податку встановлюються відповідно до визначень розділу I ПКУ:

адвалорні,
специфічні,
адвалорні та специфічні одночасно;

Детальніше ставки за окремими видами підакцизних товарів наведено у ст. 215.2 ПКУ.

6.3. Види, платники та об'єкт оподаткування митом, порядок його сплати.

Мито - це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та цим Кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до цього Кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі *види мита*:

- 1) ввізне мито;
- 2) вивізне мито;

3) сезонне мито;

4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпортний збір.

Ввізне мито. Ввізне мито встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття законів України.

Вивізне мито. Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України.

Сезонне мито. На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

Особливі види мита. У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита:

1) спеціальне мито;

2) антидемпінгове мито;

3) компенсаційне мито;

4) додатковий імпортний збір.

Платниками мита є:

1) особа, яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України;

2) особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;

3) особа, на яку покладається обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;

4) особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям такого звільнення, іншими законами України, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);

5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, що були випущені у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;

6) особа, яка реалізує товари, транспортні засоби.

Непрямий митний представник може сплачувати мито в інтересах платника мита.

Об'єктами оподаткування митом є:

1) товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами;

2) товари, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню митними платежами;

3) товари, транспортні засоби, що реалізуються.

Порядок сплати мита.

Суми митних платежів, нараховані декларантом або митним органом, підлягають перерахуванню безпосередньо на єдиний казначейський рахунок.

Суми митних платежів сплачуються в готівковій формі через касу митного органу чи фінансової установи або у безготівковій формі через фінансову установу. Суми митних платежів можуть справлятися митним органом у готівковій формі із заповненням уніфікованої митної квитанції.

Перерахування сум митних платежів до Державного бюджету України із зазначених рахунків митного органу здійснюється митним органом.

Митні платежі сплачуються у валюті України. В окремих випадках, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, митні платежі можуть бути сплачені в іноземній валюті за визначеним курсом.

Перерахунок сум митних платежів, визначених у валюті України, в іноземну валюту для цілей сплати митних платежів здійснюється за визначеним курсом. Митні платежі можуть бути сплачені в будь-якій іншій формі, передбаченій законом.

Порядок нарахування, обліку та перерахування до державного бюджету сум митних платежів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

На вимогу платника податків митні органи зобов'язані видати підтвердження сплати митних платежів у письмовій формі.

6.4. Державне мито та порядок його справляння.

Справляння державного мита в Україні регулюється Декретом Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.93 р. № 7-93 (зі змінами та доповненнями). Порядок його обчислення та сплати – Інструкцією про порядок обчислення та сплати державного мита, затвердженою наказом ДПА України від 22.04.93 р. № 15 (zareestrovano в Мін'юсті України 19.05.93 р. за № 50, зі змінами та доповненнями).

Платниками державного мита на території України є фізичні та юридичні особи за вчинення в їхніх інтересах дій та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами.

Державне мито справляється:

1) за вчинення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами і виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів, а також за видачу дублікатів нотаріально засвідчених документів;

2) за державну реєстрацію актів цивільного стану, а також повторну видачу громадянам свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану та свідоцтв у зв'язку із зміною і поновленням актових записів цивільного стану;

3) за видачу документів на право виїзду за кордон і про запрошення в Україну осіб з інших країн, за продовження строку їх дії та за внесення змін до цих документів; за продовження строку дії візи для в'їзду в Україну, транзитного проїзду через її територію (перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства); за видачу або продовження строку дії посвідки на проживання в Україні іноземцям та особам без громадянства; за оформлення віз для в'їзду в Україну, транзитного проїзду через її територію, а також із заяв про прийняття до громадянства України або про вихід з громадянства України;

4) за видачу дозволів на право полювання та рибальства;

5) за операції з емісії цінних паперів, крім облігацій державних та місцевих позик, та з видачі приватизаційних паперів;

6) за реєстрацію деривативів;

6) за операції з об'єктами нерухомого майна, що здійснюються на товарних біржах, крім операцій з примусового відчуження такого майна у випадках, передбачених законами України;

7) за проведення прилюдних торгів (аукціону, тендеру) об'єктами нерухомого майна, крім операцій з примусового відчуження такого майна у випадках, передбачених законами України;

8) за видачу охоронних документів (патентів і свідоцтв) на об'єкти інтелектуальної власності, а також за дії, пов'язані з підтриманням чинності патентів на сорти рослин.

Державне мито справляється за ставками у розмірах (частинах) неоподатковуваних(ого) мінімумів(у) доходів громадян та в процентному відношенні до відповідної суми документа (вартості відчужуваного майна тощо).

Державне мито сплачується до вчинення дій, за які воно справляється, а у відповідних випадках - при видачі документів. иУ всіх органах, які справляють державне мито, державне

мито сплачується митними марками або через поштові відділення чи фінансові установи шляхом внесення коштів у готівковій формі або їх переказу в безготівковій формі.

За вчинення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами, а також виконавчими комітетами сільських, селищних та міських рад державне мито сплачується до вчинення нотаріальних дій, а за видачу дублікатів нотаріально посвідчених документів, що є в справах нотаріальних контор, - при їх видачі.

Державне мито за угодами, за якими одна сторона звільняється від сплати державного мита, сплачується другою стороною, яка не звільнена від сплати державного мита, або пропорційно за домовленістю сторін.

У випадках, коли грошові суми для прийняття в депозит державної нотаріальної контори надходять поштою або через фінансову установу, належні суми державного мита відраховуються із сум, що надійшли, а залишок приймається в депозит. Утримані суми державного мита перераховуються до бюджету місцевого самоврядування державною нотаріальною конторою при черговій здачі до фінансової установи депозитних сум. Розрахунковий/касовий документ про сплату державного мита зберігається в справах державної нотаріальної контори.

За державну реєстрацію актів цивільного стану а також за повторну видачу свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану, державне мито сплачується до подання відповідної заяви. За видачу свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану у зв'язку із зміною і поновленням актових записів цивільного стану державне мито сплачується до подання відповідної заяви про внесення змін або поновлення актового запису цивільного стану.

Державне мито за видачу паспорта громадянина України (крім обміну нині чинного паспорта на паспорт нового зразка), документів на право виїзду за кордон і про запрошення в Україну осіб з інших країн, за продовження строку їх дії та за внесення змін до цих документів; за видачу або продовження строку дії посвідки на проживання в Україні іноземцям та особам без громадянства; заяв про прийняття до громадянства України або про вихід з громадянства України, про реєстрацію місця проживання сплачується до подання заяви до відповідного органу.

За дії, що виконуються виконавчими комітетами сільських рад, за які повинно сплачуватися державне мито, останнє сплачується до вчинення дій або при видачі документів.

За видачу щорічної контрольної картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання державне мито сплачується митними марками при видачі відповідного документа. У разі відсутності митних марок державне мито сплачується через фінансові установи шляхом внесення коштів у готівковій формі або їх переказу у безготівковій формі.

Розрахункові/касові документи про сплату державного мита додаються до примірників посвідчених правочинів, до заяв про державну реєстрацію актів цивільного стану та інших відповідних матеріалів про видачу документів, а також до документів реєстрації укладених на біржах угод.

У реєстрі для реєстрації нотаріальних дій вказується сума внесеного державного мита, реквізити розрахункового/касового документа.

Виконавчими комітетами сільської, селищної, міської ради на документах, що видаються платнику, і на відповідних документах та в книгах сільської, селищної та міської рад (реєстр для реєстрації нотаріальних дій тощо) робиться відмітка про суму стягнутого державного мита.

У разі сплати державного мита у відповідних графах або у графі «Для відміток» актових записів цивільного стану зазначається сума сплаченого державного мита.

Записи про надходження сум, що надійшли у сплату державного мита, проводяться в порядку, встановленому законодавством.

У випадках, коли платники звільняються від сплати державного мита, про це робиться відмітка на відповідних документах (в реєстрах, книгах тощо) з посиланням на законодавчі акти чи рішення сільських, селищних та міських рад про звільнення від сплати державного мита із зазначенням номера і дати цього рішення та документ, який підтверджує право на отримання пільги.

ТЕМА 7. РЕНТНА ПЛАТА.

7.1. Склад рентної плати.

7.2. Платники, об'єкт, база, ставки оподаткування за рентною платою (водних та лісових ресурсів).

7.1. Склад рентної плати.

Рентна плата складається з:

- 1) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин;
- 2) рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- 3) рентної плати за користування радіочастотним спектром (радіочастотним ресурсом) України;
- 4) рентної плати за спеціальне використання води;
- 5) рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
- 6) рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

7.2. Платники, об'єкт, база, ставки оподаткування за рентною платою (водних та лісових ресурсів).

Платником ренти стає той, хто має спеціальний дозвіл або ліцензію.

Отримати такий дозвіл або ліцензію можливо онлайн через Дію або через електронні державні платформи відповідного виконавчого державного органу, до повноважень якого віднесено цю функцію, не відвідуючи сам орган чи ЦНАП. Утім можливе також подання документів на отримання дозволу або ліцензії особисто або поштою. Інформацію щодо порядку отримання того чи іншого дозвільного документу можна знайти на сайтах відповідних держорганів (наприклад, на Порталі електронних послуг дозволів Держводагентства).

Платником ренти є первинний користувач ресурсів, який має дозвіл або ліцензію на спецкористування. У разі переходу права власності на об'єкт рентної плати, правонабувач повинен переоформити відповідні дозволи або ліцензії на себе, а попередньому власнику необхідно анулювати відповідні дозвільні документи у встановленому порядку для уникнення сплати рентної плати

Для зручності перелік платників для кожного виду ренти наведемо у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Платники орендної плати (водних та лісових ресурсів)

Вид рентної плати	Платники
За спеціальне використання води	1. Первинні водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також ФОПи, які використовують та/або передають вторинним водокористувачам воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів; 2. суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також ФОПи, які використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва (п. 255.1 ПКУ). Виняток – водокористувачі, які використовують воду виключно для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення (сукупності людей, які знаходяться на даній території в той чи інший період часу, незалежно від характеру та тривалості

	проживання, в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок), у т. ч. для задоволення виключно власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, ФОПів та платників єдиного податку. Під <i>санітарно-гігієнічними потребами</i> розуміють використання води в туалетних, душових, ванних кімнатах і умивальниках та використання для утримання приміщень у належному санітарно-гігієнічному стані.
За спеціальне використання лісових ресурсів	Лісокористувачі: 1. юридичні особи та їхні структурні підрозділи (філії, відділення та інші відокремлені підрозділи); 2. постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел в Україні, виконують агентські або представницькі функції щодо нерезидентів або їхніх засновників; 3. фізичні особи, крім тих, хто має право безоплатно використовувати лісові ресурси без спецдозволу; 4. ФОПи, які використовують лісові ресурси на підставі спецдозволу (лісорубного чи лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами (п. 256.1 ПКУ)

За спеціальне використання води

Об'єктом оподаткування рентною платою за спецводокористування є фактичний обсяг води, що його використовують водокористувачі (п. 255.3 ПКУ). Причому таку рентну плату, зокрема, не справляють за воду, яку використовують для задоволення винятково власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і платників єдиного податку (пп. 255.4.1 ПКУ).

Пп. 255.3.1 та 255.3.2 ПКУ для окремих господарських потреб більш уточнюють об'єкти:

Потреби	Об'єкт оподаткування
Гідроенергетика	Фактичний обсяг води, що пропускають через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії. Не справляють ренту з гідроакумуючих електростанцій, які функціонують у комплексі з гідроелектростанціями
Водний транспорт	Час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатують (залежно від кількості місць). Не справляють ренту: 1. з морського водного транспорту, який використовує річковий водний шлях виключно для заходження з моря у морський порт, розташований у пониззі річки, без використання спеціальних заходів забезпечення судноплавства (попуски води з водосховищ та шлюзування); 2. під час експлуатації водних шляхів стоянковими (нафтоперекачувальні станції, плавнафтобази, дебаркадери, доки плавучі, судна з механічним обладнанням та інші стоянкові судна) і службово-допоміжними суднами та експлуатації водних шляхів річки Дунаю
Рибництво	Фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у т. ч. для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування)

Рентну плату за спецводокористування не справляють:

1. за воду, що використовують для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення (сукупності людей, які знаходяться на даній території в той чи інший період часу, незалежно від характеру та тривалості проживання, в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок), у т. ч. для задоволення виключно власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юросіб, ФОПів та єдинників;

2. за воду, що використовують для протипожежних потреб;

3. за воду, що використовують для потреб зовнішнього благоустрою територій міст та інших населених пунктів;

4. за воду, що використовують для пилозаглушення у шахтах і кар'єрах;
5. за воду, що забирають науково-дослідні установи за переліком, затвердженим Кабміном, для проведення наукових досліджень у галузі рисосіяння та для виробництва елітного насіння рису;
6. за підземну воду, що вилучають з надр для усунення шкідливої дії вод (підтоплення, засолення, заболочення, зсуву, забруднення тощо), крім кар'єрної, шахтної та дренажної води, що використовується у господарській діяльності після вилучення та/або отримують для використання іншими користувачами;
7. за воду, що забирають для забезпечення випуску молоді цінних промислових видів риби та інших водних живих ресурсів у водні об'єкти;
8. за морську воду, крім води з лиманів;
9. за воду, що використовують садівницькі та городницькі товариства (кооперативи);
10. за воду, що забирають для реабілітації, лікування та оздоровлення реабілітаційні заклади для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, підприємства, установи та організації фізкультури та спорту для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які засновані всеукраїнськими громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю (п. 255.4 ПКУ).

За спеціальне використання лісових ресурсів

Об'єктом оподаткування «лісової» ренти є:

- деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
- деревина, заготовлена під час:
 - а) поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (у деревостанах віком понад 40 років – рубки догляду за лісом, вибіркові санітарні рубки, вибіркові лісовідновні рубки, рубки, пов'язані з реконструкцією, ландшафтні рубки і рубки переформування; незалежно від віку деревостанів – суцільні санітарні та суцільні лісовідновні рубки);
 - б) розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо;
 - другорядні лісові матеріали (заготівля живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків та інших другорядних лісових матеріалів, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);
 - побічні лісові користування (заготівля сіна, випасання худоби, заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, збирання лісової підстилки, заготівля очерету та інших побічних лісових користувань, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);
 - використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт (п. 256.2 ПКУ).

Ставки кожного виду рентної плати визначені ст. 252–256-1 ПКУ.

За спеціальне використання води (п. 255.5 ПКУ)

Поверхневі води	
Район річкових басейнів	Ставка рентної плати, грн за 100 м ³
Район басейну річки Дніпро	75,53
Район басейну річки Дністер	39,90
Район басейну річки Дунай	29,96
Район басейну річки Південний Буг	89,87

Район басейну річки Дон	129,90
Район басейну річки Вісла	39,90
Район басейну річок Криму	133,19
Район басейну річок Причорномор'я	159,91
Район басейну річок Приазов'я	159,91
Підземні води	
Найменування регіону	Ставка рентної плати, грн за 100 м ³
Автономна Республіка Крим (крім м. Севастополя)	123,18
м. Севастополь	123,18
Область:	
• Вінницька	106,46
• Волинська	109,97
• Дніпропетровська	93,29
• Донецька	126,59
• Житомирська	106,46
• Закарпатська	69,95
• Запорізька	106,46
• Івано-Франківська	166,51
• Київська	91,31
• Кіровоградська	123,18
• Львівська	96,63
• Луганська	139,84
• Миколаївська	139,84
• Одеська	116,56
• Полтавська	80,26
• Рівненська	99,80
• Сумська	91,41
• Тернопільська	129,90

• Харківська	99,86
• Херсонська	99,86
• Хмельницька	126,59
• Черкаська	72,02
• Чернівецька	116,56
• Чернігівська	99,86
м. Київ	99,50
Інші	
Об'єкт	Ставка
Потреби гідроенергетики	12,95 грн за 10 тис. м ³ води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій
Потреби водного транспорту з усіх річок, крім Дунаю:	
• для вантажного самохідного і несамохідного флоту, що експлуатують	0,2219 грн за 1 тоннаж-добу експлуатації
• для пасажирського флоту, що експлуатують	0,0246 грн за 1 місце-добу експлуатації
Потреби рибництва	• 67,97 грн за 10 тис. м³ поверхневої води; • 81,71 грн за 10 тис. м³ підземної води
Вода, що входить лише до складу напоїв	• 63,22 грн за 1 м³ поверхневої води; • 73,73 грн за 1 м³ підземної води
Шахтна, кар'єрна та дренажна вода	14,64 грн за 100 м ³ води

За спеціальне використання лісових ресурсів (п. 256.3 ПКУ)

За заготівлю деревини основних лісових порід				
Найменування лісової породи	Ставка за 1 щільний м³ деревини, грн			
	ділової (без кори)			дров'яної (з корою)
	великої	середньої	дрібної	
Перший пояс лісів*				
Сосна	304,60	196,20	75,66	8,24
Модрина	135,57	117,19	44,57	10,29
Ялина, ялиця	280,28	239,80	91,78	10,37
Дуб (окрім дуба коркового)	800,39	382,48	128,56	13,47

Ясен, клен (окрім явора)	300,12	255,05	128,56	13,47
Бук	575,33	368,60	123,39	11,43
Береза, вільха чорна, граб звичайний, в'яз, липа	43,54	38,91	29,53	10,29
Осика, вільха сіра, тополя	26,48	21,77	17,20	7,27
Другий пояс лісів**				
Сосна	256,03	165,74	64,26	7,27
Модрина	117,19	99,09	38,32	9,37
Ялина, ялиця	236,80	202,15	78,49	8,86
Дуб (окрім дуба коркового)	675,97	326,62	107,76	10,29
Ясен, клен (окрім явора)	253,46	217,71	107,76	10,29
Бук	488,34	312,61	104,73	9,37
Береза, вільха чорна, граб звичайний, в'яз, липа	37,34	31,14	24,87	8,24
Осика, вільха сіра, тополя	21,77	20,22	15,56	6,21
За заготівлю деревини неосновних лісових порід				
Перший пояс лісів*				
Самшит	1401,06	1197,37	598,16	13,47
Бархат, горіх	872,42	746,43	373,25	13,47
Груша, кизил, явір	699,80	598,72	299,59	13,47
Абрикос, вишня, ялівець, обліпіха, слива (крім терну), черешня, шовковиця, яблуня	522,52	446,31	222,93	13,47
Каштан, дуб корковий	436,93	373,25	186,59	13,47
Барбарис, гледичія, кипарис, шипшина	348,33	298,59	149,27	13,47
Акація, бруслина, бирючина, глід, граб східний, тамарикс, калина, крушина, ліщина, горобина, бузок, скуппія, свидина, терен, черемха	261,25	223,93	112,00	13,47
Верба, чагарники (крім зазначених в інших позиціях)	87,07	74,67	37,34	7,27
Другий пояс лісів**				

Самшит	1186,52	1013,87	508,00	10,29
Бархат, горіх	743,27	634,51	317,26	10,29
Груша, кизил, явір	593,98	506,96	254,01	10,29
Абрикос, вишня, ялівець, обліпіха, слива (крім терну), черешня, шовковиця, яблуня	444,76	381,00	190,68	10,29
Каштан, дуб корковий	371,62	318,80	158,62	10,29
Барбарис, гледичія, кипарис, шипшина	297,09	253,46	126,44	10,29
Акація, бруслина, бирючина, глід, граб східний, тамарикс, калина, крушина, ліщина, горобина, бузок, скумпія, свидина, терен, черемха	222,37	189,75	95,38	10,29
Верба, чагарники (крім зазначених в інших позиціях)	74,67	63,68	32,17	6,21

** Усі ліси, за винятком лісів другого поясу.*
*** Ліси Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, ліси гірської зони Львівської області*
 На дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, донараховують рентну плату за результатами фактичної заготівлі у розмірі 70% установлених ставок за ділову дрібну деревину відповідної лісової породи.
 Ставки рентної плати за ділову і дров'яну деревину липи встановлені без урахування кори, а за дров'яну деревину решти лісових порід – з корою.
 За ліквід з крони встановлено рентну плату у розмірі 40%, а за порубкові залишки, що підлягають використанню, – 20% ставок рентної плати за дров'яну деревину відповідної лісової породи.
 На деревину, заготовлену під час вибіркового рубок головного користування ставки рентної плати знижуються на 20%, а заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (у деревостанах віком понад 40 років – рубки догляду за лісом, вибіркові санітарні рубки, вибіркові лісовідновні рубки, рубки, пов'язані з реконструкцією, ландшафтні рубки і рубки переформування) – на 50%.
 Знижки у відсотках обчислюють за кожною ставкою рентної плати окремо.

ТЕМА 8. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ.

8.1. Склад місцевих податків та зборів.

8.2. Платники, об'єкт, база оподаткування та ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та земельного податку.

8.3. Платники, об'єкт, база, ставки оподаткування та строки подачі звітності і сплати туристичного збору.

8.1. Склад місцевих податків та зборів.

До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

До місцевих податків належать:

1. податок на майно;
2. єдиний податок.

Податок на майно складається з:

- а) податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- б) транспортного податку;
- в) плати за землю.

До місцевих зборів належать:

1. збір за місця для паркування транспортних засобів;
2. туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі).

8.2. Платники, об'єкт, база оподаткування та ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та земельного податку.

Платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі – податок на нерухомість), є фізичні та юридичні особи, в т. ч. нерезиденти, які є власниками житлової та/або нежитлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування податком на нерухомість є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, у тому числі його частка (пп. 266.2.1 Податкового кодексу України; ПКУ).

До об'єктів житлової нерухомості належать будівлі, віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду, дачні та садові будинки (пп. 14.1.129 ПКУ).

Об'єктами нежитлової нерухомості є будівлі, приміщення, що не віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду. У нежитловій нерухомості виділяють будівлі готельні, будівлі офісні, будівлі торговельні, гаражі, будівлі промислові та склади, інші будівлі тощо (пп. 14.1.129-1 ПКУ).

Об'єкти незавершеного будівництва не визначені ПКУ як об'єкти оподаткування податком на нерухоме майно (див. ЗІР, категорія 106.02).

Податок нараховують навіть у разі, якщо нерухомість не використовують або здають в оренду

Базою оподаткування є загальна площа такого об'єкта. Її обчислюють на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт (пп. 266.3.3 ПКУ).

Податок на нерухомість потрібно платити за:

1. квартири площею понад 60 м²;
2. житлові будинки площею понад 120 м².

Якщо йдеться про різні типи об'єктів нерухомості, то їх сукупна площа має бути більше 180 м².

Податок на нерухомість обчислюють лише з тієї частини площі, яка перевищує відповідні ліміти

Разом з тим не є базою оподаткування площа нерухомості, яка не перевищує:

1. 60 м² для квартири;
2. 120 м² для будинку;
3. 180 м² для об'єднаного типу нерухомості (і будинок, і квартира).

Починаючи з 01.01.2023 податок на нерухоме майно не нараховують і не сплачують за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості (їх частки), розташовані на територіях:

1) активних бойових дій, визначених у ч. 2 та 3 розд. I Переліку, затвердженого наказом Мінрозвитку від 28.02.2025 №376;

2) тимчасово окупованих рф, визначених у розд. II Переліку №376 (пп. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

Податок на нерухоме майно не нараховують та не сплачують також за знищені об'єкти (їх частки) житлової та нежитлової нерухомості (п. 2 пп. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ). Така пільга діє на період дії воєнного стану.

Не підлягає нарахуванню та сплаті податок на нерухоме майно, що сплачується на відповідній території щодо об'єктів, які внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією рф проти України, зазнали незначних пошкоджень. Головна умова для такого послаблення – ухвалення відповідного рішення органом місцевого самоврядування для певного типу об'єктів нерухомого майна (пп. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ). Тобто йдеться про об'єкти, які зазнали незначних пошкоджень, але придатні для проживання чи використання за цільовим призначенням і підлягають відновленню шляхом поточного ремонту.

Інформацію про звільнення від оподаткування певного типу об'єктів нерухомого майна органи місцевого самоврядування, сільські, селищні, міські ради, військові адміністрації або військово-цивільні адміністрації зобов'язані щокварталу подавати до податкового органу за місцем розташування об'єкта нерухомого майна

Пп. 266.2.2 ПКУ визначає перелік *об'єктів нерухомості, на які не нараховують податок на нерухоме майно*:

а) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності);

б) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) гуртожитки;

г) житлова нерухомість непридатна для проживання, у тому числі у зв'язку з аварійним станом, визнана такою згідно з рішенням органу місцевої влади;

д) об'єкти житлової нерухомості, в тому числі їх частки, що належать дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та особам з їх числа, визнаним такими відповідно до закону, дітям з інвалідністю, які виховують одинокі матері (батьки), але не більше одного такого об'єкта на дитину;

е) об'єкти нежитлової нерухомості, які використовують суб'єкти господарювання малого та середнього бізнесу, що провадять свою діяльність у тимчасових спорудах для здійснення підприємницької діяльності та/або в малих архітектурних формах та на ринках;

є) будівлі промисловості, віднесені до класу «Промислові та складські будівлі» (код 125) Класифікатора будівель і споруд НК 018:2023, які використовують за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання, основна діяльність яких класифікується у секціях В–F КВЕД ДК 009:2010, та які не здають їх власники в оренду, лізинг, позичку;

ж) будівлі, споруди сільськогосподарських товаровиробників (юридичних та фізичних осіб), віднесені до класу «Нежитлові сільськогосподарські будівлі» (код 1271) НК 018:2023, які використовують за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання та які не здають їх власники в оренду, лізинг, позичку;

з) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності громадських об'єднань осіб з інвалідністю та їх підприємств;

и) об'єкти нерухомості, що перебувають у власності релігійних організацій, статuti (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку, та використовуються виключно для забезпечення їхньої статутної діяльності, включаючи ті, в яких здійснюють діяльність засновані такими релігійними організаціями добродійні заклади (притулки, інтернати, лікарні тощо), крім об'єктів нерухомості, в яких здійснюють виробничу та/або господарську діяльність;

і) будівлі дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від форми власності та джерел фінансування, які використовують для надання освітніх послуг;

ї) об'єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення та відпочинку дітей, а також дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення і відпочинку дітей, що перебувають на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими;

й) об'єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів фізичного здоров'я населення, центрів з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортивних споруд всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими;

к) об'єкти нежитлової нерухомості баз олімпійської та паралімпійської підготовки;

л) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним або прийомним сім'ям, у яких виховують п'ять та більше дітей.

Об'єкти нерухомості, які тимчасово не використовують через реконструкцію або простій, є об'єктами оподаткування

Крім того, органи місцевого самоврядування мають право встановлювати додаткові пільги з податку на нерухоме майно (пп. 266.4.2 ПКУ).

Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості визначають місцеві органи влади, у розмірі, який не перевищує 1,5% розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування (пп. 266.5.1 ПКУ).

Тож у 2024 році максимальна ставка за 1 кв. м складала не більше 106,50 грн (7100 грн $\times$ 1,5%), а у 2025-му – не більше 120 грн (8000 грн $\times$ 1,5%).

Якщо сільська, селищна, міська рада не прийняли рішення про встановлення ставок із податку на нерухоме майно, то податок справляють із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передує звітному бюджетному періоду.

За наявності об'єкта (об'єктів) житлової нерухомості, у тому числі його частки, що перебуває у власності платника податку, загальна площа якого перевищує 300 м² (для квартири) та/або 500 м² (для будинку), сума податку, розрахована відповідно до пп. «а»–«г» пп. 266.7.1 ПКУ, збільшується на 25 000 грн на рік за кожен такий об'єкт житлової нерухомості чи його частку (пп. 266.7.1-1 ПКУ).

Під час сплати податку слід керуватися наказом Мінфіну від 14.01.2011 №11 та затвердженою ним Класифікацією доходів бюджету з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки:

1. 18010100 «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості»;

2. 18010200 «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості»;

3. 18010300 «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості»;

4. 18010400 «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості».

Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, у т. ч. нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування цим податком (пп. 267.1.1 Податкового кодексу України).

Реєструють транспортні засоби лише за юридичними або фізичними особами (п. 6 Порядку державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок, затвердженого постановою КМУ від 07.09.1998 №1388). Реєстрація за фізичними особами – підприємцями не передбачена. Це пов'язано з тим, що законодавство визнає суб'єктом права власності фізичних осіб (громадян), які можуть бути власниками будь-якого майна, за винятком майна, яке взагалі не може перебувати у власності фізичних осіб. Тобто транспортний засіб реєструють не на приватного підприємця, а на фізичну особу.

Сплачує транспортний податок саме власник легкового автомобіля, який відповідає умовам об'єкта оподаткування (вік автомобіля та середньоринкова вартість)

Отже, платниками транспортного податку є саме власники автомобілів. Орендарі й ті, хто використовує авто на підставі генеральної довіреності, податок не сплачують.

Якщо автомобіль передано у фінансовий лізинг, платником податку є лізингодавець – власник транспортного засобу.

Базою оподаткування транспортним податком є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування цим податком.

Легкові автомобілі – автомобілі, які за своєю конструкцією й обладнанням призначені для перевезення пасажирів із кількістю місць для сидіння не більш ніж дев'ять із місцем водія включно (ст. 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 №2344-III).

Тобто за вантажні, вантажопасажирські, спеціалізовані автомобілі, автобуси й інші транспортні засоби, які за наведеним вище визначенням не належать до легкових автомобілів, сплачувати транспортний податок не потрібно. Єдине, що, з позиції податківців, якщо згідно зі свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу присвоєно тип «спеціалізований легковий», то за такий спеціалізований автомобіль потрібно сплачувати транспортний податок. Звісно, якщо авто відповідає іншим критеріям для включення до об'єкта оподаткування (ІПК від 20.07.2018 №3219/6/99-99-12-02-03-15/ІПК).

Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які одночасно відповідають таким критеріям:

1. з року їх випуску минуло не більш ніж 5 років (включно). Визначити рік випуску можна за супровідними документами на авто;
2. середньоринкова вартість авто становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати (МЗП), установлені станом на 1 січня податкового (звітного) року (у 2025 році – $375 \times 8000 \text{ грн} = 3\,000\,000 \text{ грн}$) (пп. 267.2.1 ПКУ).

Середньоринкову вартість автомобіля визначає Мінекономіки за Методикою, затвердженою постановою КМУ від 18.02.2016 №66, станом на 1 січня податкового (звітного) року на підставі:

1. марки;
2. моделі;
3. року випуску;
4. об'єму циліндрів двигуна;
5. типу пального.

Мінекономіки визначає таку вартість авто й щороку, до 1 лютого, на своєму офіційному веб-сайті розміщує перелік легкових автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком на поточний рік.

Але майте на увазі, що ключовим критерієм віднесення транспортного засобу до об'єктів оподаткування транспортним податком є саме його наявність у відповідному переліку. Навіть, якщо самостійно розрахована вами середньоринкова вартість автомобіля буде меншою за 375 мінімалок, це не звільнить вас від сплати транспортного податку, якщо автомобіль включено до зазначеного переліку. На цьому наголошують і податківці в ІПК від 04.01.2018 №24/6/99-99-12-02-03-15/ІПК. І навпаки, якщо вартість транспортного засобу за

калькулятором перевищує 375 мінімальних зарплат, але його немає в переліку, – сплачувати транспортний податок не потрібно.

Мінекономіки протягом звітного року може доповнити перелік за зверненням ДПС та/або власника легкового автомобіля, інформація про марку, модель якого відсутня на офіційному веб-сайті Мінекономіки, але який відповідає критеріям для оподаткування транспортним податком.

Навіть якщо перелік буде доповнено посеред року, транспортний податок доведеться сплатити за весь рік.

Легкове авто є об'єктом оподаткування транспортним податком, якщо він зазначений у Переліку легкових автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком

Ставку податку встановлено з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до пп. 267.2.1 ПКУ (п. 267.4 ПКУ).

Платники земельного податку

Земельний податок є однією із форм плати за землю плата за землю (пп. 14.1.147 ПКУ). Це обов'язковий платіж, який справляють із власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів (пп. 14.1.72, 269.1.1 ПКУ).

Власники земельних ділянок – це юридичні та фізичні особи (резиденти і нерезиденти), які відповідно до закону набули права власності на землю в Україні, а також територіальні громади та держава щодо земель комунальної та державної власності відповідно (пп. 14.1.34 ПКУ).

Землекористувачі – це юридичні та фізичні особи (резиденти і нерезиденти), які користуються земельними ділянками державної та комунальної власності:

1. на праві постійного користування;
2. на умовах оренди (пп. 14.1.73 ПКУ).

Об'єктами оподаткування земельним податком є:

1. земельні ділянки, які перебувають у власності;
2. земельні частки (паї), які перебувають у власності;
3. земельні ділянки державної та комунальної власності, які перебувають у володінні на праві постійного користування (п. 270.1 ПКУ).

Базою оподаткування земельним податком є:

1. нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації;
2. площа земельної ділянки, нормативну грошову оцінку якої не проведено (п. 271.1 ПКУ).

Для нарахування земельного податку відповідно до п. 286.1 ПКУ використовують дані:

1. Державного земельного кадастру;
2. Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
3. державних актів, якими посвідчено право власності або право постійного користування земельною ділянкою (державні акти на землю);
4. сертифікатів на право на земельні частки (паї);
5. рішення органу місцевого самоврядування про виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв);
6. інших правовстановлюючих документів, які посвідчують право власності або право користування земельною ділянкою, право на земельні частки (паї);
7. Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку від 28.02.2025 №376.

Податковий кодекс визначає окремо *пільги для платників земельного податку – фізичних та юридичних осіб.*

Фізичні особи

Серед фізичних осіб, які мають право на пільги із земельного податку, це:

1. особи з інвалідністю I і II групи;

2. фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;
3. пенсіонери (за віком);
4. ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-ХІІ;
5. фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (п. 281.1 ПКУ).

Наведені вище категорії фізичних осіб мають право на податкові пільги не щодо всієї площі земельної ділянки, а лише в межах граничних норм (п. 281.2 ПКУ)

Граничні норми площі земельних ділянок для застосування пільг залежать від категорій земельних ділянок:

1. для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 2 гектари;
2. для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах – не більш як 0,25 гектара, в селищах – не більш як 0,15 гектара, в містах – не більш як 0,10 гектара;
3. для індивідуального дачного будівництва – не більш як 0,10 гектара;
4. для будівництва індивідуальних гаражів – не більш як 0,01 гектара;
5. для ведення садівництва – не більш як 0,12 гектара.

Фізособа, яка має право на пільгу зі сплати земельного податку, повинна подати до ДПС (за місцем знаходження земельної ділянки) заяву довільної форми та документи, що підтверджують її право на пільгу. Цими документами можуть бути, наприклад:

1. пенсійне посвідчення (за віком);
2. посвідчення особи з інвалідністю I або II групи;
3. посвідчення багатодітної родини;
4. документи учасника ліквідації аварії на ЧАЕС;
5. посвідчення ветерана війни або постраждалого від Чорнобильської катастрофи;
6. договір оренди землі (якщо потрібно).

Пільга починає діяти вже з того періоду, коли подано заяву, за умови, що документи подали до 1 травня. Але, якщо документи подали після 1 травня – пільга почне діяти з наступного податкового періоду.

Якщо фізособа, яка має право на пільгу, володіє кількома земельними ділянками одного типу, і їх загальна площа більша за встановлену норму, вона повинна до 1 травня подати заяву до ДПС (за місцем знаходження земельної ділянки), де вказати, на які саме ділянки вона хоче отримати пільгу. Пільга починає діяти з того періоду, коли подано заяву, і діє доти, поки не подано нову заяву. Якщо така заява подана після 1 травня, пільга почне діяти вже з наступного податкового періоду (п. 281.4 ПКУ).

Окремо передбачено пільгу для фізичних осіб, які передали свою ділянку в оренду платнику єдиного податку четвертої групи (п. 281.3 ПКУ). Умови застосування цієї пільги:

- 1) фізична особа є власником земельної ділянки (земельної частки (паю)) або та землекористувачем;
- 2) пільга діє лише протягом періоду перебування орендаря на сплаті єдиного податку четвертої групи.

Разом з тим така пільга не діє у разі укладення договору емфітевзису. Фізичні, які надають земельні ділянки у користування платнику єдиного податку четвертої групи за договором емфітевзису, не звільняються від сплати земельного податку та сплачують податкові зобов'язання із земельного податку на загальних підставах.

Юридичні особи

Для юридичних осіб – платників земельного податку пільги передбачені у п. 282.1 ПКУ. Так від сплати податку звільняють:

1. санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських об'єднань осіб з інвалідністю, реабілітаційні заклади громадських об'єднань осіб з інвалідністю (пп. 282.1.1 ПКУ);
2. громадські об'єднання осіб з інвалідністю України, підприємства та організації, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю та спілками громадських

об'єднань осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, за умови відповідності ознакам, вказаним у пп. 282.1.2 ПКУ;

3. бази олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджує Кабмін (пп. 282.1.3 ПКУ);

4. дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків) (за умови використання за цільовим призначенням), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів (пп. 282.1.4 ПКУ);

5. державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади та заклади оздоровлення і відпочинку, а також дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій (пп. 282.1.5 ПКУ);

6. державні та комунальні центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, центри фізичного здоров'я населення, центри з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацькі спортивні школи, а також центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацькі спортивні школи і спортивні споруди всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди (пп. 282.1.6 ПКУ).

Окремо у ст. 283 ПКУ наведено земельні ділянки, за які не потрібно сплачувати земельний податок:

1. сільськогосподарські землі, що розташовані в зонах радіоактивного або хімічного забруднення (наприклад, після аварії на ЧАЕС), якщо на них заборонено вести господарську діяльність;

2. землі, що законсервовані або лише готуються до використання в сільському господарстві;

3. землі сортовипробувальних станцій, де тестують нові сорти сільськогосподарських культур;

4. землі під дорогами загального користування і всіма пов'язаними з ними об'єктами (узбіччя, мости, тунелі, з'їзди, зони відпочинку, очисні споруди тощо), якщо вони є державною власністю;

5. землі під молодими садами, ягідниками та виноградниками, які ще не плодоносять, а також під гібридними та колекційними насадженнями;

6. землі кладовищ, крематоріїв та колумбаріїв;

7. землі, які використовують посольства та дипломатичні представництва, якщо це передбачено міжнародними угодами;

8. землі, на яких розміщено культові споруди (наприклад, церкви), якщо ці споруди належать зареєстрованим релігійним організаціям;

9. землі, забруднені вибухонебезпечними предметами. У п. 283-1.2 ПКУ визначено порядок звільнення від сплати земельного податку за такі землі.

Земельний податок не сплачують за землі, які небезпечно використовувати через загрозу вибухів, якщо відповідне рішення прийняла місцева влада

Також власники та користувачі земельних ділянок не нараховують і не сплачують земельний податок на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих рф (пп. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ). Дати початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації визначають відповідно до інформації у Переліку ТОТ.

Ставки земельного податку

Максимальні ставки земельного податку визначені у ст. 274 ПКУ в залежності від категорії земель, їх місцезнаходження та проведення нормативної грошової оцінки землі (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1

Ставки земельного податку

Категорії земель	Ставки податку
Земельні ділянки, НГО яких проведено (незалежно від місцезнаходження)	
ділянки, НГО яких проведено	не більше 3% від НГО
землі загального користування	не більше 1% від НГО
сільськогосподарські угіддя	не менше 0,3% та не більше 1% від НГО
лісові землі	не більше 0,1% від НГО
ділянки, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форми власності)	не більше 12% від НГО
Земельні ділянки, НГО яких не проведено	
ділянки, розташовані за межами населених пунктів або в межах населених пунктів	не більше 5% від НГО одиниці площі ріллі по області
сільськогосподарські угіддя	не менше 0,3% та не більше 5% від НГО одиниці площі ріллі по області
лісові землі	не більше 0,1% від НГО площі ріллі по області

Конкретні ставки земельного податку встановлюють органи місцевого самоврядування (ОМС) за місцезнаходженням земельних ділянок (п. 284.1 ПКУ). Рішення про розмір ставок і надані щодо податку пільги місцеві ради подають органу ДПС за місцем розташування земельної ділянки до 25 грудня року, що передуює звітному.

Якщо у визначений строк ОМС не прийняв рішення про розмір ставок земельного податку, у поточному році застосовують ставки, що діяли до 31 грудня попереднього року (пп. 12.3.5 ПКУ)

Інформацію щодо НГО земельної ділянки платник податку може отримати на сайті Державного земельного кадастру. Дані про НГО окремої земельної ділянки оформлюють як витяг із технічної документації про НГО земельної ділянки (ст. 20 Закону України «Про оцінку земель» від 11.12.2003 №1378-IV).

Якщо НГО земельної ділянки не проведено, то для розрахунку суми податку беруть дані про середній розмір НГО ріллі по області (навіть якщо земельна ділянка не є ріллею). Розміри НГО ріллі по областях наведено в додатку 15 до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженої постановою КМУ від 03.11.2021 №1147.

8.3. Платники, об'єкт, база, ставки оподаткування та строки подачі звітності і сплати туристичного збору.

Туристичний збір – це місцевий збір, який сплачують туристи за проживання в готелях, хостелах, садибах, орендованих квартирах та інших місцях тимчасового розміщення. Усі кошти надходять до бюджету громади та використовуються на її розвиток. Місцеві ради самостійно приймають рішення про необхідність справляння даного збору.

Платники туристичного збору

Туристичний збір сплачують громадяни України, іноземці, особи без громадянства, які перебувають на території адміністративно-територіальної одиниці, де встановлено збір, і тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі) (пп. 268.2.1 Податкового кодексу України; ПКУ).

Відповідальними за справляння туристичного збору та його сплату до бюджету є податкові агенти:

1. юрособи, філії, відділення, інші відокремлені підрозділи юросіб, фізособи-підприємці, які надають послуги з тимчасового розміщення осіб у місцях проживання (ночівлі);

2. квартирно-посередницькі організації, які направляють неорганізованих осіб для їх тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;

3. юрособи, яких сільська, селищна, міська рада або рада об'єднаної територіальної громади уповноважили справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою (пп. 268.5.2 ПКУ).

Особа здійснює тимчасове розміщення платника збору винятково за наявності у такого платника документа, що підтверджує сплату ним туристичного збору.

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання. Також податкові агенти повинні щоквартально подавати до контролюючого органу за своїм місцем реєстрації декларацію з туристичного збору

Перелік відповідних податкових агентів визначає місцева рада й оприлюднює на своєму офіційному вебсайті. Тому кожен може перевірити інформацію.

Якщо податковий агент має підрозділ без статусу юридичної особи, що надає послуги з тимчасового проживання (ночівлі) не за місцем реєстрації такого податкового агента, то зобов'язаний зареєструвати такий підрозділ як податковий агент туристичного збору в контролюючому органі за місцезнаходженням підрозділу (пп. 268.7.2 ПКУ).

Якщо видами діяльності підприємця є види діяльності, які передбачають надання житла в гостьових кімнатах або номерах люкс та в окремих ізольованих приміщеннях, таких як мебльовані кімнати з кухонним приладдям або повністю обладнаними кухнями, для переважно короткострокового проживання гостей та відвідувачів, то такий ФОП є податковим агентом щодо справляння туристичного збору під час надання послуг, пов'язаних із тимчасовим проживанням (ночівлею).

ПКУ не обмежує право юридичних осіб сплачувати турзбір замість фізичних осіб. Але на момент розміщення таких осіб у місці проживання (ночівлі) мають здійснити оплату турзбору та підтвердити про таку сплату від імені платника турзбору. Адже у податкового агента, як суб'єкта ведення бухгалтерії та нарахування податкових зобов'язань, має бути підтверджуючий первинний документ. Він має містити відомості про господарську операцію щодо сплати певної суми коштів платником турзбору або юридичною особою від імені платника турзбору (ІПК ДПС від 14.02.2020 №595/6/99-00-04-03-03-06/ІПК).

Пільговики зі сплати туристичного збору

Платниками туристичного збору не можуть бути (пп. 268.2.2 ПКУ):

1. особи, які постійно проживають, у т. ч. на умовах договорів найму (оренди), у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;

2. особи, визначені пп. «в» пп. 14.1.213 ПКУ, які прибули у відрядження або тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених пп. «б» пп. 268.5.1 ПКУ, що належать фізособам на праві власності або на праві користування за договором найму;

3. особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та особи, що супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжуючого);

4. ветерани війни; учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

5. особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику та акредитацію центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

6. діти віком до 18 років;

7. дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади;

8. члени сім'ї фізичної особи першого та/або другого ступеня споріднення, визначені відповідно до пп. 14.1.263 ПКУ, які тимчасово розміщуються такою фізичною особою у місцях проживання (ночівлі), визначених пп. «б» пп. 268.5.1 ПКУ, що належать

фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму. Це батьки фізособи, її чоловік або дружина, діти такої фізичної особи, в т. ч. усиновлені, рідні брати і сестри, її баба і дід з боку матері і з боку батька, онуки. Ця прерогатива стосується і нерезидентів. Тобто не мусить сплачувати турзбір іноземець – родич фізособи, в якій зупиняється на проживання. У решти випадків нерезиденти його платять;

9. взяті на облік як ВПО відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 №1706-VII, які тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених пп. 268.5.1 ПКУ, а інформація про адресу таких місць зазначена в довідці про взяття на облік ВПО як адреса фактичного місця їх проживання/перебування.

Для підтвердження звільнення від сплати туристичного збору, особа повинна надати податковому агенту копії відповідних документів, що підтверджують належність цієї особи до пільгової категорії, при цьому путівки або курсівки можуть бути в оригіналі. На цьому наполягають, власне, податківці (роз'яснення ГУ ДПС в Івано-Франківській обл.).

Не платять туристичного збору відряджені працівники, але лише резиденти, що підпадають під визначення в пп. «в» пп. 14.1.213 ПКУ. Тобто нерезиденти, які прибувають до України з робочою поїздкою, є платниками такого збору

Так, перебування особи у відрядженні підтверджує наказ (розпорядження) про відрядження керівника цього підприємства або його заступника. У наказі зазначають мету виїзду, завдання (за потреби), пункт призначення (місто або міста призначення, інші населені пункти, найменування підприємства, установи або організації, куди відряджають працівника), строк (дата вибуття у відрядження та дата прибуття з відрядження), джерело фінансового забезпечення витрат на відрядження, а також, за потреби, інші ключові моменти (вид транспорту, інформація про додаткові обмеження щодо сум та цілей використання коштів, наданих на відрядження, у разі їх встановлення керівником), після затвердження кошторису витрат. У разі направлення працівника підприємства у службове відрядження за запрошенням подають його копію та, за наявності, програму заходів.

Особи з інвалідністю, діти – особи з інвалідністю підтверджують свій статус відповідними довідками та/або посвідченнями. Це можуть бути довідка до акта огляду МСЕК, посвідчення особи, яка одержує державну соціальну допомогу, пенсійне посвідчення з відомостями щодо інвалідності. Для особи, що супроводжує осіб з інвалідністю I групи або дітей – осіб з інвалідністю (не більше одного супроводжуючого)), – документ, що засвідчує таку особу.

Особи, які належать до ветеранів війни, які належать до учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС підтверджують свій статус відповідним посвідченням.

Наявність путівки або курсівки в санаторії і пансіонати та свідоцтво про народження дітей віком до 18 років є підставою для надання пільги зі сплати туристичного збору.

Члени сім'ї фізичної особи першого та/ або другого ступеня споріднення підтверджують свій статус свідоцтвами, виданими відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 №2398-VI.

Особи, які не надали відповідних документів, що засвідчують їх належність до пільгової категорії, є платниками туристичного збору.

Отже, для підтвердження правомірності застосування ставки туристичного збору податковий агент зобов'язаний мати копії відповідних документів, які підтверджують статус фізичної особи (резидент чи нерезидент) та надають право на пільги щодо оплати такого збору (посвідчення про відрядження, наказ про відрядження тощо).

Об'єкт та база справляння туристичного збору

Об'єктом справляння збору є місця проживання (ночівлі), визначені пп. 268.5.1 ПКУ, а саме:

1. готелі, кемпінги, мотелі, гуртожитки для приїжджих, хостели, будинки відпочинку, туристичні бази, гірські притулки, табори для відпочинку, пансіонати й інші заклади готельного типу, санаторно-курортні заклади;

2. житловий будинок, прибудова до житлового будинку, квартира, котедж, кімната, садовий будинок, дачний будинок, будь-які інші об'єкти, що їх використовують для тимчасового проживання (ночівлі).

Турист має право на розміщення виключно за наявності документа про сплату туристичного збору (чек, квитанція, прибутково-касовий ордер)

Базою справляння туристичного збору є загальна кількість діб проживання (пп. 268.4.1 ПКУ).

При цьому під добою слід розуміти період між двома послідовними розрахунковими годинами, що дорівнює 24 годинам.

Розрахункова година – година, встановлена у місці проживання (ночівлі), при настанні якої споживач повинен звільнити номер (місце) у день виїзду і після якої здійснюється заселення до місця проживання (ночівлі).

ПКУ не передбачає іншого періоду проживання, ніж доба. У разі погодинного розміщення збір розраховують для кожного проживаючого (платника збору) з базою оподаткування – одна доба.

Відлік доби проживання для цілей справляння туристичного збору розпочинається з 12 години дня, що передує дню виїзду, та триває 24 години до розрахункової години, встановленої готелем.

Ставки туристичного збору

Ставку туристичного збору встановлюють рішенням органу місцевого самоврядування за кожен добу тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі) у розмірі:

1. до 0,5% мінзарплати (на 1 січня) – для внутрішнього туризму (до 40 грн у 2025 році);
2. до 5% мінзарплати (на 1 січня) – для в'їзного туризму (до 400 грн у 2025 році) (пп. 268.3.1 ПКУ).

При цьому внутрішній туризм – це переміщення в межах України громадян та/або осіб, що постійно мешкають в Україні, в пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях. Прибуття на територію України та/або переміщення в межах території України осіб, які постійно не проживають на її території, в тих же цілях – це в'їзний туризм (пп. 14.1.277 ПКУ).

Конкретний розмір ставок турзбору встановлюють сільські, селищні, міські ради

Нагадаємо, що місцеві ради приймають рішення про всі місцеві податки та збори (у т. ч. турзбору), а також встановлення податкових пільг за ними, – до 15 липня року, який передує бюджетному періоду (п. 12.3 ПКУ).

Строки сплати туристичного збору

Платники збору сплачують суму збору авансовим внеском перед тимчасовим розміщенням у місцях проживання (ночівлі) податковим агентам, які справляють збір за ставками, у місцях справляння збору та з дотриманням інших вимог, визначених рішенням відповідної ради (пп. 268.6.1 ПКУ).

Якщо турист змінив місце проживання у межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, туристичний збір за цей же період повторно не справляють

Якщо особа, яка сплатила турзбір, достроково залишає територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій встановили туристичний збір, суму надмірно сплаченого збору їй повертають (пп. 268.6.3 ПКУ).

Податкові агенти сплачують збір за своїм місцезнаходженням:

1. щокварталу, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк та відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал. Тобто протягом 10 днів після граничного строку звітування або
1. авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому – до 28 (29) включно). Підставою для такої сплати є рішення відповідної сільської, селищної, міської ради (пп. 268.7.1 ПКУ).

Отже, якщо попередню плату за проживання (бронювання) від платників збору отримано в одному кварталі, а їх тимчасове розміщення у місцях проживання (ночівлі) здійснено в іншому податковому періоді, то зобов'язання з нарахування збору у податкового

агента виникає в звітному періоді фактичного розміщення таких осіб у зазначених місцях проживання.

Податкові агенти, які сплачують збір авансовими внесками, відображають у декларації з турзбору за звітний квартал суми нарахованих щомісячних авансових внесків. При цьому остаточну суму збору, обчислена відповідно до декларації за звітний квартал (з урахуванням фактично внесених авансових платежів), сплачують такі податкові агенти у строки, визначені для квартального звітного (податкового) періоду.

Розрахунок туристичного збору

Туристичний збір розраховують за формулою:
ставка турзбору × кількість діб проживання.

Відповідальність за несплату туристичного збору

За несплату туристичного збору відповідальність несуть як податкові агенти, так і самі платники.

Причому порушення звичайних фізичних осіб – платників турзбору виявляють / перевірятимуть представники органів внутрішніх справ (Нацполіції). На підставі їх протоколів адміністративні комісії при виконкомах накладають штраф у розмірі 50 нмдг, тобто 850 грн (ст.163-17 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Податковим агентам і фізособам, що розміщують у себе платників турзбору, за порушення правил справляння / сплати турзбору загрожує штраф у розмірі 100 нмдг – 1700 грн. За повторне порушення світить адмінстягнення у 200 нмдг, тобто 3400 грн. Перевірку правильності нарахування та сплати турзбору податковими агентами проводять вже органи ДПС. На підставі складених ними протоколів відповідні штрафи накладає суд.

ТЕМА 9. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.

9.1. Сутність податку на додану вартість та його платники.

9.2. Об'єкт оподаткування податком на додану вартість. Операції, які звільнені та не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість.

9.3. База оподаткування та ставки податку на додану вартість.

9.4. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету або відшкодуванню з бюджету.

9.1. Сутність податку на додану вартість та його платники.

Податок на додану вартість (ПДВ) — це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент).

Для цілей оподаткування платником податку є:

1) будь-яка особа, яка провадить або планує провадити господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку;

2) будь-яка особа, яка зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;

3) будь-яка особа, яка ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України, а також:

особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, які передбачають повне або часткове умовне звільнення від оподаткування, у разі порушення таких митних режимів, встановлених митним законодавством;

особа, яка використовує, у тому числі при ввезенні товарів на митну територію України, податкову пільгу не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання згідно із ПКУ, а також будь-які інші особи, що використовують податкову пільгу, яку для них не призначено.

4) особа, яка веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

5) особа - управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управлінні за договорами управління майном.

6) особа, яка проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазайним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави (у тому числі майна, визначеного у статті 243 Митного кодексу України), незалежно від того, чи досягає вона загальної суми від здійснення операцій із постачання товарів/послуг, визначеної пунктом 181.1 статті 181 ПКУ, а також незалежно від того, який режим оподаткування використовує така особа згідно із законодавством;

7) особа, яка уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

8) особа - інвестор (оператор), який веде окремий податковий облік, пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції;

Особою, відповідальною за нарахування та сплату податку до бюджету у разі постачання послуг нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими як платники податку, якщо місце постачання послуг розташоване на митній території України, є отримувач послуг.

Особою, відповідальною за нарахування та сплату до бюджету податку у разі ввезення товарів на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, є оператор поштового зв'язку, експрес-перевізник, якщо він здійснює декларування таких

товарів шляхом подання реєстрів (тимчасових та/або додаткових) міжнародних поштових та експрес-відправлень.

У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з цим розділом, у тому числі операцій з постачання товарів/послуг з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі (зокрема, але не виключно шляхом встановлення спеціального застосунку або додатку на смартфонах, планшетах чи інших цифрових пристроях), нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1000000 гривень (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) з дотриманням вимог ПКУ, крім особи, яка є платником єдиного податку першої - третьої групи.

9.2. Об'єкт оподаткування податком на додану вартість. Операції, які звільнені та не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість.

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу у володіння та користування лізингоодержувачу/орендарю;

б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;

в) ввезення товарів на митну територію України;

г) вивезення товарів за межі митної території України;

е) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

З метою оподаткування цим податком до операцій з ввезення товарів на митну територію України та вивезення товарів за межі митної території України прирівнюється поміщення товарів у будь-який митний режим, визначений Митним кодексом України.

Не є об'єктом оподаткування операції з:

- випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику та/або реалізує державну бюджетну політику у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом, органами місцевого самоврядування відповідно до закону, включаючи інвестиційні та іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, деривативи, а також корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах; обміну зазначених цінних паперів та корпоративних прав, виражених в інших, ніж цінні папери, формах, на інші цінні папери, корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах; розрахунково-клірингової, реєстраторської та депозитарної діяльності на ринку цінних паперів, а також діяльності з управління активами (у тому числі пенсійними активами, фондами банківського управління), відповідно до закону та інших видів професійної діяльності на фондовому ринку, які підлягають ліцензуванню відповідно до закону.

- передачі майна у схов (відповідальне зберігання), у концесію, а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг;

- повернення майна із схову (відповідального зберігання) його власнику, а також майна, попередньо переданого в концесію або лізинг (оренду) концесієдавцю або лізингодавцю (орендодавцю), крім переданого у фінансовий лізинг;

- нарахування та сплати процентів або комісій у складі орендного (лізингового) платежу у межах договору фінансового лізингу;

- передачі майна в заставу (іпотеку) позикодавцю (кредитору) та/або в забезпечення іншої дійсної вимоги кредитора, повернення такого майна із застави (іпотеки) його власнику

після закінчення дії відповідного договору, якщо місце такої передачі (повернення) знаходиться на митній території України;

- грошових виплат основної суми консолідованого іпотечного боргу та процентів, нарахованих на неї, об'єднання та/або купівлі (продажу) консолідованого іпотечного боргу, заміною однієї частки консолідованого іпотечного боргу на іншу, або поверненням (зворотним викупом) такого консолідованого іпотечного боргу відповідно до закону резидентом або на його користь;

- надання послуг із страхування, співстрахування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності відповідно до закону, а також пов'язаних з такою діяльністю послуг страхових (перестрахових) брокерів та страхових агентів;

- надання послуг із загальнообов'язкового державного соціального страхування (у тому числі пенсійного страхування), недержавного пенсійного забезпечення, залучення та обслуговування пенсійних вкладів та рахунків учасників фондів банківського управління, адміністрування недержавних пенсійних фондів;

- обігу валютних цінностей (крім банківських металів, банкнот і монет, що використовуються для нумізматичних цілей, а також іноземних монет з дорогоцінних металів, базою оподаткування яких є продажна вартість); випуску, обігу та погашення лотерейних білетів, інших документів, що засвідчують право участі в лотереях; придбання фішок, жетонів, внесення в інший спосіб плати за право участі в азартній грі, виплата (передача) виграшу організатором азартних ігор; внесення ставки з метою укладення парі та виплата виграшу суб'єктом господарювання, який проводить парі (букмекерське парі, парі тоталізатора); виплати грошових виграшів (призів) і грошових винагород;

- відступлення права вимоги, переведення боргу, торгівлі за грошові кошти або цінні папери борговими зобов'язаннями (вимогами), за винятком операцій з інкасації боргових вимог та факторингу (факторингових) операцій, крім факторингових операцій, якщо об'єктом боргу є валютні цінності, цінні папери, у тому числі компенсаційні папери (сертифікати), інвестиційні сертифікати, іпотечні сертифікати з фіксованою дохідністю, операції з відступлення права вимоги за забезпеченими іпотекою кредитами (позиками), житлові чеки, земельні бони та деривативи;

- переходу права власності на об'єкт фінансового лізингу до лізингодавця (нового кредитора) від лізингодавця (первинного кредитора) із збереженням прав та обов'язків сторін за договором фінансового лізингу в разі, коли лізингодавцем (первинним кредитором) під час передачі лізингоодержувачу такого об'єкта фінансового лізингу нараховані та відображені у податковій звітності за відповідний звітний (податковий) період податкові зобов'язання з податку;

- надання послуг з:

- виконання платіжних операцій, що надаються надавачами платіжних послуг, операторами платіжних систем;

- розрахунково-касового обслуговування;

- інкасації;

- залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного);

- управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами та деривативами);

- доручення, надання, управління і відступлення прав вимоги за фінансовими кредитами фінансових установ;

- надання гарантій, банківських поручительств;

- випуску, погашення електронних грошей;

- емісії, обміну, погашення цифрових грошей Національного банку України.

- виплат у грошовій формі заробітної плати (інших прирівняних до неї виплат), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України чи інших фондів загальнообов'язкового соціального страхування (крім тих, що надаються у майновій формі);

- виплат дивідендів, роялті у грошовій формі або у вигляді цінних паперів, які здійснюються емітентом;

- надання комісійних (брокерських, дилерських) послуг із торгівлі та/або управління цінними паперами (корпоративними правами), деривативами та валютними цінностями, включаючи будь-які грошові виплати (у тому числі комісійні) фондовим або валютним біржам чи позабіржовим фондовим системам або їх членам у зв'язку з організацією та торгівлею цінними паперами ліцензованими торговцями цінними паперами, а також деривативами та валютними цінностями;
- реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення) юридичних осіб.
- постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;
- надання банками (фінансовими установами) послуг у межах управління фондами банківського управління, фондами операцій з нерухомістю, фондами фінансування будівництва (в тому числі за перерахування коштів на фінансування будівництва із фонду фінансування будівництва), за здійснення платежів за іпотечними сертифікатами відповідно до законодавства;
- оплати третейського збору та відшкодування інших витрат, пов'язаних з вирішенням спору третейським судом відповідно до закону;
- надання послуг з агентування і фрахтування морського торговельного флоту судновими агентами на користь нерезидентів, які надають послуги з міжнародних перевезень пасажирів, їхнього багажу, вантажів чи міжнародних відправлень;
- оплати орендної плати чи концесійного платежу за договорами відповідно оренди чи концесії єдиного майнового комплексу державного чи комунального підприємства (його структурного підрозділу), якщо орендодавцями чи концесієдавцями за договорами виступають органи державної влади чи органи місцевого самоврядування, а платежі відповідно до закону зараховуються до Державного бюджету України або місцевого бюджету.
- ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України незалежно від обраного митного режиму товарів, митна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро;
- ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, у несупроводжуваному багажі;
- ввезення на митну територію України товарів, сумарна митна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, на адресу одного одержувача - юридичної особи або фізичної особи - підприємця в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях або в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях;
- ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, для одного одержувача - фізичної особи в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях або в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях;
- ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення;
- ввезення на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України фізичною особою, яка була відсутня в Україні більше ніж 24 години та яка в'їжджає в Україну не частіше одного разу протягом 72 годин;
- ввезення на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 50 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України

фізичною особою, яка була відсутня в Україні менше ніж 24 години або яка в'їжджає в Україну частіше одного разу протягом 72 годин;

- конверсії радіочастотного спектра (радіочастотного ресурсу) України.

- передачі майна (конфіскованого майна, знахідок, майна, визнаного безхазяйним, скарбів, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання (у тому числі майна, визначеного у статті 184 Митного кодексу України), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави, у розпорядження державних установ або організацій, уповноважених здійснювати їх збереження або постачання згідно із законодавством, а також операції з безоплатної передачі зазначеного в цьому пункті майна у випадках, визначених законодавством, у володіння і користування державних органів, установ (організацій), які утримуються за рахунок бюджетних коштів, а також закладів, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей.

Звільняються від оподаткування операції з:

- постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами, у тому числі навчання аспірантів і докторантів, навчальними закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг, у тому числі постачання послуг з дистанційного навчання в мережі Інтернет, у разі, якщо мережа Інтернет використовується виключно як засіб комунікації між викладачем і слухачем, а також послуг з виховання та навчання дітей у будинках культури, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв та послуг з проживання учнів або студентів у гуртожитках.

- постачання:

- а) технічних та інших засобів реабілітації (крім автомобілів), послуги з їх ремонту та доставки; товарів спеціального призначення, у тому числі виробів медичного призначення для індивідуального користування, для осіб з інвалідністю та інших пільгових категорій населення, визначених законодавством України за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- б) комплектуючих і напівфабрикатів для виготовлення технічних та інших засобів реабілітації (крім автомобілів), товарів спеціального призначення, у тому числі виробів медичного призначення для індивідуального користування, для осіб з інвалідністю та інших пільгових категорій населення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- в) легкових автомобілів для осіб з інвалідністю уповноваженому органу виконавчої влади з їх оплатою за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також операції з їх безоплатної передачі особам з інвалідністю;

- постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню (незалежно від способу доставки) на всіх етапах доставки до кінцевого споживача;

- постачання послуг з медичного обслуговування населення (медична послуга) закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також постачання послуг для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю реабілітаційними закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг відповідно до законодавства, крім таких послуг:

- постачання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, а також постачання путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України фізичних осіб віком до 18 років, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

- постачання послуг з:

- а) утримання дітей у дошкільних навчально-виховних закладах, школах-інтернатах;

- б) утримання осіб у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, дитячих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах, реабілітаційних закладах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг);

в) харчування та облаштування на нічліг та надання інших соціальних послуг бездомним особам у центрах обліку, закладах соціального захисту для бездомних осіб, а також особам, звільненим з місць позбавлення волі, у центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі;

г) харчування дітей у дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах та громадян у закладах охорони здоров'я. Порядок надання таких послуг затверджується Кабінетом Міністрів України;

г) харчування, забезпечення майном, комунально-побутовими та іншими послугами, що надаються особам, які утримуються в установах пенітенціарної системи;

д) харчування, забезпечення майном, комунально-побутовими та іншими соціальними послугами за рахунок державних коштів, що надаються особам, які утримуються в реабілітаційних закладах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг), установах, підприємствах, організаціях всеукраїнських громадських об'єднань осіб з інвалідністю та їх спілок, які займаються реабілітацією, оздоровленням та фізкультурно-спортивною діяльністю, центрах обліку та закладах соціального захисту для бездомних осіб, центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, санаторіях для ветеранів та осіб з інвалідністю, будинках-інтернатах для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, психоневрологічних та спеціалізованих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах;

- постачання послуг з перевезення пасажирів міським пасажирським транспортом (крім таксі), тарифи на які регулюються в установленому законом порядку.

Ця норма не поширюється на операції з надання пасажирського транспорту в оренду (прокат);

- постачання релігійними організаціями культових послуг та предметів культового призначення за переліком, а саме:

а) культові послуги: хрещення, укладення церковного шлюбу, похорони, молебень, панахида, освячення (помешкань, автомобілів тощо), обрізання, перше причастя, бар-міцво (повноліття);

б) предмети культового призначення: свічки, ікони (образи), хрести (натільні, погребальні, вівтарні, требні, водосвятні, ієрейські, з прикрасами тощо), вервиці, покривала (вівтарні, погребальні тощо), медальйони з релігійною символікою, вугілля кадильне, ладан, лампадне масло, миро, лампади, кадила, підсвічники (семисвічники, трисвічники пасхальні тощо), плащаниці, облачення священнослужителів (риз, підризники, воздухи, орлиці, стихарі, скуфії, митри, камілавки тощо), вінці, грамотки, приладдя для хрещення (хрестильна скринька), дароносиці, дарохранильниці (реліквіарії), купелі, печатки для просфор, кропила, копія, стрючці, чаші (потирі), блюдця, звіздиці, лжиці, ковшики, диски, поплавки, дзвони, органи, фісгармонії, прохідні молитви, пояс "живий в допоміж", мезузи, талеси, тфіліни (філактерії), скульптурні зображення святих, хоругви, фани, маца, проскури, облатки, богослужбова література;

- постачання послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами,

- звільнення, не поширюються на операції з постачання послуг з поховання та кремації трупів тварин і пов'язану з цим діяльність;

- безкоштовної передачі рухомого складу однією залізницею або підприємством залізничного транспорту загального користування іншим залізницям або підприємствам залізничного транспорту загального користування державної форми власності.

- безоплатної приватизації житлового фонду, включаючи місця загального користування у багатоквартирних будинках та прибудинкових територій, присадибних земельних ділянок відповідно до законодавства, а також постачання послуг, отримання яких згідно із законодавством є обов'язковою передумовою приватизації житла, прибудинкових територій багатоквартирних будинків, присадибних земельних ділянок;

- постачання житла (об'єктів житлової нерухомості), неподільного житлового об'єкта незавершеного будівництва/майбутнього об'єкта житлової нерухомості, крім першого постачання таких об'єктів.

- надання благодійної допомоги, зокрема безоплатне постачання товарів/послуг благодійним організаціям, утвореним і зареєстрованим відповідно до законодавства, а також надання такої допомоги благодійними організаціями набувачам (суб'єктам) благодійної допомоги відповідно до законодавства про благодійну діяльність та благодійні організації.

- безоплатної передачі в державну власність чи комунальну власність територіальних громад сіл, селищ, міст або у їх спільну власність об'єктів усіх форм власності, які перебувають на балансі одного платника податку і передаються на баланс іншого платника податку, якщо такі операції проводяться за рішенням Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прийнятим у межах їх повноважень.

- безоплатного постачання товарів/послуг власного виробництва підсобними господарствами і лікувально-виробничими трудовими майстернями (цехами, дільницями) будинків-інтернатів, територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центрів реінтеграції бездомних осіб, центрів соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, спеціалізованих лікарень, лікувально-профілактичних закладів особливого типу та диспансерів за умови, що така передача здійснюється для задоволення власних потреб зазначених закладів;

- постачання державних платних послуг фізичним або юридичним особам органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також іншими особами, уповноваженими такими органами або законодавством надавати зазначені послуги, обов'язковість отримання (надання) яких установлюється законодавством, включаючи плату за реєстрацію, видачу ліцензії, сертифікатів у вигляді зборів, державного мита тощо;

- надання послуг з реєстрації актів цивільного стану державними органами, уповноваженими здійснювати таку реєстрацію згідно із законодавством;

- постачання бібліотеками, які перебувають у державній або комунальній власності або у власності всеукраїнських громадських об'єднань осіб з інвалідністю, платних послуг з комплектування реєстраційно-облікових документів (квитків, формулярів), користування рідкісними, цінними довідниками, книгами (у тому числі нічним абонементом), тематичного добору літератури за запитом споживача та надання тематичних, адресно-бібліографічних та фактографічних довідок;

- постачання (продажу, передачі) земельних ділянок, земельних часток (паїв), крім тих, що розміщені під об'єктами нерухомого майна та включаються до їх вартості відповідно до законодавства;

- постачання послуг з фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт, якщо такі послуги та/або роботи постачаються особою, яка безпосередньо отримує оплату їх вартості з рахунка органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів;

- безкоштовної передачі приладів, обладнання, матеріалів, крім підакцизних, науковим установам та науковим організаціям, вищим навчальним закладам, внесеним до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави;

- постачання в сільській місцевості сільськогосподарськими товаровиробниками послуг з ремонту шкіл, дошкільних закладів, інтернатів, закладів охорони здоров'я та надання матеріальної допомоги (в межах одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян на місяць на одну особу) продуктами харчування власного виробництва та послуг з обробки землі багатодітним сім'ям, ветеранам праці і війни, реабілітованим громадянам, особам з інвалідністю, самотніми особам похилого віку, особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та школам, дошкільним закладам, інтернатам, закладам охорони здоров'я;

- постачання (передплати) та доставки періодичних видань друкованих засобів масової інформації (крім видань еротичного характеру) вітчизняного виробництва, підготовки (літературне, наукове і технічне редагування, коригування, дизайн та верстка), виготовлення (друк на папері чи запис на електронному носіїві), розповсюдження книжок, у тому числі електронного контенту (крім видань еротичного характеру) та дитячих книжкових видань, вітчизняного виробництва, учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників,

словників українсько-іноземної або іноземно-української мови вітчизняного виробництва на митній території України;

- постачання, підготовки (літературне, наукове і технічне редагування, коригування тощо), виготовлення, розповсюдження аудіокниг, озвучених українською мовою, крім видань еротичного характеру.

- постачання товарів/послуг у частині суми компенсації на покриття різниці між фактичними витратами та регульованими цінами (тарифами) у вигляді виробничої дотації з бюджету;

- безоплатної передачі у державну або комунальну власність відповідних територіальних громад трамвайних вагонів (товарна підкатегорія згідно з УКТ ЗЕД 8603 10 00 10), тролейбусів (товарна підкатегорія згідно з УКТ ЗЕД 8702 40 00 10), автобусів (товарна позиція згідно з УКТ ЗЕД 8702) для перевезення громадян на маршрутах (лініях) відповідно до вимог життєзабезпечення населених пунктів. У разі нецільового використання зазначених товарів платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання за наслідками податкового періоду, на який припадає таке порушення, на суму податку на додану вартість, що мала бути сплачена в момент імпорту (постачання) таких товарів, а також сплатити пеню відповідно до закону;

- безоплатної передачі майна Державним концерном "Укроборонпром" та державними підприємствами, у тому числі казенними, які включені до його складу, якщо така передача здійснюється підприємствам, установам чи організаціям з метою проведення демонстрації товарів військового призначення або подвійного використання (з подальшим поверненням цього майна), проведення спільних або самостійних випробувань виробів військового призначення (з подальшим поверненням цього майна або без такого), підтримки науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності державних підприємств, установ та організацій (з подальшим поверненням цього майна або без такого), забезпечення діяльності представництв Державного концерну "Укроборонпром" та підприємств оборонно-промислового комплексу, включених до його складу (з подальшим поверненням цього майна або без такого);

- створення, постачання, просування, реставрація і розповсюдження національного культурного продукту в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

- постачання освітніх послуг шляхом доступу до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів у мережі Інтернет з галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, проведення та надання яких не потребує участі людини, у тому числі шляхом надання доступу до віртуальних класів, освітніх ресурсів, у яких учні (слухачі) виконують завдання онлайн, а оцінки виставляються автоматично, без участі людини;

- постачання резидентами Дія Сіті шляхом доступу до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів у мережі Інтернет, у тому числі шляхом надання доступу до віртуальних класів, освітніх ресурсів, освітніх послуг у галузі інформаційних технологій, у тому числі послуг з надання вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти за такими спеціальностями, як комп'ютерні науки, інформаційні системи та технології, комп'ютерна інженерія, кібербезпека, наука про дані, а також послуг з надання інших видів освіти, а саме: навчання комп'ютерній грамоті (цифровій грамотності), що включає послуги з навчання цифровій грамотності, розробленню, модифікації, тестуванню та технічній підтримці програмного забезпечення, у тому числі комп'ютерних ігор, навчання бізнес-аналізу (для цілей розроблення, модифікації, тестування та технічної підтримки програмного забезпечення), побудові графічних інтерфейсів, організації процесів з контролю якості, системному адмініструванню, проектному менеджменту, розробленню документації (для цілей розроблення, модифікації, тестування та технічної підтримки програмного забезпечення).

Звільняються від оподаткування операції з постачання та ввезення на митну територію України товарів/послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу цих дипломатичних

місій та членами їх сімей, що проживають разом з такими особами. Порядок звільнення від оподаткування та перелік операцій, що підлягають звільненню від оподаткування, встановлюються Кабінетом Міністрів України виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави та/або правил міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана у встановленому законодавством порядку.

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України товарів морського промислу (риба, ссавці, мушлі, ракоподібні, водні рослини тощо в охолодженому, солоному, мороженому, консервованому вигляді, перероблені на борошно або іншу продукцію), видобутих (виловлених, вироблених) суднами, зареєстрованими у Державному судновому реєстрі України або Судновій книзі України. Операції з подальшого постачання зазначених товарів юридичними особами - судновласниками або фрахтувальниками оподатковуються в загальному порядку.

Звільняються від оподаткування операції з постачання товарів (крім підакцизних товарів) та послуг (крім послуг, що надаються під час проведення лотерей і розважальних ігор та послуг з постачання товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари), що безпосередньо виготовляються підприємствами та організаціями, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, де кількість осіб з інвалідністю, які мають у таких організаціях основне місце роботи, становить протягом попереднього звітного періоду не менш як 50 відсотків середньооблікової кількості штатних працівників, і за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат з оплати праці, що належать до складу витрат згідно з правилами оподаткування податком на прибуток підприємств.

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України культурних цінностей, виготовлених 50 і більше років тому, що класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД: 9701 21 00 00; 9701 91 00 00; 9701 29 00 00; 9701 22 00 00; 9701 92 00 00; 9701 99 00 00; 9702 10 00 00; 9702 90 00 00; 9703 10 00 00; 9703 90 00 00; 9704 00 00 00; 9705 10 00 00; 9705 21 00 00; 9705 22 00 00; 9705 29 00 00; 9705 31 00 00; 9705 39 00 00; 9706 10 00 00; 9706 90 00 00.

Звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з перевезення (переміщення) пасажирів та вантажів транзитом через митну територію України, а також з постачання послуг, пов'язаних із таким перевезенням (переміщенням).

Звільняються від оподаткування операції з постачання послуг, що надаються іноземним та вітчизняним суднам, які здійснюють міжнародні перевезення пасажирів, їхнього багажу і вантажів та оплачуються ними відповідно до законодавства України портовими зборами.

Звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден, які здійснюють внутрішні, міжнародні та транзитні польоти в районах польотної інформації зони відповідальності України. Порядок документального оформлення, складання податкових накладних та відображення цих операцій у податковій звітності визначається Кабінетом Міністрів України.

Звільняються від оподаткування операції із:

постачання товарів та послуг на митній території України та ввезення на митну територію України товарів як міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана у встановленому законодавством порядку;

постачання товарів та послуг на митній території України та ввезення на митну територію України товарів, що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана у встановленому законодавством порядку;

ввезення на митну територію України майна як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України "Про гуманітарну допомогу".

Звільняються від оподаткування операції банків та інших фінансових установ з постачання (продажу, відчуження іншим способом) майна, що передане фізичними особами, а також суб'єктами підприємницької діяльності - приватними підприємцями та іншими особами, які не є платниками податку, у заставу, у тому числі іпотеку, та на яке було звернено стягнення.

Звільняються від оподаткування операції банків з продажу (передачі) або придбання зобов'язань за депозитами (вкладами).

Звільняються від оподаткування операції з постачання будівельно-монтажних робіт з будівництва доступного житла та житла, що будується за державні кошти.

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України:

устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;

матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва:

устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії;

матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;

енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

Операції із ввезення на митну територію України зазначених у цьому пункті товарів звільняються від оподаткування, якщо ці товари застосовуються платником податку для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні.

Перелік таких товарів із зазначенням кодів УКТ ЗЕД встановлюється Кабінетом Міністрів України.

У разі порушення вимог щодо цільового використання таких товарів платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, на суму податку на додану вартість, що мала бути сплачена із зазначених операцій у момент ввезення таких товарів, а також сплатити пеню, нараховану на таку суму податку, виходячи із 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що діяла на день сплати податкового зобов'язання, та за період з дня ввезення таких товарів до дня збільшення податкового зобов'язання.

На період проведення військових навчань на території України, які проводяться в рамках програми "Партнерство заради миру", звільняються від оподаткування операції з поставки на митній території України пально-мастильних матеріалів, що придбаваються нерезидентами для передання учасникам спільних з підрозділами Збройних Сил України військових навчань.

Порядок, перелік підприємств та обсяги поставки пально-мастильних матеріалів встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Звільняються від оподаткування операції з ввезення на митну територію України племінних чистопородних тварин, племінних (генетичних) ресурсів за кодами згідно з УКТ ЗЕД 0101 21 00 00, 0102 21 10 00, 0102 21 30 00, 0103 10 00 00, 0104 10 10 00, 0511 10 00 00, 0511 99 85 10, що здійснюються сільськогосподарськими товаровиробниками. Операції з подальшої поставки зазначених племінних чистопородних тварин або племінних (генетичних) ресурсів оподатковуються у загальному порядку, встановленому цим Кодексом.

Звільняються від оподаткування операції з постачання Національному банку України: дорогоцінних металів, у тому числі їх ввезення на митну територію України;

послуг, пов'язаних з виробництвом і використанням дорогоцінних металів з метою поповнення золотовалютних резервів та виготовлення банківських металів.

Звільняються від оподаткування операції з ввезення на митну територію України фізичними особами товарів, визначених частиною десятою статті 374 Митного кодексу України.

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів, визначених частиною восьмою статті 287 Митного кодексу України, та з першого постачання цих товарів на митній території України для їх використання у виробництві товарів оборонного призначення, визначених згідно із законом, та якщо замовником таких товарів є державний замовник у сфері оборони, визначений Кабінетом Міністрів України.

Звільняються від оподаткування операції оператора телекомунікацій з надання телекомунікаційних послуг у частині здійснення благодійного телекомунікаційного повідомлення на благодійні цілі.

Звільняються від оподаткування операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів, що входять до складу національної кінематографічної спадщини.

Звільняються від оподаткування операції платників податку, які здійснюють:

а) постачання на митній території України та/або ввезення на митну територію України інвестиційного золота, включаючи інвестиційне золото у вигляді сертифікатів розподіленого чи нерозподіленого золота, або золота, яким торгують на золотих рахунках, зокрема, позик золота та свопів, що передбачають право власності або право вимоги стосовно інвестиційного золота, а також операції з інвестиційним золотом, що передбачають ф'ючерсні та форвардні угоди, що призводять до передачі права власності або права вимоги стосовно інвестиційного золота;

б) постачання послуг агентів, які діють від імені та за дорученням іншої особи у випадках, коли вони беруть участь у постачанні інвестиційного золота своєму принципалові/довірителю;

в) постачання послуг, пов'язаних з виробництвом інвестиційного золота та/або послуг з перетворення золота на інвестиційне золото.

Звільняються від оподаткування операції з постачання на митній території України тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, для яких встановлені максимальні роздрібні ціни, крім операцій:

а) з першого постачання таких товарів їх виробниками;

б) з першого постачання таких товарів суб'єктами господарювання, які пов'язані відносинами контролю з виробниками у розумінні Закону України "Про захист економічної конкуренції". Перелік суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю з виробниками, затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі;

в) із ввезення таких товарів на митну територію України та їх першого постачання імпортером на митній території України.

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів, визначених пунктом 21 частини першої статті 282 Митного кодексу України, що ввозяться державними науковими установами, державними закладами вищої освіти для забезпечення власної освітньої, наукової та науково-технічної діяльності.

Обсяги, порядок ввезення та цільового використання таких товарів визначаються Кабінетом Міністрів України.

Звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, визначені частиною шостою статті 287 Митного кодексу України, що ввозяться учасниками індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, виключно для власного використання з метою здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості (розділ 10, клас 11.07 розділу 11, розділи 13-17, 20-33 КВЕД 009:2010, крім класу 24.10 розділу 24 КВЕД 009:2010 та крім виробництва підакцизних товарів, за виключенням виробництва автомобілів легкових, кузовів до них,

причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів); у сфері збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів (розділ 38 КВЕД 009:2010), крім захоронення відходів, або науково-дослідної діяльності (розділ 72 КВЕД 009:2010) на території (в межах) індустріального парку (без права надання в оренду, лізинг чи передачу в користування третім особам на будь-яких інших умовах), за умови що з дати виготовлення устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього до дати ввезення їх на митну територію України минуло не більше трьох років і вони не були у використанні.

9.3. База оподаткування та ставки податку на додану вартість.

Базою оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України, є договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості цих товарів, визначеної відповідно до розділу III Митного кодексу України, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті і включаються до ціни товарів.

Базою оподаткування для тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, для яких встановлені максимальні роздрібні ціни, що ввозяться на митну територію України, є максимальна роздрібна ціна таких товарів без урахування податку на додану вартість.

При визначенні бази оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України, перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за курсом валюти, визначеним відповідно до статті 39¹ ПКУ.

Для послуг, які постачаються нерезидентами на митній території України, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни постачання відповідно до законодавства. Визначена вартість перераховується в національну валюту за валютним (обмінним) курсом Національного банку України на дату виникнення податкових зобов'язань. У разі отримання послуг від нерезидентів без їх оплати база оподаткування визначається, виходячи із звичайних цін на такі послуги без урахування податку.

Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

- а) 20 відсотків;*
- б) 0 відсотків;*
- в) 7 відсотків по операціях з:*

постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволені для надання на ринку та/або введення в експлуатацію і застосування в Україні;

постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

ввезення на митну територію України незареєстрованих лікарських засобів у рамках програм розширеного доступу пацієнтів до незареєстрованих лікарських засобів та/або програм доступу суб'єктів дослідження (пацієнтів) до досліджуваного лікарського засобу після завершення клінічного випробування (далі - програми доступу) за переліком та в обсягах, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у порядку та на умовах, визначених Законом України "Про лікарські засоби", а також подальшого безоплатного постачання ввезених на підставі цього абзацу лікарських засобів на митній території України на користь надавачів медичних послуг, залучених до проведення програм доступу, та пацієнтів, які беруть участь у програмах доступу, в межах і обсягах зазначених програм доступу;

постачання послуг із показу (проведення) театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, лялькових, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів (виконавців), кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів;

постачання послуг із показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових проєктів, проведення екскурсій для груп та окремих відвідувачів у музеях, зоопарках та заповідниках, відвідування їх територій та об'єктів відвідувачами;

постачання послуг із розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів, адаптованих відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху;

постачання послуг із тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування (клас 55.10 група 55 КВЕД ДК 009:2010);

реалізації квитків на спортивні заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів;

г) *14 відсотків* по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206 00.

9.4. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету або відшкодуванню з бюджету (ст. 200 ПКУ).

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

При позитивному значенні суми така сума підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету у встановлені строки.

Для перерахування податку до бюджету центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, надсилає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриті рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, реєстр платників, в якому зазначаються назва платника, податковий номер та індивідуальний податковий номер платника, звітний період та сума податку, що підлягає перерахуванню до бюджету. На підставі такого реєстру центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриті рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, не пізніше останнього дня строку, встановленого ПКУ для самостійної сплати податкових зобов'язань, перераховує суми податку до бюджету.

При від'ємному значенні суми, розрахованої згідно з пунктом 200.1 ПКУ, така сума:

а) враховується у зменшення суми податкового боргу з податку, що виник за попередні звітні (податкові) періоди (у тому числі розстроченого або відстроченого відповідно до ПКУ) в частині, що не перевищує суму, обчислену відповідно до пункту 200⁻¹.3 статті 200⁻¹ ПКУ на момент отримання контролюючим органом податкової декларації, а в разі відсутності податкового боргу -

б) або підлягає бюджетному відшкодуванню за заявою платника у сумі податку, фактично сплаченій отримувачем товарів/послуг у попередніх та звітному податкових періодах постачальникам таких товарів/послуг або до Державного бюджету України, в частині, що не перевищує суму, обчислену відповідно до пункту 200⁻¹.3 статті 200⁻¹ ПКУ на момент отримання контролюючим органом податкової декларації, на відповідний рахунок платника податку в банку/небанківському надавачу платіжних послуг та/або у рахунок сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу такого платника податку з інших платежів, що сплачуються до державного бюджету;

в) та/або зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.

ТЕМА 10. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ.

10.1. Сутність та значення спрощеної системи оподаткування малого підприємництва.

10.2. Групи платників єдиного податку та їх порівняльна характеристика.

10.3. Ставки єдиного податку.

10.4. Податкові (звітні) періоди для суб'єктів підприємницької діяльності, які обрали спрощену систему оподаткування.

10.5. Умови і порядок переходу на спрощену систему оподаткування для юридичних осіб.

10.1. Сутність та значення спрощеної системи оподаткування малого підприємництва.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку в порядку та на визначених умовах з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає встановленим вимогам та реєструється платником єдиного податку у визначеному порядку.

Не мають права обрати та перебувати на спрощеній системі оподаткування, а також не мають права підтвердити статус платника єдиного податку четвертої групи платники податку, щодо яких (та/або щодо засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників яких) у порядку, встановленому Законом України "Про санкції", прийняті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій.

Спрощену систему оподаткування використовують ФОП та юридичні особи, які відповідають певним критеріям по обсягу доходів, кількості найманих працівників і виду діяльності. Спрощена система оподаткування передбачає зменшені ставки оподаткування і спрощений порядок звітування в порівнянні із загальною системою оподаткування, тому є дуже привабливою для малого та середнього бізнесу.

Для того, щоб обрати правильну групу єдиного податку, перед початком роботи потрібно зробити наступні кроки:

оцінити очікуваний дохід;

під кожний вид діяльності, яким плануєте займатись, потрібно обрати відповідний КВЕД і уважно ознайомитись, що саме включає цей клас;

визначитись із потребою у найманих працівниках;

ознайомитись з умовами перебування на обраній групі;

ознайомитись з видами діяльності, які не можна здійснювати на спрощеній системі оподаткування, перелік яких наведений п. 291.5 ПКУ.

10.2. Групи платників єдиного податку та їх порівняльна характеристика.

Єдиний податок ФОП 1 група 2025

1 група єдиного податку підходить фізичним особам-підприємцям, які планують самостійно здійснювати роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках або планують діяльність з надання побутових послуг населенню.

Повний перелік побутових послуг, які можуть надавати ФОП на 1 групі ЄП, наведений в п. 291.7 ПКУ.

Ця група приваблива тим, що ФОП можуть не використовувати РРО / ПРРО.

Таблиця 10.1

Умови перебування ФОП на 1 групі єдиного податку

Критерії	Умови перебування 2025 рік
Граничний ліміт доходу на рік, грн.	1 336 000,00 167 розмірів МЗП, встановленої на 1 січня податкового (звітного) року (пп. 1 п. 291.4 ПКУ)
Кількість найманих працівників	без найманих працівників
Види діяльності	1. роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках; 2. надання побутових послуг населенню
Звітний (податковий) період	календарний рік
Термін подання декларації	Протягом 60 к. днів після закінчення звітного року (п. 296.2 ПКУ)
Єдиний податок, грн	302,80 не більше 10% прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня податкового (звітного) року
Сплата єдиного податку	не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця або авансовий внесок за весь звітний період* *мають право не сплачувати єдиний податок ФОП, які були зареєстровані на території, визначеній Переліком №376, до початку дати виникнення можливості бойових дій/початку бойових/тимчасової окупації (п. 11 підрозділу 8 розділу XX ПКУ).
Сума ЄСВ, грн	1760,00 мінімальний ЄСВ – 22% від МЗП
Сплата ЄСВ	до 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число – останній день сплати)
Військовий збір, грн	800,00 10% від МЗП

Єдиний податок ФОП 2 група 2025

2 група єдиного податку підходить фізичним особам-підприємцям, які планують займатись:

1. виробництвом та/або продажем товарів;
2. діяльністю у сфері ресторанного господарства;
3. наданням послуг, в тому числі побутових, населенню та платникам єдиного податку (ФОП та юридичним особам на єдиному податку).

ФОП на 2 групі єдиного податку заборонено надавати послуги нерезидентам, комунальним підприємствам, неприбутковим організаціям, бюджетним установам, юридичним особам та ФОП на загальній системі оподаткування.

Таблиця 10.2

Умови перебування ФОП на 2 групі єдиного податку

Критерії	Умови перебування 2025 рік
Граничний ліміт доходу на рік, грн.	6 672 000,00 834 розмірів МЗП, встановленої на 1 січня податкового (звітного) року (пп. 2 п. 291.4 ПКУ)
Кількість найманих працівників	не більше 10 осіб

Види діяльності	1. виробництво та продаж товарів; 2. діяльність у сфері ресторанного господарства; 3. надання послуг лише населенню та платникам єдиного податку (ФОП та юридичним особам на єдиному податку). Обмеження видів діяльності – п. 291.5 ПКУ.
Звітний (податковий) період	календарний рік
Термін подання декларації	Протягом 60 к. днів після закінчення звітного року (п. 296.2 ПКУ)
Єдиний податок, грн	1600,00 не більше 20% МЗП, встановленого на 1 січня податкового (звітного) року
Сплата єдиного податку	поточного місяця або авансовий не пізніше 20 числа (включно) внесок за весь звітний період* *мають право не сплачувати єдиний податок ФОП, які були зареєстровані на території, визначеній Переліком №376, до початку дати виникнення можливості бойових дій / початку бойових / тимчасової окупації (п. 11 підр. 8 розд. XX ПКУ)
Сума ЄСВ, грн	1760,00 мінімальний ЄСВ – 22% від МЗП
Сплата ЄСВ	до 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число – останній день сплати)
Військовий збір, грн	800,00 10% від МЗП

Єдиний податок ФОП 3 група 2025

3 група єдиного податку – це ФОП та юридичні особи, які можуть здійснювати усі види діяльності, крім обмежень, встановлених п. 291.5 ПКУ.

Таблиця 10.3

Умови перебування ФОП на 3 групі єдиного податку

Критерії	Умови перебування 2025 рік
Граничний ліміт доходу на рік, грн	9 336 000,00 1167 розмірів МЗП, встановленої на 1 січня податкового (звітного) року (пп. 3 п. 291.4 ПКУ)
Кількість найманих працівників	не обмежено
Види діяльності	Усі види діяльності, крім обмежень, встановлених п. 291.5 ПКУ
Звітний (податковий) період	квартал
Термін подання декларації	Протягом 40 к. днів після закінчення звітного кварталу (п. 296.3 ПКУ)
Єдиний податок, грн	5% від обсягу отриманого доходу – якщо СГ не є платником ПДВ (пп. 2 п. 293.3 ПКУ)
	3% від обсягу отриманого доходу – якщо СГ є платником ПДВ (пп. 1 п. 293.3 ПКУ)
Сплата єдиного податку	протягом 10 к. днів, що настають за граничним строком подання податкової декларації (п. 295.3 ПКУ)
Сума ЄСВ для ФОП, грн	1760,00 мінімальний ЄСВ – 22% від МЗП
Сплата ЄСВ для ФОП	до 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число – останній день сплати)
Військовий збір, грн	1% від доходу

Показники, які (не)залежать від зміни мінімальної заробітної плати (МЗП) протягом року:

1. Річний ліміт ФОП 1-3 групи не змінюється зі зміною МЗП. Сума ліміту доходів залежить тільки від розміру МЗП станом на 1 січня податкового (звітного) року. Для кожної групи розраховується на початку року і не змінюється зі зміною МЗП.

2. Єдиний податок та ВЗ. Сума єдиного податку та ВЗ для ФОП 1-2 групи встановлюється на початку року і не змінюється зі зміною розміру МЗП протягом року.

3. ЄСВ буде змінюватись разом із зміною МЗП, тому що мінімальний розмір ЄСВ за місяць встановлюється у розмірі 22% від МЗП за такий звітний місяць.

Відповідно до ст. 42 Конституції України, ст. 50 ЦКУ та ст. 25 Закон України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції» не можуть бути ФОП:

1. Президент України,
2. народні депутати України,
3. судді,
4. співробітники прокуратури,
5. державні службовці,
6. інші особи у випадках, передбачених законодавством.

Також заборона на реєстрацію ФОП діє для військових посадових осіб, які обіймають штатні посади, пов'язані з керівництвом колективу чи ділянкою роботи (наприклад, командир роти) або здійснюють управління та розпорядження майном (наприклад, начальник складу).

Фізичні особи віком від 16 до 18 років можуть зареєструвати підприємницьку діяльність тільки за нотаріально засвідченою письмовою згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника.

Під час вибору групи єдиного податку ФОПу потрібно орієнтуватись на дозволені та заборонені види діяльності у відповідній групі.

Обравши групу єдиного податку, ФОП має контролювати дохід, щоб не перевищити дозволений ліміт, вчасно сплачувати податки, збори та звітувати. В цьому допоможуть наведені в статті таблиці.

ФОПу необхідно врахувати показники, які (не) залежать від зміни мінімальної зарплати протягом року.

10.3. Ставки єдиного податку.

Закон України від 10.10.2024 №4015-IX підвищив податки.

Ліміти доходу для спрощенців (п. 291.4 ПКУ):

1. 1 група (167 МЗП) – 1 336 000 грн;
2. 2 група (834 МЗП) – 6 672 000 грн;
3. 3 група (1167 МЗП) – 9 336 000 грн.

Максимальні ставки єдиного податку (п. 293.1 ПКУ):

1. 1 група – 302,80 грн / міс (не більше 10% від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного року);
2. 2 група – 1600 грн / міс (не більше 20% від розміру мінзарплати, встановленої законом на 1 січня звітного року);
3. 3 група - 5% (без ПДВ) або 3% + ПДВ.

На час воєнного стану для ФОПів I, II та IV груп єдиного податку вводиться військовий збір у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати, встановленої станом на 1 січня. Для ФОПів III групи єдиного податку військовий збір становитиме 1% від доходу.

Загалом, ставка військового збору була підвищена з 1,5% до 5%.

Податкове навантаження на ФОПів у 2025 році

ФОП I групи:

1. Єдиний податок: 302,80 грн (10% від прожиткового мінімуму – 3028 грн).
2. Військовий збір: 800 грн (10% від мінімальної заробітної плати – 8000 грн).
3. Мінімальний ЄСВ: 1760 грн (22% від мінімальної заробітної плати).
4. Загальна сума податків: 2862,80 грн.

ФОП II групи:

1. Єдиний податок: 1600 грн.
2. Військовий збір: 800 грн (10% від мінімальної заробітної плати – 8000 грн).
3. Мінімальний ЄСВ: 1760 грн (22% від мінімальної заробітної плати).
4. Загальна сума податків: 4160 грн.

ФОП III групи:

1. Єдиний податок:
 1. 3% з ПДВ.
 2. 5% без ПДВ.
1. Військовий збір: 1% від доходу.
2. Мінімальний ЄСВ: 1760 грн (22% від мінімальної заробітної плати).

ФОП IV групи:

1. Ставка єдиного податку: залежить від категорії земель та їх розміщення.
2. Військовий збір: 800 грн (10% від мінімальної заробітної плати – 8000 грн).
3. Мінімальний ЄСВ: 1760 грн (22% від мінімальної заробітної плати).

ФОПи на загальній системі:

1. ЄСВ: не менше мінімального розміру – 1760 грн.
2. Максимальна база для ЄСВ: 20 мінімальних заробітних плат (160 000 грн).
3. Військовий збір: 5%.
4. ПДФО: 18%.

10.4. Податкові (звітні) періоди для суб'єктів підприємницької діяльності, які обрали спрощену систему оподаткування.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку *першої, другої та четвертої* груп є календарний рік.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку *третьої групи* та податкових агентів платників єдиного податку *третьої групи* - електронних резидентів (е-резидентів) є календарний квартал (крім податкового періоду податкової звітності з податку на додану вартість).

Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду.

Попередній податковий (звітний) рік для новоутворених сільськогосподарських товаровиробників - юридичних осіб - період з дня державної реєстрації до 31 грудня того ж року.

Податковий (звітний) період для сільськогосподарських товаровиробників - юридичних осіб, що ліквідуються, - період з початку року до їх фактичного припинення.

Для суб'єктів господарювання, які перейшли на сплату єдиного податку із сплати інших податків і зборів, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, що настає за наступним податковим (звітним) кварталом, у якому особу зареєстровано платником єдиного податку, і закінчується останнім календарним днем останнього місяця такого періоду.

10.5. Умови і порядок переходу на спрощену систему оподаткування для юридичних осіб.

Суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці) для переходу із загальної системи оподаткування на спрощену систему оподаткування повинні керуватися п. 298.1.4 ПКУ та дотримуватися основних правил й умов переходу:

1. Подати Заяву не пізніше ніж за 15 днів до початку нового кварталу.
2. Разом із Заявою подати Розрахунок доходу за попередній календарний рік, що передує року переходу на спрощену систему оподаткування.

Для переходу на спрощену систему оподаткування з 1 січня наступного року сума доходу за рік поки що невідома, тому у полі 5 Розрахунку:

1. ФОП – зазначають фактично отримані доходи на дату подання Заяви разом з прогнозованою сумою доходу, яку планують отримати у період із дати подання Заяви до закінчення року.

2. юридичні особи – платники податку на прибуток у разі переходу на спрощену систему оподаткування з 1 січня 2025 року зазначають доходи на підставі даних бухгалтерського обліку на момент подання Заяви у грудні поточного року із врахуванням запланованої суми отримання доходу за період, що залишився до кінця поточного року після подання Заяви.

3. Перехід на спрощену систему можливий тільки один раз на рік.

4. Розмір доходу за попередній рік не має перевищувати ліміт доходу для обраної групи ЄП, встановлений п. 291.4 ПКУ.

5. На дату подання Заяви СГ повинен відповідати умовам перебування на обраній групі ЄП за кількістю найманих працівників, КВЕД тощо. Якщо в ЄДР є КВЕД, який заборонений на обраній групі ЄП, то спочатку його потрібно виключити з ЄДР, і тільки потім подавати Заяву.

6. На дату подання Заяви не має бути податкового боргу зі сплати податків. При цьому, заборгованість зі сплати ЄСВ не є податковим боргом, а є недоїмкою, тому не буде перешкодою у реєстрації платником єдиного податку.

7. Якщо госпсуб'єкт протягом попереднього року припиняв свою діяльність, то до Розрахунку доходу включає всю суму доходу, отриманого до моменту припинення діяльності.

8. Юридичним особам варто пам'ятати, що вони не можуть бути платниками єдиного податку, якщо в статутному капіталі частка юридичних осіб, які не є платниками єдиного податку, становить 25% або більше (пп. 291.5.5 ПКУ).

ТЕМА 11. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА.

11.1. Сутність та значення податку на прибуток підприємства, його законодавче регулювання.

11.2. Платники податку на прибуток підприємства: юридичні особи - резиденти, нерезиденти, особливі платники податку на прибуток.

11.3. Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємства.

11.4. Ставки податку на прибуток та порядок його обчислення.

11.5. Порядок розрахунку фінансового результату до оподаткування та податку на прибуток підприємства. Звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємства.

11.6 Порядок розрахунку амортизації основних засобів або нематеріальних активів для визначення об'єкта оподаткування згідно з ПКУ.

11.1. Сутність та значення податку на прибуток підприємства, його законодавче регулювання.

Податок на прибуток підприємств є важливою складовою податкової системи України, що безпосередньо впливає на фінансову діяльність підприємств. Цей податок регулюється Податковим кодексом України і має свої особливості, які необхідно враховувати для правильного його розрахунку та сплати.

Податок на прибуток підприємств – це прямий податок, який сплачується підприємствами з отриманого прибутку. Прибуток визначається як різниця між доходами та витратами підприємства, що враховуються для цілей оподаткування. Податок на прибуток є одним із головних джерел доходів державного бюджету.

Податок на прибуток підприємств є важливим елементом податкової системи України, що впливає на фінансову діяльність підприємств. Важливо знати основні положення щодо податку на прибуток, порядок його розрахунку та правові нюанси, щоб забезпечити належний рівень підтримки та захисту.

11.2. Платники податку на прибуток підприємства: юридичні особи - резиденти, нерезиденти, особливі платники податку на прибуток.

Є три групи платників податку на прибуток:

- 1) резиденти;
- 2) іноземні компанії;
- 3) нерезиденти.

Особливості кожної групи розглянемо в таблицях.

Таблиця 11.1

Платники податку – резиденти

Норма ПКУ	Платники податку
абз. 1 пп. 133.1.1	Госпсуб'єкти — юрособи, які здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами. Крім юросіб: • неприбуткових підприємств, установ та організацій, які відповідають вимогам пп. 133.4 ПКУ • госпсуб'єктів, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, визначені гл. 1 р. XIV ПКУ (пп. 133.5 ПКУ)
абз. 2 пп. 133.1.1	Суб'єкти господарювання - юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування, є платниками податку при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України в порядку, визначеному п. 141.4 ПКУ. При цьому платники єдиного податку четвертої групи не є платниками податку при виплаті доходів, визначених абзацами четвертим - шостим пп. 14.1.49 ПКУ.
абз. 3 пп. 133.1.1	Суб'єкти господарювання - юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування, є платниками податку при отриманні скоригованого прибутку

	контрольованої іноземної компанії, що оподатковується в порядку, визначеному статтею 39-2 та цим розділом
пп. 133.1.3	Управитель фонду операцій з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» щодо операцій і результатів діяльності із довірчого управління, що здійснюється таким управителем через фонд.
пп. 133.1.4	Фізичні особи - підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, щодо виплачених нерезиденту доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України, що оподатковуються в порядку, визначеному пунктом 141.4 статті 141 ПКУ

Таблиця 11.2

Платники податку – іноземні компанії

Норма ПКУ	Платники податку
пп. 133.1.5	юридичні особи, що утворені відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України.*
* Місцем ефективного управління вважається Україна, якщо дотримується одна або декілька з таких умов щодо іноземної компанії чи її видів діяльності: - проведення зборів виконавчого органу іноземної компанії регулярніше в Україні, ніж у будь-якій іншій країні; - прийняття управлінських рішень і здійснення іншої поточної (операційної) діяльності іноземної - компанії її посадовими особами переважно здійснюється з України; - фактичне управління діяльністю іноземної компанії переважно здійснюється з України, незалежно від наявності в осіб, які здійснюють таке управління, формальних (юридичних) повноважень для такого управління. У разі якщо іноземна компанія може бути визнана такою, що має місце ефективного управління в іншій іноземній державі, місцем управління такої іноземної компанії визначається Україна, якщо в Україні виконується хоча б одна з таких умов: - управління банківськими рахунками іноземної компанії; - ведення бухгалтерського або управлінського обліку іноземної компанії; - управління персоналом іноземної компанії. Іноземна компанія має право самостійно визнати себе податковим резидентом України з 1 січня календарного року, в якому відповідну заяву за формою №1-ІК, наведеному в додатку до Порядку №663. Про особливості подання заяви можна почитати тут. Особливості взяття на облік та зняття з обліку іноземної компанії як платника податку на прибуток підприємств зі статусом податкового резидента України встановлені Порядком, затвердженим Наказом Мінфіну від 13.12.2021 р. №663. Особливості проведення перевірки контролюючого органу у зв'язку з відмовою іноземною компанією від статусу податкового резидента України встановлені Порядком, затвердженим Наказом Мінфіну від 15.12.2020 р. №772. У разі якщо іноземною компанією буде подано заяву про визнання податковим резидентом України в період з 1 до 31 грудня календарного року, першим податковим (звітним) періодом буде рік, наступний за роком, в якому була подана заява. Іноземна компанія має право відмовитися від статусу податкового резидента України на підставі наведеної вище заяви, та за результатами відповідної перевірки контролюючого органу. Відмова іноземною компанією від податкового резидентства прирівнюється до ліквідації юридичної особи. Оподаткування доходу, що виплачується у зв'язку з відмовою іноземною компанією від податкового резидентства, здійснюється на рівні акціонерів або інших осіб, які мають право на отримання такого доходу. Іноземна компанія, що отримала статус платника податку - резидента, не визнається контролюваною іноземною компанією. Юридична особа, визнана нерезидентом України відповідно до міжнародного договору України про уникнення подвійного оподаткування, автоматично визнається платником податку - нерезидентом.	

Платники податку – нерезиденти

Норма ПКУ	Платники податку
пп. 133.2.1	Юрособи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України
пп. 133.2.2	Нерезиденти, які здійснюють господарську діяльність на території України через постійне представництво та/або отримують доходи із джерелом походження з України, та інші нерезиденти, на яких покладено обов'язок сплачувати податок у порядку, встановленому цим розділом.
п. 133.3	Нерезиденти, що діють відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні та Угоди про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як Розпорядником коштів, наданих згідно з Грантом з Рахунка ядерної безпеки, Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією, можуть провадити госпдіяльність без реєстрації у контролюючому органі

11.3. Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємства.

Таблиця 11. 4

Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємства

№ з/п	Об'єкт оподаткування
1.	прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення/зменшення) фінрезультату до оподаткування (прибутку/збитку), визначеного у фінзвітності підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, на різниці, які визначені відповідними положеннями ПКУ Якщо коригування відбувається шляхом збільшення фінрезультату до оподаткування, то відбувається: 1. зменшення від'ємного значення фінрезультату до оподаткування (збитку); 2. збільшення позитивного значення фінрезультату до оподаткування (прибутку). Якщо коригування відбувається шляхом зменшення фінрезультату до оподаткування, то відбувається: 1. збільшення від'ємного значення фінрезультату до оподаткування (збитку); 2. зменшення позитивного значення фінрезультату до оподаткування (прибутку). У платника, у якого річний дохід від діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерії за останній річний звітний період не перевищує 40 млн грн, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінрезультату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних років), визначені за р. III ПКУ. Платник, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерії за останній річний звітний період не перевищує 40 млн грн, може прийняти рішення про незастосування коригувань фінрезультату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних

		років), визначені за р. III ПКУ, не більше 1 разу протягом безперервної сукупності років в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу. Про таке рішення платник зазначає у податковій звітності, що подається за перший рік в безперервній сукупності років. В подальші роки такої сукупності коригування фінрезультату теж не застосовуються (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років). Якщо у платника, що прийняв рішення про незастосування коригувань фінрезультату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені за р. III ПКУ, в будь-якому наступному році річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерії за останній річний звітний період перевищує 40 млн грн, платник визначає об'єкт оподаткування починаючи з такого року шляхом коригування фінрезультату до оподаткування на усі різниці, визначені за р. III ПКУ. У платники податку на прибуток — виробника сільськогосподарської продукції, який обрав річний звітний період відповідно до пп. 137.4.1 ПКУ, фінрезультат до оподаткування за звітний період обчислюють шляхом зменшення фінрезультату до оподаткування за минулий звітний рік на фінансовий результат до оподаткування за I півріччя такого року та збільшення на фінансовий результат до оподаткування за перше півріччя поточного звітного року, що визначені відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ.
2.	дохід за договорами страхування, визначений згідно з пп. 141.1.2 ПКУ	
3.	дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.4 ПКУ, з джерелом походження з України	
4.	дохід суб'єктів, які здійснюють випуск та проведення лотерей, підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.8 ПКУ	
5.	дохід організаторів азартних ігор, отриманий від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор, крім доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.5 ПКУ	
6.	дохід, отриманий від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.5 ПКУ	
7.	скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії, визначений відповідно до ст. 39-2 ПКУ. Такий об'єкт оподаткування визначається окремо від об'єктів оподаткування, визначених пп. 134.1.1-134.1.6 ПКУ. У разі наявності декількох контрольованих іноземних компаній об'єкт оподаткування визначається окремо по кожній такій компанії.	
8.	операції резидентів Дія Сіті — платників податку на особливих умовах, що підлягають оподаткуванню згідно з п. 135.2, п. 137.10 та п. 141.9-1 ПКУ	

9.	Для юридичних осіб, що утворені відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України (докладніше про них див. пп. 133.1.5 ПКУ), не є об'єктом оподаткування прибуток із джерелом походження за межами України (пп. 134.1.1 ПКУ)
----	---

11.4. Ставки податку на прибуток та порядок його обчислення.

Базова (основна) ставка податку на прибуток становить 18% (п. 136.1 Податкового кодексу України).

Згідно з п. 136.1 прим. 1 ПКУ базова (основна) ставка податку становить 25% для цілей:

1. оподаткування прибутку фінансової установи (крім страховика), визначеного відповідно до п.п. 134.1.1 ПКУ;
2. оподаткування скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії фінансової установи (крім страховика), визначеного відповідно до ст. 39 прим. 2 ПКУ;
3. застосування положень п. 57.1 прим. 1 ПКУ для виплати дивідендів фінансовою установою (крім страховика).

Пунктом 136.2 ПКУ визначено, що під час провадження страхової діяльності юридичних осіб – резидентів одночасно із ставкою податку на прибуток, визначеною у п. 136.1 ПКУ, ставки податку на дохід встановлюються у таких розмірах:

1. 3% за договорами страхування від об'єкта оподаткування, що визначається у п.п. 141.1.2 ПКУ (п.п. 136.2.1 ПКУ);
2. 0% за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії, та визначених п.п. 14.1.52, 14.1.52 прим. 1, 14.1.52 прим. 2 і 14.1.116 ПКУ (п.п. 136.2.2 ПКУ).

Ставки 0, 4, 5, 6, 12, 15, 18 % застосовуються до доходів нерезидентів та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України у випадках, встановлених п. 141.4 ПКУ (п. 136.3 ПКУ).

Згідно з п. 136.4 ПКУ під час провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор одночасно із ставкою податку на прибуток, визначеною у п. 136.1 ПКУ, ставка податку на дохід встановлюється у розмірі:

1. 10% від доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів (п.п. 136.4.1 ПКУ);
2. 18% від доходу, отриманого від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор, крім доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю (п.п. 136.4.2 ПКУ).

Податок на дохід, визначений як об'єкт оподаткування у п.п. 134.1.2, 134.1.4, 134.1.5 ПКУ, та на операції резидентів Дія Сіті – платників податку на особливих умовах, визначені як об'єкт оподаткування у п.п. 134.1.8 ПКУ, є частиною податку на прибуток (п. 136.5 ПКУ).

Під час провадження діяльності з випуску та проведення лотерей встановлюється ставка податку на дохід від суми доходів, визначених п.п. 134.1.4 ПКУ, у розмірі 30% з урахуванням положень п. 48 підрозд. 4 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ (п. 136.6 ПКУ).

Відповідно до п. 136.7 ПКУ до об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 134.1.7 ПКУ, застосовується базова (основна) ставка податку.

При цьому п.п. 134.1.7 ПКУ встановлено, що об'єктом оподаткування є скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії, визначений відповідно до ст. 39 прим. 2 ПКУ.

Згідно з п. 136.8 ПКУ під час провадження діяльності резидентами Дія Сіті – платниками податку на особливих умовах відповідно до Закону України від 15.07.2021 №1667-IX «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» ставка податку встановлюється у розмірі 9% бази оподаткування, визначеної відповідно до положень п. 135.2, п. 137.10 та п. 141.9 прим. 1 (крім п.п. 141.9 прим. 1.2.16, 141.9 прим. 1.2.17, 141.9 прим. 1.3) ст. 141 ПКУ.

11.5. Порядок розрахунку фінансового результату до оподаткування та податку на прибуток підприємства. Звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємства.

Податок на прибуток може розраховуватися двома способами: з застосуванням коригування фінансового результату (ФР) на податкові різниці (ПР) та без такого коригування (таблиця 11.5). ФР при цьому беремо до оподаткування зі Звіту про фінансові результати.

Таблиця 11.5

ДВА ВАРІАНТИ ОБЧИСЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК		
Умова застосування	Варіант розрахунку	Звітний період
<i>у платника-малодоходника:</i>		
дохід платника податку ≤ 40 млн грн («малодоходник»)	(ФР до оподаткування – збитки минулих років) $\times 0,18$	календарний рік
<i>у платника-великодоходника:</i>		
дохід платника податку > 40 млн грн	(ФР до оподаткування $\pm$ усі ПР з розділу III ПК**) $\times 0,18$	календарний квартал
* ФР може бути зменшений також на податкові збитки минулих років, якщо такі є. Вони вважаються податковою різницею, яка як у малодоходників, так і великодоходників; * у т.ч. й збитки минулих років (у великих платників податків є обмеження на суму збитку, який можна віднести впродовж року)		

Отже, обрання варіанту розрахунку залежить від обсягу загального доходу платника податку:

1) малодоходника. Якщо дохід ≤ 40 млн грн, то у платника податку є вибір: або застосовувати податкові різниці або не застосовувати. Однак рішення він може прийняти тільки 1 раз впродовж безперервної сукупності років в кожному з яких розмір його доходу ≤ 40 млн грн;

2) великодоходника. Якщо дохід > 40 млн грн, то вибору немає: тільки застосовувати податкові різниці.

Якщо підприємство новостворене, то автоматично обов'язок коригувати ФР настане тільки при перевищенні граничного обсягу в 40 млн грн протягом першого звітного року. Якщо обсяг не перевищено, то при подачі першої декларації підприємство має вказати про своє рішення не застосовувати коригування у спеціальному полі в кінці основної частини декларації.

Алгоритм розрахунку податку на прибуток 2025

Для розрахунку податку на прибуток треба виконати дії, які наведено у таблиці нижче.

Таблиця 11.6

ПОСЛІДОВНІСТЬ РОЗРАХУНКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК:			
крок 1		скласти Звіт про фінансові результати	
крок 2		розрахувати загальний обсяг доходу за звітний період	
якщо підприємство не використовує ПР з розділу III ПК:		якщо підприємство використовує ПР з розділу III ПК:	
крок 3	зменшити ФР на податкові збитки минулих років, якщо такі є	крок 3.1	враховуємо ПР («+» або «-»)
		крок 3.2	зменшуємо ФР на податкові збитки минулих років, якщо такі є
крок 4	розрахувати прибуток		
крок 5	розрахувати податок на прибуток (множиться прибуток на ставку податку – 18%)		
крок 6	зменшити податок на прибуток на авансовий внесок з податку на прибуток, якщо такий був		

Звичайно, цей алгоритм спрощений. Ще може бути розрахунок податку на доходи нерезидента (податку на репатріацію) або зменшення суму податку на суму корпоративного податку, сплаченого за кордоном, визначення прибутку від операцій з цінними паперами (читайте у матеріалі Цінні папери: відображаємо в обліку), коригування ФР у зв'язку з наявністю контрольованих операцій і трансфертного ціноутворення.

Приклади рішень щодо податкових різниць

Розглянемо у таблиці нижче деякі ситуації щодо прийняття рішення про різниці.

Таблиця 11.7

СИТУАЦІЇ ВИБОРУ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РІЗНИЦЬ (ПР)			
№ ситуації	значення обсягу доходу та застосування ПР у попередньому році		рішення по декларації за 2024 рік щодо ПР
	2023	2024	
1	> 40 млн грн (підприємство застосовує ПР)	> 40 млн грн	застосовувати – вибору немає
2	> 40 млн грн (підприємство застосовує ПР)	≤ 40 млн грн	є вибір
3	≤ 40 млн грн (прийнято рішення не застосовувати ПР)	≤ 40 млн грн	тільки не застосовувати – вибору немає
4	≤ 40 млн грн (прийнято рішення застосовувати ПР)	≤ 40 млн грн	тільки застосовувати – вибору немає

Як бачимо, якщо в попередньому році (2023) уже було прийнято певне рішення та якщо дохід ці роки підряд не перевищує 40 млн грн, то його змінити не можна.

Для розрахунку податку на прибуток треба мати уже підготовлений Звіт про фінансові результати. Він має бути уже кінцевим, адже буде подаватися разом з декларацією з податку на прибуток як її невід'ємна частина. Для розрахунків використовуємо його робочий варіант – без округлень, бо декларація заповнюється в гривнях, а не в тис. грн.

Якщо використовується форма № 2, то необхідно додати усі доходи, які підприємство одержало за звітний період (але без округлень):

чистий дохід (виручка) від реалізації (ряд. 2000);

інші операційні доходи (ряд. 2120);

дохід від участі в капіталі (ряд. 2120);

фінансові доходи (ряд. 2220);

інші доходи (ряд. 2240).

Весь дохід рахується без непрямих податків (ПДВ, акциз тощо).

При використанні звітності для малих та мікропідприємств береться ряд. 2280 форм № 2-м та 2-мс.

Щоб набути і втримати право не бути платником податку на прибуток, статус неприбуткової організації, переконайтеся, що ваша організація належно зареєстрована, а установчі документи відповідають вимогам підпункту 133.4.1 Податкового кодексу України. Тоді організацію включать до Реєстру. А от щоб у ньому лишитися, дотримуйте вимог, установлених ПК для діяльності неприбуткових організацій.

Як порахувати фінансовий результат до оподаткування

Дані можна взяти зі Звіту про фінансові результати (без округлень): ФР до оподаткування (ряд. 2290 форми № 2, якщо прибуток, та ряд. 2295, якщо збиток). У спрощеному Звіті малих і мікропідприємств – це ряд. 2290 форм № 2-м, 2-мс.

Таблиця 11.8

Податкові різниці, на які коригується ФР, визначаються розділом III ПК.

ОСНОВНІ ПОДАТКОВІ РІЗНИЦІ	
ФР до оподаткування:	
збільшується	зменшується
витрати щодо безповоротної фіндопомоги (БФД) перерахованої неплатникам податку на прибуток (крім фізосіб), «нульовим» платникам податку, неприбутковим	доходи від отримання дивідендів від платників податку на прибуток або

організаціям (при перевищенні ліміту), а також пов'язаним особам платника податку на прибуток, які задекларували податкові збитки за податковий (звітний) рік, який передуює отриманню такої БФД (пп. 140.5.10 ПК, пп. 140.5.9 ПК)	платників єдиного податку (пп. 140.4.1 ПК)
витрати щодо поворотної фіндопомоги, яка перетворилася на безповоротну внаслідок змін умови договору щодо її повернення або визнання заборгованості за такою допомогою безнадійною (пп. 139.2.1 ПК, пп. 140.5.10 ПК)	
витрати щодо списання дебіторської заборгованості, яка не відповідає ознакам пп. 14.1.11 ПК (пп. 139.2.1 ПК)	
<i>різниці за основним засобам і нематеріальним активам:</i>	
витрати щодо амортизації і ремонту невиробничих основних засобів (пп. 138.3.2 ПК)	
витрати щодо ремонту невиробничих основних засобів (пп. 138.3.2 ПК)	
витрати з уцінки основних засобів і нематеріальних активів (п. 138.1 та 138.2 ПК).	доходи з дооцінки основних засобів і нематеріальних активів у межах колишньої уцінки (п. 138.1 та п. 138.2 ПК)
витрати на амортизацію виробничих основних засобів і нематеріальних активів, які нараховані за правилами бухгалтерії	витрати на амортизацію основних засобів і нематеріальних активів, які нараховані за правилами п. 138.3 ПК, серед яких дотримання мінімально допустимих строків використання
<i>різниці за резервом сумнівних боргів:</i>	
на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів згідно НП(С)БО або МСФЗ (пп. 139.2.1 ПК)	на суму списання дебіторської заборгованості (у т.ч. за рахунок створення резерву сумнівних боргів), яка відповідає ознакам, визначеним у пп. 14.1.11 ПК для безнадійної заборгованості* (пп. 139.2.2 ПК)
на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів. При цьому збільшення відбуваються на суму всієї списаної дебіторської заборгованості	
<i>різниці за забезпеченнями (крім забезпечення відпускних)</i>	
витрати на створення забезпечення щодо відшкодування майбутніх витрат (пп. 139.1.1 ПК).	на суму понесених фактично витрат, під які створювалося забезпечення, тобто його використання (пп. 139.1.2 ПК)
<i>облік інвестицій за методом участі в капіталі</i>	
втррати від участі в капіталі (пп. 140.4.1 ПК, пп. 140.5.3 ПК)	доходи від участі в капіталі (пп. 140.4.1 ПК, пп. 140.5.3 ПК)
<i>штрафи, пені, неустойки</i>	
штрафи сплачені на користь осіб, які не є платниками податку на прибуток (крім фізосіб), у т.ч. платників єдиного податку (пп. 140.5.11 ПК)	
* зараз є Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків, який затверджений наказом Мінфіну від 28.07.2022 № 220. У цьому порядку можна знайти правила списання податкових боргів через форс-мажор, до якого належить і воєнний стан	

Для розрахунку податкових різниць використовується Додаток РІ до декларації з податку на прибуток.

Коригування фінансового результату до оподаткування на збитки минулих років можуть здійснити всі без винятку платники податку на прибуток: як ті, які коригують свій ФР на податкові різниці з розділу III ПК, так і ні. Воно розглядається ПК як податкова різниця, яка також відображається в Додатку РІ декларації з податку на прибуток.

Виходить, що платник податку має право використати збитки минулих років для зменшення прибутку поточного періоду.

Однак великі платники податків можуть зменшити фінансовий результат до оподаткування лише на частину суми податкових збитків минулих років – до повного їхнього погашення. При цьому правила такі (пп. 14.1.24 ПК):

частина збитків, що можна використати $\leq 50\%$ непогашеної суми податкового збитку минулих податкових (звітних) років;

якщо податкові збитки складають $\leq 10\%$ позитивного об'єкта оподаткування поточного звітного періоду, то обмеження не застосовується й погасити можна 100% суми податкових збитків минулих років.

Звільняється від оподаткування прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці.

На період підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему звільняється від оподаткування прибуток Чорнобильської АЕС, якщо такі кошти використовуються на фінансування робіт з підготовки до зняття і зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему.

У разі порушення вимог щодо цільового використання вивільнених від оподаткування коштів платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання з цього податку за результатами податкового (звітного) періоду, на який припадає таке порушення, а також сплатити пеню, нараховану відповідно до цього Кодексу.

Звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий за рахунок міжнародної технічної допомоги або за рахунок коштів, які передбачаються в державному бюджеті як внесок України до Чорнобильського фонду "Укриття" для реалізації міжнародної програми - Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні, для подальшої експлуатації, підготовки до зняття і зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації, перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему та забезпечення соціального захисту персоналу Чорнобильської АЕС.

Звільняється від оподаткування прибуток учасника індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних парків, від здійснення господарської діяльності у сферах переробної промисловості (розділ 10, клас 11.07 розділу 11, розділи 13-17, 20-33 КВЕД 009:2010, крім класу 24.10 розділу 24 КВЕД 009:2010 та крім виробництва підакцизних товарів, за виключенням виробництва автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів); у сфері збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів (розділ 38 КВЕД 009:2010), крім захоронення відходів, або науково-дослідної діяльності (розділ 72 КВЕД 009:2010) виключно на території (в межах) індустріального парку, протягом 10 послідовних років, починаючи з першого числа першого місяця календарного кварталу, що визначений платником податку - учасником індустріального парку у поданій ним до контролюючого органу за місцем реєстрації такого платника податку складеній у довільній формі заяві про використання права на застосування передбаченого цим пунктом звільнення, але не раніше дня подання такої заяви.

У разі якщо контролюючим органом протягом 10 робочих днів з дня отримання заяви не надано відмову у застосуванні передбаченого цим пунктом звільнення, така заява

вважається прийнятою. Заява подається платником податку у порядку, визначеному пунктом 42.4 статті 42 ПКУ. Повідомлення про відмову у наданні звільнення від оподаткування надається контролюючим органом у порядку, визначеному пунктом 42.4 статті 42 ПКУ.

Застосування визначених правил оподаткування допускається за умови, що учасник індустріального парку матиме статус такого учасника впродовж не менше 10 років і протягом цих 10 років:

здійснює господарську діяльність виключно на території і в межах індустріального парку. Для підтвердження статусу учасника індустріального парку використовуються дані з Реєстру індустріальних парків;

не нараховує і не виплачує дивіденди (прирівняні до них платежі) на користь власників корпоративних прав.

Не мають права застосовувати визначені правила оподаткування учасники індустріального парку - юридичні особи, у статутному капіталі яких є частка, що:

1) прямо або опосередковано належить юридичним особам, які є організаторами азартних ігор, а також юридичні особи, яким прямо або опосередковано належить частка у статутному капіталі юридичних осіб, які є організаторами азартних ігор;

2) прямо або опосередковано належить юридичним особам, зареєстрованим у державах (на територіях), віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон;

3) прямо або опосередковано належить юридичним особам, зареєстрованим згідно із законодавством держав, включених Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) до списку держав, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом.

11.6. Порядок розрахунку амортизації основних засобів або нематеріальних активів для визначення об'єкта оподаткування згідно з ПКУ.

Перш за все варто вказати, що податкову амортизацію мають розраховувати виключно платники податку на прибуток, які ведуть облік податкових різниць.

Податкова амортизація – це, по суті, та сама бухгалтерська амортизація (пп. 138.3.1 Податкового кодексу України), тільки з певними обмеженнями, передбаченими ст. 138 ПКУ.

По-перше, під податкове поняття «основних засобів» потрапляють лише об'єкти, вартість яких більше 20 тис. грн (пп. 14.1.138 ПКУ). Тому до всіх необоротних об'єктів, первісна вартість яких менша цієї межі, з метою оподаткування «амортизаційні» різниці із ст. 138 ПКУ не застосовують. Відповідно й у додатку АМ їх не відображають.

Також у податковому обліку не амортизують вартість земельних ділянок, бібліотечних фондів, та природних ресурсів.

По-друге, для цілей оподаткування заборонено амортизувати невиробничі основні засоби. Останніми називають основні засоби, які в принципі не призначені для використання в господарській діяльності платника (пп. 138.3.2 ПКУ). Тобто мова йде про ті об'єкти, які, по суті, ніяким чином не задіяні під час отримання доходу.

До речі, якщо виробничі основні засоби тимчасово не використовуються в госпдіяльності, то в податковому обліку їх все одно можна амортизувати. Лише у тому випадку, якщо і в бухобліку вони амортизуються.

По-третє, під час обчислення податкової амортизації основних засобів коригувальні прибутківці змушені орієнтуватися на мінімально допустимі строки, передбачені пп. 138.3.3 ПКУ. При цьому, якщо строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухобліку менше ніж мінімально допустимі строки амортизації, то для розрахунку податкової амортизації слід використовувати строки, встановлені пп. 138.3.3 ПКУ.

Коли ж строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухобліку дорівнюють або є більшими, ніж мінімально допустимі, то для розрахунку податкової амортизації використовують бухоблікові строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів.

По-четверте, податкову амортизацію слід обчислювати, виходячи із вартості основних засобів без урахування їхньої переоцінки (уцінки, дооцінки), проведеної відповідно до стандартів бухобліку.

До речі, під час виконання ряду умов коригувальні платники вправі застосовувати прискорену амортизацію (п. 43-1 підрозділу 4 р. XX ПКУ).

Декларування податкової амортизації у додатку АМ

Його заповнюють виключно платники податку на прибуток, які ведуть облік податкових різниць.

Отже, у графі 3 «Балансова вартість на початок звітного (податкового) періоду» слід вказувати податкову балансову вартість відповідної групи основних засобів на початок звітного (податкового) періоду (тобто, наприклад, на 01.01.2024 року).

Додатково, на перетині графи 3 та рядка КП показують балансову вартість капіталізованих (включених до собівартості необоротних активів) процентів на початок звітного (податкового) періоду за даними податкового обліку.

У графі 4 «Балансова вартість на кінець звітного (податкового) періоду» відповідно указують податкову балансову вартість відповідної групи основних засобів на кінець звітного (податкового) періоду (тобто, припустимо, на 31.12.2024). Знову ж таки, окремо на перетині графи 4 та рядка КП окремо слід фіксувати капіталізовані проценти, включені до собівартості необоротних активів, на початок звітного (податкового) періоду за даними податкового обліку.

До речі, загалом дані графи 4 додатка АМ за 2024 рік в подальшому переносять до графи 3 додатка АМ за звітні періоди 2025 року.

У графі 5 додатка АМ декларують податкову амортизацію, нараховану за звітний період за правилами ст. 138 ПКУ.

Після цього, загальну суму амортизації основних засобів та нематеріальних активів (рядок А17 + рядок Н7) підсумовують у рядку 1.2.1 додатка АМ.

Звідти цю суму перетягують до рядка 1.2.1 АМ додатка РІ до декларації з податку на прибуток.

ТЕМА 12. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ, ПЛАТЕЖІВ.

12.1. Податкова звітність.

12.2. Податкові консультації. (Терміни надання індивідуальних податкових консультацій. Зміст запиту платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації. Єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій. Узагальнюючі податкові консультації. Наслідки застосування податкових консультацій).

12.3. Способи здійснення податкового контролю.

12.4. Види податкових перевірок.

12.5. Податковий борг і порядок його погашення.

12.1. Податкова звітність (глава 2 ПКУ).

Податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом) контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Митні декларації прирівнюються до податкових декларацій для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань.

Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною.

Форма податкової декларації встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Податкова декларація складається за формою, затвердженою в порядку, визначеному положеннями пункту 46.5 статті 46 ПКУ та чинному на час її подання.

Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору.

Обов'язкові реквізити - це інформація, яку повинна містити форма податкової декларації та за відсутності якої документ втрачає визначений ПКУ статус із настанням передбачених законом юридичних наслідків.

Податкова декларація повинна містити такі *обов'язкові реквізити*:

- тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;
- звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку);
- повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту (або дата заповнення - залежно від форми);
- інформація про додатки, що додаються до податкової декларації та є її невід'ємною частиною;
- ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або інші відомості, визначені в абзаці сьомому цього пункту, посадових осіб платника податків;
- підписи платника податку - фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, визначених ПКУ, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

У окремих випадках, коли це відповідає сутності податку або збору та є необхідним для його адміністрування, форма податкової декларації *додатково може містити такі обов'язкові реквізити:*

- відмітка про звітування за спеціальним режимом;
- код виду економічної діяльності (КВЕД);
- код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ;
- індивідуальний податковий номер згідно з даними реєстру платників податку на додану вартість за звітний (податковий) період;
- дата та номер рішення про включення неприбуткової організації до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- ознака неприбутковості організації;
- повне найменування нерезидента;
- місцезнаходження нерезидента;
- назва та код держави резиденції нерезидента.

Податкова декларація повинна бути підписана:

- керівником платника податків або уповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до контролюючого органу. У разі ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку така податкова декларація підписується таким керівником;

Достатнім підтвердженням справжності документа податкової звітності є наявність оригіналу підпису уповноваженої особи на документі у паперовій формі або наявність в електронному документі електронного цифрового підпису платника податку.

- фізичною особою - платником податків або його представником;
- особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно із договором про спільну діяльність або угодою про розподіл продукції.

Якщо податкова декларація подається податковими агентами - юридичними особами, вона повинна бути підписана керівником такого агента та особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації такого агента, а якщо податковим агентом є платник податків - фізична особа - таким платником податків.

Подання податкової декларації до контролюючих органів

Податкова декларація подається за звітний період в установлені ПКУ строки контролюючому органу, в якому перебуває на обліку платник податків.

Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПКУ звітний період, в якому виникають об'єкти оподаткування, або у разі наявності показників, які підлягають декларуванню, відповідно до вимог ПКУ подавати податкові декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є.

Податкова декларація подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено ПКУ, в один із таких *способів*:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Єдиною підставою для відмови у прийнятті податкової декларації засобами електронного зв'язку в електронній формі є недійсність електронного цифрового підпису такого платника податків, у тому числі у зв'язку із закінченням строку дії сертифіката відкритого ключа, за умови що така податкова декларація відповідає всім вимогам електронного документа і надана у форматі, доступному для її технічної обробки.

Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Податкова звітність з податку на додану вартість подається в електронній формі контролюючому органу всіма платниками цього податку з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Акредитований центр сертифікації ключів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, безоплатно надає платникам податків послуги у сфері електронного цифрового підпису.

У разі надсилання податкової декларації поштою, платник податку зобов'язаний здійснити таке відправлення на адресу відповідного контролюючого органу не пізніше ніж за п'ять днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації, визначеного ПКУ, а при поданні податкової звітності в електронній формі, - не пізніше закінчення останньої години дня, в якому спливає такий граничний строк.

Податкові декларації, крім випадків, передбачених ПКУ, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

- *календарному місяцю* (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) - протягом *20 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

- *календарному кварталу* або *календарному півріччю* (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) - протягом *40 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

- *календарному року*, крім випадків, передбачених підпунктами 49.18.4 та 49.18.5 ПКУ - протягом *60 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

- *календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб* - до *1 травня року*, що настає за звітним, крім випадків, передбачених розділом IV ПКУ;

- *календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб - підприємців* - протягом *40 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

- *календарному року для платників податку на прибуток для податкової декларації, яка розраховується наростаючим підсумком за рік*, - протягом *60 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

12.2. Податкові консультації. (Терміни надання індивідуальних податкових консультацій. Зміст запиту платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації. Єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій. Узагальнюючі податкові консультації. Наслідки застосування податкових консультацій) (глава 3).

За зверненням платників податків у паперовій або електронній формі контролюючий орган, надає їм безоплатно індивідуальні податкові консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на такий контролюючий орган, протягом 25 календарних днів, що настають за днем отримання такого звернення даним контролюючим органом.

Звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації у паперовій або електронній формі повинно містити:

- найменування для юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи, податкову адресу, а також номер засобу зв'язку та адресу електронної пошти, якщо такі наявні;

- код згідно з ЄДРПОУ (для юридичних осіб) або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) або серію (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті);

- зазначення, в чому полягає практична необхідність отримання податкової консультації (наведення фактичних обставин);

- власноручний підпис або кваліфікований електронний підпис, або удосконалений електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису,

платника податків відповідно до вимог Закону України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги";

дату звернення.

На звернення платника податків, що не відповідає вимогам, зазначеним у цьому пункті, індивідуальна податкова консультація не надається, а надсилається відповідь за підписом керівника (заступника керівника або уповноваженої особи) у паперовій або електронній формі у порядку та строки, передбачені Законом України "Про звернення громадян".

Уповноважена особа центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, може прийняти рішення про продовження строку розгляду звернення на отримання індивідуальної податкової консультації понад 25-денний строк, але не більше 15 календарних днів, та письмово повідомити про це платнику податків у паперовій або електронній формі до закінчення строку, визначеного абзацом першим цього пункту.

На індивідуальну податкову консультацію або відповідь, що надається контролюючим органом в електронній формі, накладається кваліфікований електронний підпис уповноваженої посадової особи контролюючого органу з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

Індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.

За вибором платника податків індивідуальна податкова консультація надається в усній, у паперовій або електронній формі. Індивідуальна податкова консультація, надана у паперовій або електронній формі, обов'язково повинна містити назву - індивідуальна податкова консультація, реєстраційний номер в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій, опис питань, що порушуються платником податків, з урахуванням фактичних обставин, зазначених у зверненні платника податків, обґрунтування застосування норм законодавства та висновок з питань практичного використання таких норм законодавства.

Індивідуальні податкові консультації надаються:

в усній формі - контролюючим органом, а також державними податковими інспекціями;

у паперовій та електронній формах - контролюючим органом, крім державних податкових інспекцій.

Індивідуальна податкова консультація, надана у паперовій або електронній формі, підлягає реєстрації в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій та розміщенню на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, без зазначення найменування (прізвища, ім'я, по батькові) платника податків, коду згідно з ЄДРПОУ (реєстраційного номера облікової картки) та його податкової адреси.

Доступ до зазначених даних єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій та офіційного веб-сайту є безоплатним та вільним. Порядок ведення та форма єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, зобов'язаний надіслати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, індивідуальну податкову консультацію протягом 15 календарних днів, що настають за днем отримання звернення платника податків на отримання індивідуальної податкової консультації, для розгляду питання про внесення відомостей про таку консультацію до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, про що повідомляє платнику податків у визначеному порядку.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, отримавши індивідуальну податкову консультацію від територіального органу (відокремленого підрозділу) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, протягом 15 календарних днів, що настають за днем отримання такої консультації, але не більше 40 календарних днів, що настають за днем отримання

контролюючим органом відповідного звернення платників податків, приймає одне із таких рішень:

про внесення відомостей про індивідуальну податкову консультацію до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, про що повідомляє протягом одного робочого дня з моменту прийняття рішення контролюючий орган, який йому підпорядковується;

про відмову у внесенні відомостей до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, з одночасним наданням платнику податків від свого імені індивідуальної податкової консультації та внесенням відомостей про таку консультацію до зазначеного реєстру, про що повідомляє протягом одного робочого дня з моменту прийняття рішення територіальний орган (відокремлений підрозділ) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, та платника податків у встановленому порядку.

про відмову у внесенні відомостей до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій у разі, якщо в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій уже міститься аналогічна індивідуальна податкова консультація, надана такому платнику податків з цих самих питань, які зазначені у запиті такого платника податків, про що повідомляє протягом одного робочого дня з моменту прийняття рішення контролюючий орган, який йому підпорядковується, та платника податків.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, проводить періодичне узагальнення індивідуальних податкових консультацій, а також аналізує обставини, що свідчать про неоднозначність окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, шляхом надання узагальнюючих податкових консультацій, які затверджуються наказом цього органу.

Узагальнюючі податкові консультації підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, протягом п'яти календарних днів з дня їх надання.

Наслідки застосування податкових консультацій

У разі коли положення індивідуальної податкової консультації суперечать положенням узагальнюючої податкової консультації, застосовуються положення узагальнюючої податкової консультації.

Платник податків та/або податковий агент, які діяли відповідно до податкової консультації, не звільняються від обов'язку сплати податкового зобов'язання, визначеного цим Кодексом.

Платник податків може оскаржити до суду наказ про затвердження узагальнюючої податкової консультації або надану йому у паперовій або електронній формі індивідуальну податкову консультацію як правовий акт індивідуальної дії, які, на думку такого платника податків, суперечать нормам або змісту відповідного податку чи збору.

Скасування судом наказу про затвердження узагальнюючої податкової консультації або індивідуальної податкової консультації є підставою для надання нової податкової консультації з урахуванням висновків суду.

Протягом 30 календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду про скасування наказу про затвердження узагальнюючої податкової консультації або індивідуальної податкової консультації центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, або контролюючий орган з урахуванням висновків суду зобов'язані опублікувати узагальнюючу податкову консультацію або надати платнику податків індивідуальну податкову консультацію.

12.3. Способи здійснення податкового контролю (глава 5 ПКУ).

Визначення податкового контролю та повноваження органів державної влади щодо його здійснення

Податковий контроль - система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та

реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Податковий контроль здійснюється органами, в межах їх повноважень, встановлених ПКУ.

Органи Служби безпеки України, Національної поліції України, прокуратури, інші правоохоронні органи та їх службові (посадові) особи не можуть брати безпосередньої участі у перевірках, що проводяться контролюючими органами, та проводити перевірки суб'єктів підприємницької діяльності з питань оподаткування.

Способи здійснення податкового контролю

Податковий контроль здійснюється шляхом:

- ведення обліку платників податків;
- інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів;
- перевірок та звірок відповідно до вимог цього Кодексу, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин;
- моніторингу контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно до ПКУ;
- обліку та моніторингу діяльності фінансових агентів відповідно до ПКУ.

12.4. Види податкових перевірок.

Контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки.

Камеральні та документальні перевірки проводяться контролюючими органами в межах їх повноважень виключно у випадках та у порядку, встановлених ПКУ, а фактичні перевірки - ПКУ та іншими законами України, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи.

Види документальних перевірок, порядок планування, проведення та оформлення їх результатів, що проводяться контролюючим органом, визначеним підпунктом 41.1.2 пункту 41.1 статті 41 ПКУ, встановлюються Митним кодексом України.

Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні контролюючого органу виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків та даних системи електронного адміністрування податку на додану вартість (даних центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриваються рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, даних Єдиного реєстру податкових накладних та даних митних декларацій), а також даних Єдиного реєстру акцизних накладних та даних системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, даних СОД РРО, даних Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального та Єдиного реєстру ліцензіатів з виробництва та обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини та рідин, що використовуються в електронних сигаретах.

Предметом камеральної перевірки також можуть бути:

- 1) своєчасність подання податкових декларацій (розрахунків);
- 2) своєчасність реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних, акцизних накладних та/або розрахунків коригування до акцизних накладних у Єдиному реєстрі акцизних накладних, виправлення помилок у податкових накладних;

3) своєчасність сплати узгодженої суми податкового (грошового) зобов'язання виключно на підставі даних, що зберігаються (опрацьовуються) у відповідних інформаційних базах;

4) повнота нарахування та своєчасність сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у разі невідповідності резидента Дія Сіті вимогам, визначеним пунктами 2, 3 частини першої та пунктом 10 частини другої статті 5 Закону України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні";

5) своєчасність подання заяви про взяття на облік фінансових агентів відповідно до вимог статті 39-3 ПКУ;

6) своєчасність подання фінансовими агентами звітів про підзвітні рахунки, виправлених звітів про підзвітні рахунки;

7) своєчасність надання фінансовими агентами відповіді на запити (повідомлення) контролюючого органу, що надсилаються у випадках, визначених статтею 39-3 ПКУ;

8) своєчасність подання повідомлення про структуру власності та кінцевих бенефіціарних власників відповідно до вимог пункту 44-1.2 статті 44-1 ПКУ;

9) своєчасність подання особою, яка здійснює управління або адміністрування трасту, повідомлення про укладення договору щодо управління або адміністрування трасту або про припинення такого договору, фінансової звітності, копій первинних документів та іншої інформації щодо трасту на запит контролюючого органу у випадках, передбачених статтею 44-2 ПКУ;

10) своєчасність надання інформації на запит контролюючого органу відповідно до пункту 44-1.3 статті 44-1, підпунктів 6-8 підпункту 73.3.1 пункту 73.3 статті 73 ПКУ;

11) своєчасність та повнота сплати узгодженої суми грошового зобов'язання у вигляді авансового внеску з податку на прибуток підприємств, визначеного відповідно до пункту 141.13 статті 141 ПКУ, на підставі даних Реєстру пунктів обміну іноземної валюти;

12) своєчасність та повнота сплати узгодженої суми грошового зобов'язання у вигляді авансового внеску з податку на прибуток підприємств, визначеного відповідно до пункту 141.14 статті 141 ПКУ, а також своєчасність та повнота сплати узгодженої суми грошового зобов'язання у вигляді авансового внеску з податку на доходи фізичних осіб, визначеного відповідно до підпункту 177.5.1-1 пункту 177.5 статті 177 ПКУ.

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених цим Кодексом податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також отриманих в установленому законодавством порядку контролюючим органом документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків.

Документальна планова перевірка проводиться відповідно до плану-графіка перевірок.

Під час здійснення планових перевірок платників податків, які є фінансовими агентами, предметом перевірки також є дотримання фінансовими агентами вимог статті 39-3 ПКУ.

Не може бути предметом планової документальної перевірки питання дотримання платником податків принципу "витягнутої руки", крім випадків перевірки дотримання платником податків вимог підпунктів 140.5.4, 140.5.5-1, 140.5.6 пункту 140.5 статті 140 ПКУ.

Документальна позапланова перевірка не передбачається у плані роботи контролюючого органу і проводиться за наявності хоча б однієї з підстав, визначених ПКУ.

Документальною виїзною перевіркою вважається перевірка, яка проводиться за місцезнаходженням платника податків чи місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така перевірка.

Документальною невідізною перевіркою вважається перевірка, яка проводиться в приміщенні контролюючого органу.

Документальною невідізною позаплановою електронною перевіркою за заявою платника податків (далі - електронна перевірка) вважається перевірка, що проводиться на підставі заяви, поданої платником податків з незначним ступенем ризику, визначеним відповідно до пункту 77.2 статті 77 ПКУ, до контролюючого органу, в якому він перебуває на податковому обліку. Заява подається за 10 календарних днів до очікуваного початку проведення електронної перевірки, але не раніше офіційного повідомлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, про запровадження проведення такої перевірки для відповідних платників податків: які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності; суб'єктів господарювання мікро-, малого; середнього підприємництва; інших платників податків. Форма заяви, порядок її подання, прийняття рішення про проведення електронної перевірки встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється контролюючим органом щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами).

12.5. Податковий борг і порядок його погашення.

Відповідно до п.п. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України податковий борг — це сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений у ПК України строк, і непогашеної пені, нарахованої в порядку, встановленому в ПК України. Він виникає з дня, наступного за днем граничного строку сплати узгоджених зобов'язань.

Наслідками податкового боргу можуть стати:

- 1) штраф за несплату/несвоєчасну сплату і пеня;
- 2) поява в податківців права податкової застави;
- 3) арешт майна і рахунків;
- 4) стягнення грошових коштів на банківських рахунках, а також готівки та/або примусова реалізація майна, що перебуває в податковій заставі — якщо податковий борг платник не погасить добровільно;
- 5) анулювання статусу платника Єдиного податку;
- 6) відмова в реєстрації платником Єдиного податку (для будь-якої з груп);
- 7) обмеження для ФОП і посадових осіб підприємств-боржників щодо виїзду за кордон;
- 8) кримінальна відповідальність за умисне ухилення від оподаткування.

Коли в платника виникає податковий борг, то йому надсилають податкову вимогу. але її не надсилатимуть, якщо сума податкового боргу менша 3060 гривень.

Якщо після направлення (вручення) податкової вимоги сума податкового боргу змінилася, але податковий борг не був погашений в повному об'ємі, податкова вимога додатково платнику не надсилається.

Крім того, податкова вимога — це інформаційний документ який містить відомості про факт виникнення податкового боргу та права податкової застави, розмір податкового боргу, можливі наслідки його непогашення, попередження про опис активів.

Право податкової застави поширюється на будь-яке майно платника податків, яке перебуває в його власності (господарському віданні або оперативному управлінні) у день виникнення такого права і балансова вартість якого відповідає сумі податкового боргу

платника податків, крім випадків, передбачених п. 89.5 ПК України, а також на інше майно, на яке платник податків набуває прав власності у майбутньому.

Податкова застава є тимчасовим примусовим заходом забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений ПК України.

Контролюючий орган для прискорення вжиття заходів щодо забезпечення погашення податкового боргу користується інформаційними ресурсами, а саме: державним реєстром речових прав на нерухоме майно; єдиним державним реєстром МВС; земельним кадастром.

Наявність податкового боргу є підставою для внесення майна боржника до податкової застави та реєстрації її у відповідному державному реєстрі обтяжень рухомого та нерухомого майна

Платник податків не має права відчужувати майно, яке перебуває в податковій заставі, допоки не буде винесено відповідне рішення податкового органу.

У разі відчуження майна, яке перебуває в податковій заставі, без погодження з податковим органом платник несе відповідальність передбачену законодавством.

Платник самостійно може дізнатись про наявність податкового боргу у такий спосіб:

- здійснивши звіряння розрахунків в Центрі обслуговування платників податків за місцем його реєстрації;
- скористатись власним «Електронним кабінетом платника податків» за умови наявності особистого електронного цифрового підпису;
- скориставшись послугою «Дізнайся більше про свого бізнес партнера» на сайті ДПС України області.

Якщо наявність податкового боргу підтвердилась, необхідно здійснити наступні кроки:

- з'ясувати причину виникнення податкового боргу, шляхом самостійного аналізу або шляхом звіряння розрахунків у Центрі обслуговування платників за місцем реєстрації.
- самостійно сплатити податковий борг;
- у разі не згоди із сумою донарахованого контролюючим органом грошового зобов'язання, оскаржити таке рішення в адміністративному або судовому порядку;
- скористатися правом розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу відповідно до норм ст. 100 ПК України, у разі наявних для цього підстав.

Щодо примусового стягнення податкового боргу то слід відмітити, що норми ПК України визначають перелік заходів, що можуть вживатися податковим органом до платника податків із метою погашення податкового боргу, зокрема:

- стягнення коштів, які перебувають у власності платника податків;
- продаж майна платника податків, що перебуває в податковій заставі.

Зазначаємо, що для офіційного листування з органами ДПС України з питань оподаткування, отримання консультаційних послуг (у режимі реального часу або за попередньо надісланими питаннями), отримання адміністративних послуг та відслідковування проведених нарахувань чи сплати грошових зобов'язань (податкового боргу) в сучасному сьогодні платнику зручно використовувати передбачений електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків».

Згідно з п. 87.2 Податкового кодексу України, джерелом погашення податкового боргу платника податків є будь-яке майно такого платника податків – боржника, з урахуванням обмежень, визначених ПКУ, а також іншими законодавчими актами.

Пунктом 87.3 ПКУ визначено перелік майна та коштів, які не можуть бути використані, як джерела погашення податкового боргу платника податків.

У разі, якщо здійснення заходів щодо погашення податкового боргу платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, не привело до повного погашення суми податкового боргу або у разі недостатності у платника коштів для погашення податкового боргу, контролюючий орган визначає дебіторську заборгованість платника податків, строк погашення якої настав, джерелом погашення податкового боргу такого платника податків (абзац перший п. 87.5 ПКУ).

Відповідно до п. 87.6 ПКУ, у разі відсутності у платника податків, що є філією, відокремленим підрозділом юридичної особи, майна, достатнього для погашення його

грошового зобов'язання або податкового боргу, джерелом погашення грошового зобов'язання або податкового боргу такого платника податків є майно такої юридичної особи, на яке може бути звернено стягнення згідно з ПКУ.

ТЕМА 13. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ.

13.1. Види відповідальності платника податку за порушення податкового законодавства.

13.2. Умови притягнення до фінансової відповідальності згідно з Порядком накладення штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення. (Види правопорушень платників податків, за які передбачено фінансову відповідальність згідно зі ст. 265 КЗпП. Розміри штрафних санкцій згідно зі ст. 265 КЗпП).

13.3. Пеня, її сутність.

13.4. Види штрафних санкцій за порушення податкового законодавства.

13.1. Види відповідальності платника податку за порушення податкового законодавства.

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності:

- фінансова;
- адміністративна;
- кримінальна.

Фінансова відповідальність за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства встановлюється та застосовується згідно з ПКУ та іншими законами. Фінансова відповідальність, що встановлюється згідно з цим Кодексом, застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів).

Фінансова відповідальність, що встановлюється згідно з іншими законами, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, може застосовуватися у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені.

Притягнення фізичної або юридичної особи до фінансової відповідальності за податкове правопорушення не звільняє фізичну особу чи посадових (службових) осіб юридичної особи у передбачених законом випадках від юридичної відповідальності інших видів.

Притягнення фізичної або юридичної особи до фінансової відповідальності за податкове правопорушення, що передбачає встановлення контролюючими органами вини особи, не передбачає презумпції наявності вини фізичної особи чи посадових (службових) осіб юридичної особи у випадках притягнення фізичної особи чи посадових (службових) осіб юридичної особи до юридичної відповідальності інших видів та не звільняє від обов'язку її доведення в порядку, передбаченому законом.

Особа вважається такою, що вчинила правопорушення повторно, якщо вона була притягнута до відповідальності у встановленому ПКУ порядку.

Триваюче правопорушення - безперервне невиконання норм ПКУ платником податків, який вчинив певні дії чи допустив бездіяльність і не вчиняв подальших дій для його усунення до моменту виявлення такого правопорушення контролюючим органом.

Повідомлення платнику податків (або будь-яким іншим особам, які діяли від його імені та/або в його інтересах) про підозру у вчиненні кримінального правопорушення щодо надання неправомірної вигоди не може ґрунтуватися виключно на факті внесення таким платником податків змін до раніше поданої податкової звітності згідно з пунктом 50.1-1 статті 50 ПКУ та/або на факті здійснення ним коригування (збільшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку) згідно з підпунктом 140.6.1 пункту 140.6 статті 140 ПКУ, або визначення об'єкта оподаткування відповідно до підпункту 141.9-1.2.16 підпункту 141.9-1.2 пункту 141.9-1 статті 141 ПКУ.

13.2. Умови притягнення до фінансової відповідальності згідно з Порядком накладення штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення. (Види правопорушень платників податків, за які передбачено фінансову відповідальність згідно зі ст. 265 КЗпП. Розміри штрафних санкцій згідно зі ст. 265 КЗпП).

До підприємств або фізосіб-підприємців, якщо вони є роботодавцями, застосовується відповідальність згідно зі ст. 265 КЗпП у вигляді фінансової санкції (штрафу).

З 2 лютого 2020 р. набула чинності нова редакція ст. 265 КЗпП, якою передбачено нові штрафи за порушення трудового законодавства для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Як правило, штраф нараховується за результатами перевірки органу Держпраці суб'єкта господарювання або роботодавця, якщо під час проведення такої перевірки встановлено ознаку порушення законодавства про працю та/або зайнятість населення. Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю зверджено постановою КМУ від 21 серпня 2019 р. №823. Втім, перевіряти офіційне працевлаштування фізосіб та виплату зарплати «в конвертах» (тобто, без сплати ПДФО, ВЗ та ЄСВ) наразі можуть й місцеві ради, а також податківці.

Слід звернути увагу, що ст. 265 КЗпП не зазначено строків давності для притягнення суб'єктів господарювання до фінансової відповідальності. Проте притягнення до відповідальності за порушення законодавства про працю має здійснюватися відповідно до редакції ст. 265 КЗпП, яка діяла на день виявлення порушення (підписання акта інспекційного відвідування)

Сплата штрафу не звільняє від усунення порушень законодавства про працю.

Але застосовувати зазначені нижче штрафи будуть не до усіх порушників. З таблиці, наведеної нижче, видно, що замість двох штрафів – за неоформлених працівників/зарплату «в конвертах» та за недотримання гарантій та пільг мобілізованим працівникам та строковикам – до роботодавців-«єдинників» I-III групи застосовуватиметься попередження.

А Порядок № 823 говорить, що за результатами інспекційного відвідування складаються акт інспекційного відвідування і в разі виявлення порушень вимог законодавства про працю – припис щодо їх усунення та попередження про відповідальність за порушення законодавства про працю.

У разі виконання такого припису у визначені приписом строки заходи щодо притягнення до відповідальності не застосовуються. Це зазначено і в ст. 265 КЗпП.

Проте штрафи за використання праці неоформлених працівників (маються на увазі порушення, передбачені абзацами другим та третім частини другої ст. 265 КЗпП) вживаються одночасно із внесенням припису незалежно від факту усунення виявлених порушень у ході інспекційного відвідування. Так говорить чинна редакція Порядку № 823.

А редакція ст. 265 КЗпП, яка діє з 02.02.2020 р. ще суворіша. Вона говорить, що одночасно з приписом застосовуються штрафи ще і за:

- недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні;
- порушення інших вимог законодавства про працю повторно протягом року з дня виявлення порушення.

Зверніть увагу і на те, що за так звані «інші» порушення трудового законодавства (абз. 9 ч. 2 ст. 265 КЗпП) зараз штрафують окремо за кожне виявлене під час перевірки порушення.

Розміри штрафів не змінюватимуться протягом 2025 року, вони будуть на рівні квітня 2024 року.

Вид порушення	Розміри штрафів з 1 січня 2025 року
Неоформлені працівники та зарплата «у конвертах»	10 мінізарплат (80 000 грн) за перше порушення, а для «єдинників» I-III груп – попередження; 30 мінізарплат (240 000 грн) за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення – за повторне протягом двох років з дня виявлення порушення
Недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні	3 мінізарплати (24 000 грн)
Недопущення до проведення перевірки з питань виявлення неоформлених працівників та зарплати «у конвертах»	16 мінізарплат (128 000 грн)
Порушення строків виплати зарплати	3 мінізарплати (24 000 грн)
Недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці	2 мінізарплати (16 000 грн) за кожного працівника
Недотримання гарантій та пільг мобілізованим працівникам та строковикам	4 мінізарплати (32 000 грн) за кожного працівника. А до роботодавців-«єдинників» I-III груп застосовуватиметься лише попередження
Інші порушення трудового законодавства	1 мінізарплата за кожне порушення (8 000 грн); 2 мінізарплати (16 000 грн) за повторне порушення протягом року з дня виявлення порушення

Втім, у період дії воєнного стану у разі виконання в повному обсязі та у встановлений строк приписів про усунення порушень, виявлених під час здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю), штрафи, передбачені ст. 265 КЗпП, не застосовуються (ч. 3 ст. 16 Закону № 2136).

13.3. Пеня, її сутність.

Відповідно до пп. 14.1.162 Податкового кодексу України, *пеня* – сума коштів у вигляді відсотків, нарахована на суми податкових зобов'язань та / або на суми штрафних (фінансових) санкцій, не сплачених у встановлені законодавством строки, а також нарахована в інших випадках та порядку, передбачених цим Кодексом або іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Для того, щоб визначити, чи податківці правильно нараховували пеню, потрібно, щоб були дотримані наступні умови:

1. платник податків справді невчасно сплатив (або не сплатив взагалі) податки та збори (самостійно визначені, або донараховані податківцями), що передбачені ПКУ;
2. було правильно визначено строк початку та закінчення для нарахування пені;
3. податківці застосували відсотки, що передбачені ПКУ.

Якщо хоча б одну з цих умов не було дотримано, то вже можна казати про те, що податківці неправомірно нараховували пеню.

Відповідно до приписів п. 129.5 ПКУ, розмір пені, що встановлений у ст. 129 ПКУ застосовується щодо всіх платників та всіх видів податків, зборів та інших грошових зобов'язань, крім пені, яка нараховується за порушення строку розрахунку у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що встановлюється відповідним законодавством

Невчасна сплата

Невчасна сплата означає, що платник податків сплатив податок пізніше, за гранично встановлені ПКУ строки.

В цьому контексті, потрібно завжди перевіряти, чи платник справді сплатив податок (штраф) з порушенням граничних строків, чи податківці помилися.

Наприклад, за приписами п. 57.1 ПКУ, якщо граничний строк сплати податкового зобов'язання припадає на вихідний або святковий день, останнім днем сплати податкового зобов'язання вважається операційний день, що настає за вихідним або святковим днем.

Тобто, якщо сплатили податок у понеділок, коли граничний день сплати припадав на суботу / неділю, то податківці не мають права нараховувати штраф та пеню.

Відповідно до п. 57.3 ПКУ, платник податків зобов'язаний сплатити нарахований податківцями податок за податковим повідомленням-рішенням протягом 10 робочих днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення.

Скажімо, податківці склали ППР 03.01.2025, а платник отримав його лише 08.01.2025. Тоді останнім днем для сплати за ППР є 22.01.2025. Податківці ж можуть не врахувати цей момент та почати нараховувати пеню з 20.01.2025.

Крім того, за приписами п. 129.6 ПКУ, за порушення строку зарахування податків до бюджетів з вини банку, саме банк сплачує пеню за кожний день прострочення, включаючи день сплати, та штрафи у розмірах, встановлених цим Кодексом.

Визначаємо, чи правильно визначено строк для нарахування пені

Строки для початку нарахування пені викладені у п. 129.1 ПКУ і систематизовані:

Строк	Норма ПКУ	В яких випадках
починаючи з першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати	пп. 129.1.1	коли податківці повинні нарахувати податок, без проведення перевірки: податок на майно для фізичних осіб; при нарахуванні органом ДПС суми податку, визначеного за результатами перевірки
	пп. 129.1.2	при нарахуванні органом ДПС за результатами перевірки податкового зобов'язання та/або іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи, у разі виявлення його заниження - на суму такого заниження
	пп. 129.1.4	під час перевірки податківці виявили, що податковий агент занижив ПДФО/військовий збір або утримав, але не сплатив (сплатив невчасно) до або під час виплати оподаткованого доходу
після спливу 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання	пп.129.1.3	при самостійному нарахуванні платником податків, у т.ч. у разі внесення змін до податкової звітності внаслідок самостійного виявлення платником податків помилок відповідно до ст. 50 ПКУ

У випадку визначення строків, для початку нарахування пені, потрібно перевіряти, коли саме податківці почали нараховувати пеню за несвоєчасну сплату податків, що були самостійно нараховані платником.

За довгим переліком, ніби однотипних норм п. 129.1 ПКУ, платники не завжди можуть виокремити пп. 129.1.3 ПКУ, за яким встановлений більший строк для початку відліку нарахування пені.

Тому, потрібно встановлювати за яке саме порушення податківцями була нарахована пеня.

Визначення дат закінчення нарахування пені викладені у п. 129.3 ПКУ і, незважаючи на довгий перелік, фактично нарахування пені закінчується, коли податкове зобов'язання сплачене повністю.

Сума пені у вигляді відсотків встановлена для окремих випадків у п. 129.4 ПКУ і становить:

Розмір пені	В яких випадках
нараховується пеня за кожний календарний день прострочення (заниження податкового зобов'язання,) сплати грошового зобов'язання, включаючи день погашення, з розрахунку 120 % річних облікової ставки НБУ, діючої на кожний такий день	коли податківці повинні нарахувати податок, без проведення перевірки: податок на майно для фізичних осіб; при нарахуванні органом ДПС суми податку, визначеного за результатами перевірки
	при нарахуванні органом ДПС за результатами перевірки податкового зобов'язання та/або іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи, у разі виявлення його заниження - на суму такого заниження
	під час перевірки податківці виявили, що податковий агент занизив ПДФО/військовий збір або утримав, але не сплатив (сплатив невчасно) до або під час виплати оподаткованого доходу
нараховується пеня за кожний день прострочення сплати, починаючи з 91 дня, що настає за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання, включаючи день погашення, із розрахунку 100 % річних облікової ставки НБУ діючої на кожний такий день	при самостійному нарахуванні платником податків, у т.ч. у разі внесення змін до податкової звітності внаслідок самостійного виявлення платником податків помилок відповідно до ст. 50 ПКУ

Щоб дізнатися, чи правильно податківці визначили розмір пені, потрібно перевірити:

1. Яке правопорушення податківці інкримінують платникові податків, і чи дійсно таке правопорушення мало місце?

2. Чи розмір пені було правильно застосовано до конкретного виду порушення?

Коли пеня не нараховується, або підлягає анулюванню

Випадки, коли пеня не нараховується, а нарахована пеня підлягає анулюванню, перелічені у п. 129.9 ПКУ та фактично зводяться до:

- закінчення строків давності;
- відсутності вини платника (діяв на підставі ІПК, або висновків ВС; не сплатив через незаконні дії / бездіяльність податківців; несвоечасна сплата з вини банку; офіційно визнані технічні збої; через воєнний стан);
- не нараховується пеня протягом строку прийняття спадщини – на грошові зобов'язання та / або податковий борг спадкодавців;
- у разі помилкової сплати податків на інший бюджетний рахунок (без порушення законодавчо визначеного строку сплати податку або узгодженої суми грошового зобов'язання до бюджету).

Зверніть увагу, що потрібно мати докази того, що немає вини платника у порушенні законодавства

Деякі нюанси щодо нарахування пені

У п. 129.2 ПКУ передбачено, що у разі скасування нарахованого органом ДПС грошового зобов'язання (його частини) у порядку адміністративного та / або судового оскарження пеня, нарахована на таке грошове зобов'язання (його частину) або на виявлене заниження податкового зобов'язання, скасовується.

Крім того, відповідно до пп. 69.37 п. 69 підрозділу 10 розділу XX ПКУ, тимчасово, на період з 01.08.2023 до припинення або скасування воєнного стану, у разі сплати платником податків протягом 30 календарних днів з дня, наступного за днем отримання ППР, суми податкового зобов'язання, нарахованого за результатами документальних перевірок, які були відновлені або розпочаті з 01.08.2023 та завершені до дня припинення або скасування воєнного стану штрафи, нараховані на суму такого податкового зобов'язання, вважаються скасованими, а пеня не нараховується.

Отже, якщо платник сплатив податкове зобов'язання відповідно до приписів наведеного вище пп. 69.37, варто проконтролювати, щоб податківці не нарахували не лише пеню, але й штрафи.

13.4. Види штрафних санкцій за порушення податкового законодавства.

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Порушення встановленого порядку взяття на облік (реєстрації) у контролюючих органах			
Неподання у встановлені строки заяв або документів для взяття на облік у відповідному контролюючому органі, реєстрації змін місцезнаходження чи внесення інших змін до облікових даних платника податку. Неподання виправлених документів для взяття на облік чи внесення змін, подання з помилками чи у неповному обсязі. Неподання відомостей стосовно осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та/або складення податкової звітності (п. 117.1 ПКУ)	340 грн	680 грн	Самозайнята особа
	1020 г	2040 грн	Юридична особа, відокремлені підрозділи юридичної особи
Здійснення суб'єктами господарювання операцій з реалізації пального або спирту етилового без реєстрації таких суб'єктів платниками акцизного податку (п. 117.3 ПКУ)	100% від вартості реалізованого пального		Юридична особа, фізична особа
Ведення нерезидентом (іноземною юридичною компанією, організацією) діяльності через відокремлений підрозділ, у тому числі постійне представництво, без взяття на податковий облік (п. 117.4 ПКУ)	100000 грн		Нерезидент
Порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків			
Неподання органам ДПС в установлений ПКУ строк повідомлення про відкриття або закриття рахунків/електронних гаманців платників податків (п. 118.1 ПКУ)	680 грн за кожний випадок неподання або затримки		Банки, інші фінансові установи, небанківські надавачі платіжних послуг, емітенти електронних грошей
Здійснення видаткових операцій за рахунком/електронним гаманцем платника податків до отримання повідомлення органу ДПС про взяття рахунку на облік у податкових органах (п. 118.2 ПКУ)	10% від суми усіх операцій за весь період до отримання повідомлення, здійснених з використанням таких рахунків*, але не менше 1700 грн		
* Крім операцій з перерахування коштів до бюджетів або державних цільових фондів			
Неповідомлення банку або іншій фінансовій установі, небанківському надавачу платіжних послуг/емітенту електронних грошей при відкритті рахунку/електронного гаманця про відповідний статус платника податку (п. 118.3 ПКУ)	680 грн за кожний випадок неповідомлення		ФОПи та особи, що проводять незалежну професійну діяльність
Порушення правил сплати (перерахування) податків			
Несплата узгодженої суми грошового зобов'язання (крім випадків, передбачених у п. 124.2 ПКУ) протягом установлених строків (п. 124.1 ПКУ)	5% від погашеної суми податкового боргу (у разі затримки до 30 к. дн.)		Платник податків
	10% від погашеної суми податкового боргу (у разі затримки більше 30 к. дн.)		

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Порушення строку сплати до бюджету узгодженого грошового зобов'язання з акцизного податку на тютюнові вироби (п. 124.2 ПКУ)	25% від суми грошового зобов'язання		Платник акцизного податку
Повторне порушення протягом 1095 календарних днів строку сплати до бюджету узгодженого грошового зобов'язання з акцизного податку на тютюнові вироби (п. 124.3 ПКУ)	Штраф у розмірі 50 % від суми несплаченого (несвоечасно сплаченого) грошового зобов'язання		Платник акцизного податку
Порушення строку сплати до бюджету узгодженого грошового зобов'язання з акцизного податку на тютюнові вироби, які призвели до прострочення сплати грошового зобов'язання на строк більше 90 календарних днів	Штраф у розмірі 50 % від суми несплаченого (несвоечасно сплаченого) грошового зобов'язання		Платник акцизного податку
Порушення строку сплати до бюджету суми акцизного податку, передбаченого абзацом другим підпункту 222.1.2 ПКУ (п. 124.1-1 ПКУ)	10% від суми акцизного податку		Платник акцизного податку
Порушення правил нарахування, утримання та сплати (перерахування) податків у джерела виплати			
Ненарахування, неутримання та/або несплата (неперерахування) податків до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків (ст. 125-1 ПКУ)	10% від суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету		Платник податків, у тому числі податковий агент
	25% від суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету (за дії, вчинені умисно)		
	50% від суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету (за повторне умисне порушення протягом 1095 днів)		
	75% від суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету (за всі наступні умисні повторні порушення протягом 1095 днів)		
Порушення правил застосування спрощеної системи оподаткування фізичною особою - підприємцем			
Несплата (неперерахування) або сплата (перерахування) не в повному обсязі авансових внесків з єдиного податку в порядку та в строки, визначені ПКУ (п. 122.1 ПКУ)	50% від ставки єдиного податку		Фізична особа - платник єдиного податку 1 або 2 групи

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Визначення контролюючим органом суми податкового зобов'язання			
Визначення органом ДПС суми податкового зобов'язання, зменшення суми бюджетного відшкодування та/або від'ємного значення суми ПДВ на підставах, визначених пп. 54.3.1, 54.3.2, 54.3.6 ПКУ (п. 123.1 - 123.3 ПКУ)	10% (25% за умисні діяння) від суми визначеного податкового зобов'язання, завищеної суми бюджетного відшкодування	50% від суми визначеного податкового зобов'язання, завищеної суми бюджетного відшкодування (за всі наступні умисні повторні порушення протягом 1095 днів)	Платник ПДВ
Використання сум, що не сплачені до бюджету внаслідок отримання (застосування) податкової пільги, не за призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання згідно із законом з питань відповідного податку, збору, платежу (п. 123.4, 123.5 ПКУ)	стягнення до бюджету 100% (200% за умисне порушення) суми, що були використані не за призначенням та/або всупереч умовам чи цілям надання таких пільг		Платник податків (посадові особи платника податків)
Порушення строків зберігання документів з питань обчислення і сплати податків та зборів			
Незабезпечення зберігання первинних документів, облікових та інших реєстрів, бухгалтерської та статистичної звітності, інших документів з питань обчислення і сплати податків та зборів протягом строків їх зберігання (п. 121.1 ПКУ)	1020 грн	2040 грн	Платник податку
Ненадання платником податків контролюючим органам оригіналів документів (крім документів, отриманих з ЄРПН) чи їх копій при здійсненні податкового контролю (п. 121.1 ПКУ)	1020 грн	2040 грн	Платник податку
Порушення платником податків порядку подання інформації про фізичних осіб - платників податків			
Неподання, подання з порушенням встановлених строків, подання не в повному обсязі, з недостовірними відомостями або з помилками додатку 4ДФ (п. 119.1 ПКУ)	1020 грн*	2040 грн*	Податкові агенти
Оформлення документів, що містять інформацію про об'єкти оподаткування фізичних осіб або про сплату податків без зазначення реєстраційного номера облікової картки платника податків або з використанням недостовірного номера (п. 119.2 ПКУ)	340 грн		Податкові агенти

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до			
Неподання або несвоєчасне подання податкових декларацій (розрахунків), а також іншої звітності до органів ДПС (п. 120.1 ПКУ)	340 грн за кожне неподання або несвоєчасне подання	1020 грн за кожне неподання або несвоєчасне подання	Платники податків або інші особи, зобов'язані нараховувати і сплачувати податки та збори, платежі
Невиконання вимог самостійного внесення змін до податкової звітності в частині самостійного нарахування та сплати штрафу (п. 120.2 ПКУ)	5% від суми недоплати та/або іншого зобов'язання		Платники податків
Порушення строків реєстрації податкової накладної (ПН) та/або розрахунку коригування (РК) в ЄРПН та допущення помилок при зазначенні обов'язкових реквізитів податкової накладної			
Порушення граничного строку реєстрації ПН та/або РК в ЄРПН щодо: операцій з постачання товарів/послуг, що звільняються від оподаткування ПДВ; операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою; операцій, визначених підпунктами "а" - "г" п. 198.5 ПКУ; пропорційного віднесення ПДВ до податкового кредиту (ст. 199 ПКУ); операцій постачання товарів/послуг, база оподаткування яких, перевищує фактичну ціну постачання таких товарів/послуг (п. 120-1.1 ПКУ)	Штраф у розмірі 2% обсягу постачання (без ПДВ), але не більше 1020 грн, при реєстрації в ЄРПН		Платник ПДВ, на якого покладено обов'язок щодо реєстрації ПН/РК
Відсутність реєстрації протягом граничного строку (ст. 201 ПКУ) ПН та/або РК, що зазначена в податковому повідомленні-рішенні, складеному за результатами перевірки щодо: операцій з постачання товарів/послуг, що звільняються від оподаткування ПДВ; операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою; операцій, визначених підпунктами "а" - "г" п. 198.5 ПКУ; пропорційного віднесення ПДВ до податкового кредиту (ст. 199 ПКУ); операцій постачання товарів/послуг, база оподаткування яких, перевищує фактичну ціну постачання таких товарів/послуг (п. 120-1.2 ПКУ)	5 відсотків обсягу постачання (без ПДВ), але не більше 3400 грн		Платник ПДВ, на якого покладено обов'язок щодо реєстрації ПН/РК

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Порушення граничного строку реєстрації ПН та/або РК в ЄРПН щодо інших операцій (п. 1201.1 ПКУ)	Штраф у % від суми ПДВ, зазначеної в ПН/РК, в залежності від тривалості порушеного строку: до 15 к. дн. - 10% від суми ПДВ; від 16 до 30 к. дн. - 20% від суми ПДВ; від 31 до 60 к. дн. - 30% від суми ПДВ; від 61 до 365 к. дн. - 40% від суми ПДВ; 366 та більше к. дн. - 50% від суми ПДВ		Платник ПДВ, на якого покладено обов'язок щодо реєстрації ПН/РК
Відсутність реєстрації протягом граничного строку (ст. 201 ПКУ) ПН та/або РК, що зазначена в податковому повідомленні-рішенні, складеному за результатами перевірки щодо інших операцій (п. 120-1.2 ПКУ)	50% від суми податкових зобов'язань з ПДВ, зазначеної в ПН та/або РК, або від суми ПДВ, нарахованого за операцією з постачання товарів/послуг, якщо ПН на таку операцію не складено		Платник ПДВ, на якого покладено обов'язок щодо реєстрації ПН/РК
Відсутність реєстрації ПН/РК в ЄРПН після спливу 10 к. дн., наступних за днем отримання платником податку податкового повідомлення-рішення (п. 120-1.2 ПКУ)	50% від суми податкових зобов'язань з ПДВ, зазначеної в ПН та/або РК, або від суми ПДВ, нарахованого за операцією з постачання товарів/послуг, якщо ПН на таку операцію не складено		Платник ПДВ, на якого покладено обов'язок щодо реєстрації ПН/РК
Допущення продавцем товарів/послуг помилок під час зазначення обов'язкових реквізитів ПН, виявлених контролюючим органом за результатами перевірки, проведеної за заявою покупця (п. 120-1.3 ПКУ)	170 грн та попередження про необхідність виправлення помилок		Платник ПДВ (продавець товарів/послуг)
Невиконання податкового повідомлення-рішення контролюючого органу з попередженням про необхідність виправлення платником податків - продавцем помилок під час зазначення обов'язкових реквізитів ПН (п. 120-1.3 ПКУ)	Штраф у % від суми ПДВ, зазначеної в ПН, в залежності від строку невиправлення помилок: протягом 15 к. дн. - 10% від суми ПДВ; від 16 до 30 к. дн. - 20% від суми ПДВ; від 31 до 60 к. дн. - 30% від суми ПДВ; від 61 до 90 к. дн. - 40% від суми ПДВ; від 91 до 120 к. дн. - 50% від суми ПДВ; від 121 до 150 к. дн. - 60% від суми ПДВ; від 151 до 180 к. дн. - 70% від суми ПДВ; після спливу 181 к. дн. - 100% від суми ПДВ		Платник ПДВ (продавець товарів/послуг)

Суть порушення	Розмір штрафу		Хто несе відповідальність
	за перше порушення	за повторне порушення	
Порушення порядку реєстрації акцизних накладних (АН) та розрахунків коригування (РК) до таких акцизних накладних в Єдиному реєстрі акцизних накладних (ЄРАН)			
Порушення граничних термінів реєстрації перших примірників АН / перших примірників РК до акцизних накладних в ЄРАН, відсутність їх складання чи реєстрації в ЄРАН, встановлених за результатами проведення документальної перевірки (п. 120-2.1 ПКУ)	Штраф у % від суми акцизного податку (АП) з відповідних обсягів пального або спирту етилового, зазначених у таких АН/РК, або від суми АП з відповідних обсягів пального або спирту етилового, на які не складені або не зареєстровані АН, в залежності від порушеного терміну: до 15 к. дн. - 2% від суми АП; від 16 до 30 к. дн. -10% від суми АП; від 31 до 60 к. дн. - 20% від суми АП; від 61 до 90 к. дн. - 30% від суми АП; 91 та більше к. дн. - 40% від суми АП		Платник акцизного податку
Відсутність з вини платника АП реєстрації першого примірника АН/ першого примірника РК в ЄРАН після спливу 10 к. дн. з дня отримання платником податку податкового повідомлення-рішення про застосування штрафу відповідно до п. 120-2.1 (п. 120-2.2 ПКУ)	50% від суми АП з відповідних обсягів пального або спирту етилового, на які платник податку зобов'язаний скласти АН/РК		Платник акцизного податку
Відсутність з вини платника АП, який отримав пальне або спирт етиловий, реєстрації в ЄРАН другого примірника АН / другого примірника РК протягом більш як 120 к. дн. після граничного терміну реєстрації другого примірника АН/РК (п. 120-2.2 ПКУ)	2 % суми АП з відповідних обсягів пального або спирту етилового, зазначених у такій АН/РК		Платник акцизного податку
Відчуження майна, яке перебуває у податковій заставі			
Відчуження майна, яке перебуває в податковій заставі, без згоди контролюючого органу (п. 116 ПКУ)	Штраф у розмірі вартості відчуженого майна		Платник податків
Порушення порядку подання інформації контролюючим органам про угоди щодо оренди об'єктів нерухомості			
Порушення порядку та/або строків подання інформації щодо посвідчення договорів оренди об'єктів нерухомості в разі вчинення такої нотаріальної дії (п. 119-1.1 ПКУ)	680 грн за кожне порушення	1360 грн за кожне порушення	Нотаріуси
Порушення порядку та/або строків подання інформації про укладені цивільно-правові договори (угоди) про оренду нерухомості (п. 119-1.2 ПКУ)	680 грн за кожне порушення	1360 грн за кожне порушення	Ріелтори

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#n2>
3. Військовий збір 2025. URL: <https://7eminar.ua/news/6661-viiskovii-zbir-u-2025-roci>
4. ЄСВ – 2025: платники, ставки, порядок сплати та розрахунку. URL: <https://7eminar.ua/news/6985-jesv-2025-platniki-stavki-poryadok-splati-ta-rozrachunku>
5. Екологічний податок 2025. URL: <https://7eminar.ua/news/7580-ekologicinii-podatok-2025>
6. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.93 р. № 7-93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-93>
7. Інструкція про порядок обчислення та сплати державного мита, затвердженою наказом ДПА України від 22.04.93 р. № 15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-12#Text>
8. Митний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#n299>
9. Рентна плата 2025. <https://7eminar.ua/news/890-rentna-plata-xto-splacuje-i-yak-zvitujetsya>
10. Податок на нерухоме майно 2025. <https://7eminar.ua/news/7079-podatok-na-neruxome-maino>
11. Транспортний податок 2025. <https://7eminar.ua/news/6795-transportnii-podatok-2025>
12. Земельний податок 2025. <https://7eminar.ua/news/7697-zemelnii-podatok-2025>
13. Туристичний збір: розмір, строки та порядок сплати. <https://7eminar.ua/news/7055-turistichnii-zbir-rozmir-stroki-ta-poryadok-splati>
14. <https://7eminar.ua/news/1067-jedinii-podatok-2024-2025-yaku-grupu-obrati-fopu-ta-limiti#yedynyi-podatok-fop-3-hrupa-2025>
15. Заява про застосування спрощеної системи (обрання, перехід, відмова): інструкція із заповнення. <https://7eminar.ua/news/2775-zayava-po-jedinomu-podatku-rejestraciya-perexid-vidmova>
16. Податки для ФОП у 2025 році: нові правила та ставки. <https://7eminar.ua/news/5683-podatki-dlya-fop-u-2025-roci-novi-pravila-ta-stavki>
17. Єдиний податок 2025: яку групу обрати ФОПу, ліміти, строки сплати. <https://7eminar.ua/news/1067-jedinii-podatok-2024-2025-yaku-grupu-obrati-fopu-ta-limiti>
18. Які податки буде платити ФОП у 2025 році: ЄСВ, єдиний податок та військовий збір. <https://7eminar.ua/events/4276/9644>
19. <https://7eminar.ua/news/4002-stavki-podatku-na-pributok-2025>
20. Відповідальність за порушення трудового законодавства та оплати праці. <https://services.dtki.ua/catalogues/penalty/15-vidpovidalnist-za-porusennia-trudovogo-zakonodavstva-ta-oplati-praci>
21. Як перевірити чи податківці правильно нарахували пеню. <https://7eminar.ua/news/3934-yak-pereviriti-ci-podatkivci-pravilno-naraxuvali-penyu>
22. Джерела погашення податкового боргу, відповідно до ПКУ. <https://7eminar.ua/news/2064-dzerela-pogasennya-podatkovogo-borgu-vidpovidno-do-pku>
23. Кодекс законів про працю України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
24. https://services.dtki.ua/catalogues/other_dov/68-platniki-podatku-na-pributok
25. https://services.dtki.ua/catalogues/other_dov/69-objekt-opodatkuvannia-podatkom-na-pributok
26. <https://7eminar.ua/news/3992-amortizaciya-buxgalterskii-ta-podatkovii-aspekti-yiyi-naraxuvannya>
27. <https://online.dtki.ua/2012/02-03/41823>
28. <https://monefy.ua/blog/zagalna-ta-sproshena-sistemama-opodatkuvannya-vidminnosti/>

- 29. <https://buhplatforma.com.ua/article/7207-yak-rozrahuvati-podatok-na-pributok>
- 30. <https://online.dtki.ua/2012/02-03/41823>
- 31. Всі запитання тесту з обліку та фінансів 2023. URL:
https://zno.osvita.ua/master/oblik_finansy/list.html
- 32. Тестові завдання ЄФВВ 2024 року з обліку та фінансів в магістратуру. URL:
https://zno.osvita.ua/master/oblik_finansy/639/

ЗРАЗКИ ТЕСТІВ

Завдання 2 з 160 (2023)

Які із сутнісних рис є найбільш характерні для акцизного податку?

А. Податок на споживання окремих видів товарів (продукції), що не включено до їхньої ціни.

Б. Непрямий податок на продукцію, вироблену в Україні, що включено до їхньої ціни.

В. Непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), що включено до їхньої ціни.

Г. Податок на товари, вироблені вітчизняними виробниками, що не включено до їхньої ціни.

Завдання 3 з 160 (2023)

Працівникові за основним місцем роботи за березень цього року нараховано заробітну плату в розмірі 125 000 грн (мінімальна заробітна плата в цьому місяці затверджена в розмірі 6 700 грн). У якій сумі слід нарахувати єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?

А. 22 110 грн

Б. 27 500 грн

В. 22 500 грн

Г. 18 090 грн

*Підказка** Максимальна величина доходу, на яку нараховується ЄСВ у 2023 році (15 розмірів МЗП), у 2024 р. - максимальна величина бази нарахування ЄСВ дорівнює 15 розмірам мінімальної зарплати з 1 січня – 7100 грн, з 1 квітня – 8000 грн.

З 01.01.2025 змінюється максимальна сума доходу, з якої сплачується ЄСВ в розмірі 22%. Вона становить 20 мінімальних зарплат. Мінімальна заробітна плата – 8000 грн / місяць.

Завдання 7 з 160 (2023)

Яким чином утримують податок з доходів фізичних осіб?

А. Доходи, зменшені на суму податкової соціальної пільги, відповідно до категорії та помножені на ставку податку.

Б. Доходи, збільшені на суму податкової соціальної пільги, відповідно до категорії та помножені на ставку податку.

В. Заробітна плата, зменшена на суму податкової соціальної пільги, відповідно до категорії та помножена на ставку податку.

Г. Заробітна плата, збільшена на суму податкової соціальної пільги, відповідно до категорії та помножена на ставку податку.

Завдання 12 з 160 (2023)

Якою кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку відображається утримання податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати менеджера з продажу?

А. Дебет субрахунку 661 "Розрахунки за заробітною платою"; Кредит субрахунку 641 "Розрахунки за податками".

Б. Дебет рахунку 93 "Витрати на збут"; Кредит субрахунку 641 "Розрахунки за податками".

В. Дебет субрахунку 641 "Розрахунки за податками"; Кредит субрахунку 661 "Розрахунки за заробітною платою".

Г. Дебет субрахунку 641 "Розрахунки за податками"; Кредит рахунку 311 "Поточні рахунки в національній валюті".

Завдання 18 з 160 (2023)

Що є базою оподаткування туристичним збором?

- А. Загальна кількість днів тимчасового розміщення в місцях проживання.**
- Б. Вартість проживання у місцях, де встановлено туристичний збір.
- В. Загальна площа об'єкта, де відбувається тимчасове розміщення.
- Г. Вартість тимчасового розміщення в місцях проживання.

Завдання 45 з 160 (2023)

Які збори згідно з Податковим кодексом України належать до місцевих?

- А. Туристичний збір, військовий збір.
- Б. Туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.**
- В. Туристичний збір, адміністративний збір.
- Г. Туристичний збір, єдиний соціальний внесок.

Завдання 63 з 160 (2023)

Що впливає на визначення ставки рентної плати за заготівлю деревини?

- А. Розподіл лісів за поясами.**
- Б. Розподіл лісів за функціями.
- В. Розподіл лісів для промислової переробки.
- Г. Розподіл лісів для технологічних потреб.

Завдання 64 з 160 (2023)

Чи оподатковують операції з виплати дивідендів податком на додану вартість?

- А. Ні, оскільки такі операції не є об'єктом оподаткування ПДВ.**
- Б. Ні, оскільки такі операції звільнені від оподаткування ПДВ.
- В. Так, якщо емітент підлягає обов'язковій реєстрації платником ПДВ.
- Г. Так, якщо дивіденди виплачують у грошовій формі.

Завдання 86 з 160 (2023)

У разі здійснення якої операції з підакцизними товарами НЕ використовують марки акцизного податку?

- А. Реалізація горілки на митній території України.
- Б. Імпорт ігристих вин із вмістом спирту етилового 12 % об'ємних одиниць.
- В. Імпорт рідин, що використовуються в електронних сигаретах.
- Г. Експорт виготовлених з давальницької сировини сигарет.**

Завдання 89 з 160 (2023)

Для якої групи платників єдиного податку сума цього податку залежить від площі та виду використовуваних сільськогосподарських угідь?

- А. Першої.
- Б. Другої.
- В. Третьої.
- Г. Четвертої.**

Завдання 92 з 160 (2023)

Який розмір податкової соціальної пільги у розрахунку на кожну дитину застосовується під час оподаткування доходів фізичної особи, яка утримує двох дітей віком до 18 років?

- А. 100 %.**
- Б. 150 %.
- В. 200 %.
- Г. 50 %.

Завдання 109 з 160 (2023)

За допомогою якого вартісного інструменту товаровиробник переносить на споживача фіскальний тягар сплати ПДВ?

- А. Адміністративних витрат.
- Б. Собівартості продукції.
- В. Прибутку.
- Г. Ціни реалізації.

Завдання 111 з 160 (2023)

Який варіант відповіді містить повний і правильний перелік суб'єктів, які можуть бути платниками податків згідно з Податковим кодексом України?

А. Фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи.

Б. Фізичні особи (резиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України).

В. Фізичні особи (резиденти України), юридичні особи (резиденти України), дипломатичні і консульські представництва.

Г. Фізичні особи підприємці (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти).

Завдання 116 з 160 (2023)

Що з наведеного належить до об'єктів оподаткування екологічним податком в Україні?

- А. Пальне, яке використовують транспортні засоби.
- Б. Електроенергія, яку споживає суб'єкт підприємницької діяльності.
- В. Деревина, яку заготовляє лісокористувач на виділеній ділянці лісу.
- Г. **Виробничі відходи, що розміщуються на сміттєсховищі.**

Завдання 129 з 160 (2023)

Який тип документа податкової декларації може бути визначено відповідно до Податкового кодексу України?

- А. **Звітний, уточнюючий, звітний новий.**
- Б. Звітний, розрахунковий, звітний уточнюючий.
- В. Звітний, попередній, звітний уточнюючий.
- Г. Звітний, уточнюючий, звітний попередній.

Завдання 131 з 160(2023)

До якої дати року, що передує бюджетному періоду, ухвалюється рішення органами місцевого самоврядування про встановлення пільг зі сплати місцевих податків і зборів?

- А. 15 жовтня.
- Б. 01 липня.
- В. **15 липня.**
- Г. 01 травня.

Завдання 144 з 160 (2023)

Який вид юридичної відповідальності буде застосовано до платника податків, якщо підтверджено факт ухилення його від сплати податків і зборів у значному розмірі?

- А. **Кримінальна.**
- Б. Адміністративна.
- В. Матеріальна.
- Г. Цивільна.

Завдання 25 з 140 (2024)

Які збори згідно з Податковим кодексом України належать до місцевих?

- А. Туристичний збір, військовий збір.
- Б. **Туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.**
- В. Туристичний збір, адміністративний збір.

Г. Туристичний збір, єдиний соціальний внесок.

Завдання 31 з 140 (2024)

До доходної частини якого бюджету зараховується єдиний податок?

А. Місцевого самоврядування.

Б. Державного.

В. Району у місті.

Г. Обласного.

Завдання 43 з 140 (2024)

Що впливає на визначення ставки рентної плати за заготівлю деревини?

А. Розподіл лісів за поясами.

Б. Розподіл лісів за функціями.

В. Розподіл лісів для промислової переробки.

Г. Розподіл лісів для технологічних потреб.

Завдання 44 з 140 (2024)

Чи оподатковують операції з виплати дивідендів податком на додану вартість?

А. Ні, оскільки такі операції не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Б. Ні, оскільки такі операції звільнені від оподаткування ПДВ.

В. Так, якщо емітент підлягає обов'язковій реєстрації платником ПДВ.

Г. Так, якщо дивіденди виплачують у грошовій формі.

Завдання 49 з 140 (2024)

Які бюджети формуються за рахунок податку на прибуток підприємств?

А. Державний бюджет України і місцеві бюджети.

Б. Державний бюджет України і бюджети місцевого самоврядування.

В. Місцеві бюджети і Пенсійний фонд України.

Г. Державний бюджет України і Пенсійний фонд України.

Завдання 66 з 140 (2024)

У разі здійснення якої операції з підакцизними товарами НЕ використовують марки акцизного податку?

А. Реалізація горілки на митній території України.

Б. Імпорт ігристих вин із вмістом спирту етилового 12 % об'ємних одиниць.

В. Імпорт рідин, що використовуються в електронних сигаретах.

Г. Експорт виготовлених з давальницької сировини сигарет.

Завдання 69 з 140 (2024)

Для якої групи платників єдиного податку сума цього податку залежить від площі та виду використовуваних сільськогосподарських угідь?

А. Першої.

Б. Другої.

В. Третьої.

Г. Четвертої.

Завдання 72 з 140 (2024)

Який розмір податкової соціальної пільги у розрахунку на кожну дитину застосовується під час оподаткування доходів фізичної особи, яка утримує двох дітей віком до 18 років?

А. 100 %.

Б. 150 %.

В. 200 %.

Г. 50 %.

Завдання 89 з 140 (2024)

За допомогою якого вартісного інструменту товаровиробник переносить на споживача фіскальний тягар сплати ПДВ?

- А. Адміністративних витрат.
- Б. Собівартості продукції.
- В. Прибутку.
- Г. Ціни реалізації.

Завдання 91 з 140 (2024)

Який варіант відповіді містить повний і правильний перелік суб'єктів, які можуть бути платниками податків згідно з Податковим кодексом України?

А. Фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи.

Б. Фізичні особи (резиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України).

В. Фізичні особи (резиденти України), юридичні особи (резиденти України), дипломатичні і консульські представництва.

Г. Фізичні особи підприємці (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти).

Завдання 96 з 140 (2024)

Що з наведеного належить до об'єктів оподаткування екологічним податком в Україні?

- А. Пальне, яке використовують транспортні засоби.
- Б. Електроенергія, яку споживає суб'єкт підприємницької діяльності.
- В. Деревина, яку заготовляє лісокористувач на виділеній ділянці лісу.
- Г. Виробничі відходи, що розміщуються на сміттєсховищі.

Завдання 102 з 140 (2024)

Яким бухгалтерським проведенням відображається операція утримання із заробітної плати працівника податку з доходів фізичних осіб в обліку?

А. Дебет 661 «Розрахунки за заробітною платою» Кредит 641 «Розрахунки за податками».

Б. Дебет 641 «Розрахунки за податками» Кредит 661 «Розрахунки за заробітною платою».

В. Дебет 661 «Розрахунки за заробітною платою» Кредит 643 «Податкові зобов'язання».

Г. Дебет 643 «Податкові зобов'язання» Кредит 661 «Розрахунки за заробітною платою».

Завдання 124 з 140 (2024)

Який вид юридичної відповідальності буде застосовано до платника податків, якщо підтверджено факт ухилення його від сплати податків і зборів у значному розмірі?

- А. Кримінальна.**
- Б. Адміністративна.
- В. Матеріальна.
- Г. Цивільна.

Навчально-методичне видання

Сафарова Анна Таджидінівна

Оподаткування

Конспект лекцій для підготовки до ЄФВВ

Друкується в авторській редакції